

**ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΚΡΗΤΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ**

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΑ ΦΟΙΤΗΤΩΝ

ΑΓΓΕΛΑΚΗ ΜΑΡΙΑ – Α.Μ. 9486

ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ – Α.Μ. 9522

ΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ – Α.Μ. 9639

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ:

**ΤΡΟΠΟΙ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΜΙΚΡΟ-ΜΕΣΑΙΩΝ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ ΤΗΣ ΥΦΕΣΗΣ**

ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ:

ΜΑΚΡΥΓΙΑΝΝΑΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

ΗΡΑΚΛΕΙΟ ΚΡΗΤΗΣ, 2014

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Στο σημείο αυτό, θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε τον επιβλέποντα καθηγητή μας, κύριο Μακρυγιαννάκη Γεώργιο, για την εμπιστοσύνη και το ενδιαφέρον που μας έδειξε κατά την ανάθεση της εργασίας, την πολύτιμη βοήθεια και συνεργασία αλλά και τη δυνατότητα που μας έδωσε να ασχοληθούμε με ένα τόσο ενδιαφέρον θέμα με προεκτάσεις στην επιχειρηματική ζωή που παίζει κυρίαρχο ρόλο στον επαγγελματικό κλάδο που επιλέξαμε. Τον ευχαριστούμε καθώς με την συγκεκριμένη ανάθεση, πιστεύουμε ότι θα μας βοηθήσει στην μετέπειτα πορεία μας στον τομέα.

Τέλος, θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε τις οικογένειες μας για την υποστήριξη καθ' όλη τη διάρκεια των ακαδημαϊκών μας σπουδών αλλά και την ηθική συμπαράσταση κατά τη διάρκεια της συγγραφής της πτυχιακής αυτής εργασίας.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	4
ABSTRACT.....	6
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	7
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1.....	10
ΜΙΚΡΟ-ΜΕΣΑΙΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ: ΕΝΝΟΙΑ, ΡΟΛΟΣ ΤΟΥΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥΣ.....	10
1.1. Εισαγωγή.....	10
1.2. Η εξέλιξη της οικονομίας τα τελευταία δέκα χρόνια.....	11
1.3. Η έννοια της επιχειρηματικότητας.....	15
1.4. Το προφίλ των Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων.....	16
1.5. Η επιχειρηματικότητα και η καινοτομία ως παράγοντες ανάπτυξης των ΜΜΕ.....	22
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.....	26
ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ Μ.Μ.Ε.....	26
2.1. Εισαγωγή.....	27
2.2. Κόστος χρηματοδότησης.....	28
2.3. Κριτήρια χρηματοδότησης.....	28
2.4. Βραχυπρόθεσμος και Μακροπρόθεσμος δανεισμός.....	30
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3.....	36
ΚΥΡΙΟΤΕΡΕΣ ΑΛΛΕΣ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ Μ.Μ.Ε.....	36
3.1. Το Factoring.....	36
3.2. Το Leasing.....	47
3.3. Το Venture Capital.....	55
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4.....	59
ΜΕΛΕΤΕΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΜΜΕ.....	59
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5.....	80
ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	80
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6.....	82
ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ.....	82
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	91
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	95
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	98

ΠΙΝΑΚΑΣ ΓΡΑΦΗΜΑΤΩΝ

Γράφημα 1. Το φύλο των ερωτηθέντων _____	84
Γράφημα 2. Η ηλικία των ερωτηθέντων _____	84
Γράφημα 3. Το εκπαιδευτικό επίπεδο των ερωτηθέντων _____	85
Γράφημα 4. Εργαζόμενοι που απασχολεί η κάθε επιχείρηση _____	86
Γράφημα 5. Χρόνια λειτουργίας της επιχείρησης _____	86
Γράφημα 6. Μέθοδοι με τις οποίες έχουν χρηματοδοτηθεί οι επιχειρήσεις _____	87
Γράφημα 7. Γνωστές πηγές χρηματοδότησης _____	88
Γράφημα 8. Θεώρηση της πρόσβασης στην χρηματοδότηση _____	88
Γράφημα 9. Λόγοι δυσκολίας της πρόσβασης στην χρηματοδότηση _____	89
Γράφημα 10. Επαφή - Γνώση σχετικά με την λειτουργία του ΤΕΜΠΜΕ _____	89
Γράφημα 11. Επιθυμία αλλαγής στοιχείων σχετικά με τις ΜμΕ _____	91

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα πτυχιακή εργασία αποτέλεσε το αντικείμενο μελέτης μας εδώ και ένα αρκετά μεγάλο διάστημα και θεωρούμε ότι λόγω της σπουδαιότητας του θέματος θα αποτελέσει ένα πολύ σημαντικό εφαλτήριο για την μετέπειτα πορεία μας στον κλάδο. Πιο συγκεκριμένα στην συγκεκριμένη μελέτη θα αναλυθεί η έννοια σε πρώτη φάση αλλά και όλα τα σχετικά δεδομένα για τις Μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Οι πολύ μικρές, μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις ορίζονται με βάση τον αριθμό των απασχολούμενων ατόμων και τον κύκλο εργασιών τους ή το σύνολο του ετήσιου ισολογισμού τους. Η Ελλάδα είναι κυριολεκτικά η χώρα των ΜΜΕ, αφού οι επιχειρήσεις με λιγότερα από 100 άτομα προσωπικό αποτελούν το 99,8% του συνόλου των επιχειρήσεων και απασχολούν περίπου 60% του εργατικού δυναμικού του δευτερογενή και τριτογενή τομέα. Επιπλέον στην πορεία θα παρουσιαστούν όλα τα σχετικά δεδομένα που αφορούν τις μεθόδους χρηματοδότησης των Μικρομεσαίων επιχειρήσεων, ως μέσα για την προώθηση της επιχειρηματικότητας αλλά και της εφαρμογής της ανταγωνιστικότητας σε περιπτώσεις όπου δεν υφίσταται επαρκές κεφάλαιο για την δράση τους. Έτσι θα δούμε να αναλύεται η τραπεζική χρηματοδότηση αλλά και οι λοιπές μορφές χρηματοδότησης, όπως το Leasing, το Factoring ή και το Venture Capital.

Τέλος, θα αναφερθούμε στο επίκεντρο της παρούσας μελέτης που δεν είναι άλλο από την επιχειρηματικότητα και την εφαρμογή της ανταγωνιστικότητας στις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις. Η επιχειρηματική δραστηριότητα εξασκείται από φυσικά πρόσωπα, σε καθεστώς ελεύθερης αγοράς, διαφέρει από οποιαδήποτε άλλη οικονομική δραστηριότητα και αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της οικονομικής ανάπτυξης και ευημερίας. Η έννοια αυτή βέβαια θα αναπτυχθεί και θα αναλυθεί περαιτέρω παρακάτω.

Ευελπιστούμε η παρούσα μελέτη, να αποτελέσει ένα χρήσιμο εγχειρίδιο στα χέρια του κάθε μελετητή σχετικά με τα οικονομικά και λειτουργικά δεδομένα των μικρομεσαίων επιχειρήσεων.

ABSTRACT

This project was the subject of our study for quite a long time and we think that because of the importance of the subject it will be a very important springboard for our future course in the industry.

Specifically in this study we will analyze the concept at first but all the data relevant with the SMEs. Micro, small and medium-sized enterprises are defined according to the number of persons employed and turnover or total annual balance-sheet. Greece is literally the place of SMEs, since businesses with fewer than 100 employees represent 99.8% of all businesses and employ around 60% of the workforce in the secondary and tertiary sectors.

In addition the course will present all relevant data concerning the methods of financing of SMEs, as a means to promote entrepreneurship and the application of competitiveness in cases where there is sufficient capital for their activity. Therefore, we will analyze bank financing and other forms of financing, such as Leasing, Factoring or Venture Capital.

Finally, we mention the focus of this study is none other than entrepreneurship and implementation of competitiveness in small and medium enterprises. Business activity practiced by individuals in a free market regime, is different from any other economic activity and an integral part of economic growth and prosperity. This concept will certainly be developed and analyzed further below.

We hope this study can serve as a useful guide in the hands of every student on financial and operating data for SMEs.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η τεχνολογική ανάπτυξη, η εντεινόμενη διεθνοποίηση των συναλλαγών και οι διάφορες δομικές αλλαγές που παρατηρούνται στο επιχειρηματικό περιβάλλον συντέλεσαν τις τελευταίες δεκαετίες στην γέννηση και την ταχεία διάδοση διάφορων χρηματοπιστωτικών θεσμών στους τομείς της οικονομίας από τον τομέα των χρηματοδοτήσεων και των επενδύσεων μέχρι την οργάνωση της διοίκησης και λειτουργίας των επιχειρήσεων.

Σημαντικοί χρηματοπιστωτικοί θεσμοί χαρακτηρίζονται το Leasing, το Franchising, το Factoring, και το Forfaiting που με την εμφάνιση τους δίνουν ώθηση στην ελληνική οικονομία προσφέροντας λύσεις και διεξόδους στα προβλήματα που αντιμετωπίζουν βραχυχρόνια και μακροχρόνια οι επιχειρήσεις και συντελούν με αυτό τον τρόπο στην παραπέρα ανάπτυξή τους. Η σπουδαιότητα των παραπάνω θεσμών και ο τρόπος εφαρμογής τους αποτελούν αντικείμενο μελέτης και ανάλυσης της συγκεκριμένης εργασίας.

Οι υπηρεσίες που παρέχουν οι τράπεζες στις επιχειρήσεις καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα αναγκών τους. Ιδιαίτερη σημασία για την οικονομική ανάπτυξη έχει η κάλυψη των χρηματοδοτικών αναγκών των επιχειρήσεων για την πραγματοποίηση επενδύσεων και την εξυπηρέτηση της παραγωγικής διαδικασίας τους.

Στις επιχειρήσεις που πραγματοποιούν επενδύσεις για την απόκτηση ή ανανέωση των παγίων στοιχείων τους, το τραπεζικό σύστημα παρέχει μεσομακροπρόθεσμο δανεισμό, προσαρμοσμένο ως προς το ύψος, τη διάρκεια και τους λοιπούς όρους στις ανάγκες και προοπτικές τους.

Ο δανεισμός αυτός μπορεί να συνδυαστεί με τα οφέλη που προκύπτουν από την υπαγωγή της επένδυσης στον αναπτυξιακό νόμο, εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις που ορίζονται από αυτόν. Για την κάλυψη των αναγκών που ανακύπτουν κατά την παραγωγική δραστηριότητα των επιχειρήσεων, το τραπεζικό σύστημα παρέχει το αναγκαίο κεφάλαιο κίνησης, με όρους προσαρμοσμένους στις πραγματικές ανάγκες τους. Η προβλεπόμενη μείωση των επιτοκίων στα επίπεδα των

ευρωπαϊκών χωρών, αναμένεται να κάνει προσιτό και ελκυστικό τον τραπεζικό δανεισμό.

Πέρα από αυτά όμως το τραπεζικό σύστημα εισήγαγε, τα τελευταία χρόνια, θεσμούς οι οποίοι καλύπτουν τις ανάγκες των επιχειρήσεων με περισσότερο εξειδικευμένους και αποτελεσματικούς τρόπους. Οι τρεις σημαντικότεροι από τους θεσμούς αυτούς, είναι:

1. Η χρηματοδοτική μίσθωση (Leasing)
2. Η πρακτορεία επιχειρηματικών απαιτήσεων (Factoring)
3. Το κεφάλαιο επιχειρηματικών συμμετοχών (Venture Capital)

Η επιχειρηματικότητα αποτελεί μια δραστηριότητα που απασχολεί τους ανθρώπους των επιχειρήσεων και τους επιστήμονες από πολύ παλιότερα, με εντονότερο όμως το ενδιαφέρον στραμμένο πάνω της τους δύο τελευταίους αιώνες. Οι ραγδαίες εξελίξεις που σημειώθηκαν τις περασμένες δεκαετίες στις δομές και τις αρχές που διέπουν τις κοινωνίες παγκοσμίως, είχαν ως αποτέλεσμα τη δημιουργία ενός νέου περιβάλλοντος, διεθνοποιημένου και στηριγμένου σε εντελώς διαφορετικά δεδομένα. Η επιχειρηματικότητα, αποτελώντας έναν τρόπο σκέψης ο οποίος προσπαθεί κάθε φορά να εντοπίσει και να αναγνωρίσει τις ευκαιρίες και τις απειλές που κρύβει το οικονομικό περιβάλλον και με επιτυχία να τις αντιμετωπίσει, έχει γίνει αντικείμενο μελέτης της Οικονομικής Επιστήμης, η οποία προσπαθεί να αποδώσει κατάλληλη ερμηνεία στη λειτουργία της και συγκεκριμένο περιεχόμενο στην έννοιά της.

Η επιχειρηματική δραστηριότητα αποτελεί αναγκαία λειτουργία της οικονομίας και βασικό προσδιοριστικό παράγοντα της οικονομικής ανάπτυξης. Στο νέο διεθνοποιημένο περιβάλλον, η επιχειρηματικότητα, και ιδιαίτερα η καινοτόμα επιχειρηματικότητα, κάνει αισθητή την παρουσία της στη λειτουργία και οργάνωση των μικρομεσαίων επιχειρηματικών οργανισμών. Οι ΜΜΕ, ενεργώντας καινοτομικά κατορθώνουν να αντέξουν το σκληρό και πολλές φορές αθέμιτο ανταγωνισμό, να επιδείξουν υψηλό επίπεδο δεξιοτήτων και τεχνολογίας και να αποτελέσουν πηγή

νέων αποτελεσματικότερων παραγωγικών διαδικασιών και ποιοτικότερων αγαθών. Έτσι, δικαιολογημένα χαρακτηρίζονται ως ισχυροί παράγοντες και μοχλοί τόνωσης της απασχόλησης και ανάπτυξης των οικονομιών στο ευρύτερο πλαίσιο τους και η ενίσχυση του θεσμού τους είναι αναγκαίο να αποτελεί βασικό στόχο της χάραξης πολιτικής.

Ιδιαίτερα στην εποχή μας, όπου η δημοσιονομική εικόνα των αναπτυγμένων και των αναπτυσσόμενων χωρών μαρτυρεί ότι ο δημόσιος τομέας δεν είναι ικανός πλέον να στηρίξει αποτελεσματικά την απασχόληση, η ενθάρρυνση του ιδιωτικού τομέα με τα κατάλληλα κίνητρα και προγράμματα φαίνεται να αποτελεί μία ουσιαστική διέξοδο μείωσης της ανεργίας και καταπολέμησης της φτώχειας. Οι ΜΜΕ αποτελώντας ανθεκτικούς και ευέλικτους επιχειρηματικούς οργανισμούς είναι δυνατό να συντελέσουν ευεργετικά στη βελτίωση των εισοδημάτων, την τόνωση της απασχόλησης και την αύξηση της αποτελεσματικότητας. Λαμβάνοντας παράλληλα υπ' όψη την ανάγκη ανάκτησης ουσιαστικού ρόλου των περιφερειών, με επιδίωξη και την καταπολέμηση της αστυφιλίας, η ενίσχυση του θεσμού των ΜΜΕ στην περιφέρεια προβάλλεται επιτακτικά στις σύγχρονες οικονομίες.

Η περιφέρεια είναι αναγκαίο στα πλαίσια της παγκοσμιοποίησης να μην αποτελεί μόνο ένα γεωγραφικό υποσύνολο, αλλά ταυτόχρονα να συμμετέχει ενεργά στην εγχώρια οικονομική ανάπτυξη και την ευρύτερη παγκόσμια κοινωνική ευημερία. Οι σύγχρονες οικονομικές και κοινωνικές εξελίξεις του νέου διεθνοποιημένου περιβάλλοντος καθιστούν την ποιοτική ανταγωνιστικότητα απαραίτητο στοιχείο των περιφερειών που επιθυμούν να αποτελέσουν βιώσιμους πόλους έλξης άμεσων ξένων επενδύσεων και διεθνών δραστηριοτήτων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΜΙΚΡΟ-ΜΕΣΑΙΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ: ΕΝΝΟΙΑ, ΡΟΛΟΣ ΤΟΥΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥΣ

Στο κεφάλαιο αυτό θα αναλύσουμε την κατάσταση της ελληνικής οικονομίας κατά την τελευταία δεκαετία και θα εντοπίσουμε την μελέτη μας ακόμη περισσότερο στον ορισμό των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, που είναι άλλωστε και οι επιχειρήσεις αυτές που συστήνονται ως επί το πλείστον κατά το τελευταίο διάστημα που η χώρα μας διέρχεται οικονομική ύφεση. Θα εξετάσουμε λοιπόν τον ρόλο που διαδραματίζουν οι ΜΜΕ στην ελληνική οικονομία καθώς και το χρηματοοικονομικό τους προφίλ.

1.1. Εισαγωγή

Στην Ελλάδα δραστηριοποιούνται περισσότερες από 700.000 μικρομεσαίες επιχειρήσεις οι οποίες απασχολούν περισσότερους από 1.000.000 εργαζόμενους. Η δυναμική τους είναι πολύ ισχυρή και αποτελούν ένα σημαντικό τμήμα της ελληνικής οικονομίας. Παρ' όλα αυτά οι συνθήκες κάτω από τις οποίες λειτουργούν δεν βοηθούν στην απρόσκοπτη και αποτελεσματική λειτουργία τους. Η ασκούμενη μέχρι σήμερα πολιτική όχι μόνο δεν συνέβαλε προς αυτή τη κατεύθυνση αλλά αντίθετα έβαλε ισχυρά αντικίνητρα εμποδίζοντας έτσι την αναπτυξιακή τους πορεία. Η γραφειοκρατία, το φορολογικό σύστημα, η έλλειψη εξειδικευμένου προσωπικού, η αντιμετώπιση τους από το τραπεζικό σύστημα αποτελούν μερικά από τα εμπόδια στην ομαλή λειτουργία των μικρομεσαίων επιχειρήσεων στη χώρα μας (Κριεμάδης, 2012).

Ωστόσο παρά τις αντίξοες συνθήκες κάτω από τις οποίες λειτούργησαν και λειτουργούν οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις, όχι μόνο δεν φθίνουν, αλλά αντίθετα ευημερούν συμβάλλοντας έτσι σε μεγάλο βαθμό στη δημιουργία εθνικού εισοδήματος και απασχόλησης.

1.2. Η εξέλιξη της οικονομίας τα τελευταία δέκα χρόνια

Προσπαθώντας να εξετάσουν τις αιτίες της ελληνικής κρίσης χρέους, πολλοί μελετητές επικεντρώνονται στα στατιστικά στοιχεία για την εξέλιξη του δημόσιου χρέους που δόθηκαν από την ελληνική κυβέρνηση και που υπάρχει πιθανότητα να είναι εσφαλμένα. Η προοπτική αυτή αποκτά μεγαλύτερη αξιοπιστία, όταν λαμβάνεται υπόψη η αμφιλεγόμενη συμφωνία μεταξύ της ελληνικής κυβέρνησης και της Goldman Sachs το 2001. Μια σειρά από αμφιβόλου αξιοπιστίας πράξεις ανταλλαγής νομισμάτων που υπόκεινται στις συναλλαγματικές ισοτιμίες της αγοράς χρησιμοποιήθηκαν προκειμένου η Ελλάδα να καταστήσει τις απαιτήσεις που καθορίζονται στο Μάαστριχτ (κριτήρια του Μάαστριχτ), μπαίνοντας έτσι στην ευρωζώνη το 2002 (Χαρδούβελης, 2012).

Η ελληνική κυβέρνηση υπερασπίστηκε την κίνηση αυτή, όταν ο Έλληνας υπουργός Οικονομικών δήλωσε ότι η συμφωνία ήταν νόμιμη και δεν παραβίαζε τους κανόνες της Eurostat.

Παρά τα ανωτέρω, η παγκόσμια οικονομική κοινότητα εξακολουθεί να είναι πολύ επιφυλακτική ως προς αυτή τη συμφωνία, τις λεπτομέρειες και το ρόλο της στην Ελλάδα να γίνει δεκτή στην Ευρωζώνη.

Ωστόσο, οι περισσότεροι οικονομολόγοι συμφωνούν ότι τα παραπάνω ήταν απλά το έναυσμα για το ξέσπασμα της ελληνικής κρίσης χρέους και η πραγματική προέλευση είναι πολύ μεγαλύτερη και βαθύτερη στην ελληνική οικονομική και πολιτική σκηνή.

Από οικονομική σκοπιά, η Ελλάδα έχει αναδειχθεί σε μία από τις ταχύτερα αναπτυσσόμενες οικονομίες στην ΕΕ από τα μέσα της δεκαετίας του 1990 μέχρι το 2005, όταν κατέγραψε ισχυρή αύξηση του ΑΕΠ, ξεπερνώντας σημαντικά τους μέσους όρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η απελευθέρωση του χρηματοπιστωτικού τομέα και τα χαμηλά επιτόκια οδήγησαν σε σημαντική επέκταση της καταναλωτικής πίστης και

της ζήτησης. Η απαίτηση αυτή οδήγησε επίσης σε επενδύσεις μεγάλης κλίμακας οι οποίες είναι υπεύθυνες για την παραπάνω αύξηση. Λόγω αυτής της οικονομικής επιτυχίας, η διαφορά στο πραγματικό κατά κεφαλή εισόδημα ανάμεσα στην Ελλάδα και στην ΕΕ-15 μειώθηκε δραστικά (Στεφανάδης, 2011).

Παρά τα ανωτέρω, οι κακοί κρατικοί προϋπολογισμοί και προγραμματισμοί σε συνδυασμό με την φτωχή ανταγωνιστικότητα της ελληνικής οικονομίας αύξησαν τα ελλείμματα με ταχύ ρυθμό. Επιπλέον, οι ελληνικές εξαγωγές γίνονται όλο και λιγότερο ανταγωνιστικές, λόγω της αύξησης του κόστους εργασίας και του υψηλότερου πληθωρισμού σε σχέση με άλλα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Πολλές μεταποιητικές επιχειρήσεις επικαλούνται τη μείωση του κόστους, επηρεάζοντας έτσι τον αριθμό των εργαζομένων σε αυτούς τους τομείς. Επιπλέον, στο τουριστικό τομέα, αναμφισβήτητα το πιο σημαντικό τομέα της οικονομίας της χώρας, αντιμετωπίζεται επίσης χαμηλή κερδοφορία που οφείλεται στην αύξηση του κόστους εργασίας και στην κακή ποιότητα της εργασίας στον τομέα (Ταμουραντζής, 2012).

Παρά τις πρόσφατες πρωτοβουλίες, όπως η χαλάρωση των περιορισμών των υπερωριών, η ελληνική αγορά εργασίας παραμένει εξαιρετικά άκαμπτη και σε διεθνή σύγκριση. Τελευταία έκθεση της Παγκόσμιας Τράπεζας δείχνει ότι η Ελλάδα κατατάσσεται στην θέση 142 μεταξύ 178 χωρών, όσον αφορά τη ρύθμιση της απασχόλησης, καθώς και την πολυπλοκότητα του δείκτη απασχόλησης. Αυτός είναι σχεδόν διπλάσιος από το μέσο όρο του ΟΟΣΑ (Καρούλια, et al, 2013).

Τέλος, οι μισθολογικές αυξήσεις δεν έχουν κρατήσει τον ίδιο ρυθμό με την ανάπτυξη της παραγωγικότητας. Αυτός ο παράγοντας και η ελαστικότητα της αγοράς εργασίας, έχουν επίσης συμβάλει σε σημαντικό βαθμό στην κακή ανταγωνιστικότητα της ελληνικής οικονομίας. Ωστόσο, δεν μπορεί κανείς να αγνοήσει το γεγονός ότι η Ελλάδα έχει πολύ καλές επιδόσεις σε πραγματική παραγωγικότητα της εργασίας.

Ενώ οι απώλειες θέσεων εργασίας εμπλέκουν ένα ασυνήθιστα υψηλό αριθμό εργαζομένων, η απώλεια εισοδήματος για όσους εξακολουθούν να απασχολούνται ήταν επίσης σημαντική. Οι μέσες πραγματικές ακαθάριστες αποδοχές των

εργαζομένων έχουν χάσει περισσότερο έδαφος από την έναρξη της κρίσης από ό, τι αποκτήθηκε κατά τα εννέα έτη πριν από αυτή.

Συγκεκριμένα, έπειτα από την αύξηση κατά 23% το 2000-2009 μέχρι το 2013 οι μέσες αποδοχές έχουν πέσει κάτω από το επίπεδο του 2000 κατά 9 τοις εκατό. Μόνο στις δημόσιες επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας, όπου οι αμοιβές ήταν εξαιρετικά γενναιόδωρες από το 2000-2009 (+57% σε πραγματικούς όρους), οι πρόσφατες απώλειες πραγματικών αποδοχών το 2013 είναι μόλις λίγο πάνω από ό, τι ήταν το 2000 (+1%). Στο σύνολό τους, τα κέρδη και οι ζημιές από το 2009-2013 ήταν πάνω από 26% κατά μέσο όρο, για την κάθε περίπτωση (σε ακαθάριστο). Η αυξανόμενη φορολογική πίεση άφησε να εννοηθεί ότι οι απώλειες ήταν ακόμη πιο έντονες σε καθαρούς όρους. Τα κέρδη από αυτοαπασχόληση έχουν επίσης μειωθεί, αλλά σε αυτή την περίπτωση είναι πολύ δύσκολο να έχουμε ξεκάθαρα και αξιόπιστα δεδομένα (Καρούλια, et al, 2013).

Ας σημειωθεί ότι τα παραπάνω ισχύουν για τον επίσημο τομέα της οικονομίας. Στο λεγόμενο ανεπίσημο τομέα (μέρος της κατασκευαστικής βιομηχανίας, της γεωργίας, του τουρισμού και άλλων υπηρεσιών), όπου οι εργοδότες υπόκεινται σε λιγότερους περιορισμούς, τα κέρδη έχουν σίγουρα μειωθεί ακόμα περισσότερο (Πάπα, 2009).

Στο σημείο αυτό θα παρουσιάσουμε ορισμένες από τις σπουδαιότερες γραφικές παραστάσεις που σχετίζονται με την οικονομική κρίση και δίνοντας αντίστοιχα τον τύπο τους θα εξηγήσουμε την εφαρμογή τους στην περίπτωση της οικονομικής κρίσης στην Ελλάδα.

Η αποδεκτή εξήγηση κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1960 ήταν ότι η παροχή φορολογικών κινήτρων, και η αύξηση της άμεσης ζήτησης, θα προκαλέσει την παρακάτω ακολουθία αποκρίσεων (Καμπόλης & Τραυλός, 2008):

- Αύξηση της ζήτησης για εργασία ως κρατικές δαπάνες δημιουργεί ανάπτυξη.
- Το ποσοστό των ανέργων θα μειωθεί.

-
- Οι επιχειρήσεις πρέπει να ανταγωνιστούν για λιγότερους εργαζομένους από την αύξηση των ονομαστικών μισθών.
  - Οι εργαζόμενοι έχουν μεγαλύτερη διαπραγματευτική ισχύ για να αναζητήσουν αυξήσεις των ονομαστικών μισθών.
  - Το μισθολογικό κόστος θα αυξηθεί.
  - Αντιμέτωπες με την αύξηση του μισθολογικού κόστους, οι επιχειρήσεις περνούν αυτές τις αυξήσεις του κόστους στις υψηλότερες τιμές.

Αυτό είναι αρκετά εμφανές στην περίπτωση των χωρών της περιφέρειας του ευρώ, όπως η Ελλάδα, όπου η αποκλιμάκωση του πληθωρισμού συνοδεύεται με πολύ μεγάλη αύξηση της ανεργίας. Ξεκινώντας από το 2010 υπάρχει μια συγκεκριμένη δομική διακοπή του ρυθμού ανάπτυξης της «ονομαστικής αμοιβής ανά απασχολούμενο» με τις αυξήσεις των μισθών να είναι αρνητικές και να παρακολουθούν στενά την μεταβολή του ποσοστού της ανεργίας.

Οι μακροοικονομικές προοπτικές της ελληνικής οικονομίας εξακολουθούν να παραμένουν αρνητικές. Σύμφωνα με έκθεση που συνετάχθησαν κατά το 2012, η ελληνική κυβέρνηση είχε εμπλακεί σε διαπραγματεύσεις με τους πιστωτές της (ΔΝΤ, την Ε.Ε. και την ΕΚΤ) για πακέτο περικοπών 13,5 δισ. που θα εφαρμόζονταν κατά το 2013 και το 2014. Με την εφαρμογή τους, τα μέτρα αυτά, μπορούμε να πούμε, ότι αναμένεται με ασφάλεια να προκαλέσουν μείωση στο ΑΕΠ κατά επιπλέον 5-7% το 2013 και η οικονομία να παραμείνει σε ύφεση και το 2014. Μέχρι τότε και από την αρχή της κρίσης, η ελληνική οικονομία θα έχει συρρικνωθεί κατά 25-30%(Πάπα, 2009).

Η απασχόληση ανταποκρίνεται στην ύφεση με σημαντική χρονική υστέρηση, λόγω της νομοθεσίας για την προστασία της απασχόλησης, που πιστεύεται ότι είναι αυστηρή στην Ελλάδα. Οι επιχειρήσεις αρχικά προσπάθησαν να αποφύγουν το κόστος απόλυσης, ενώ τα προγράμματα που χρηματοδοτούνται από την κυβέρνηση για τη

διατήρηση της απασχόλησης έχουν κάπως μετριάσει την επίδραση στην απασχόληση κατά τα πρώτα στάδια της κρίσης. Οι απώλειες για τα άτομα με πρωτοβάθμια και κατώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση εκτιμώνται σε 6,8 μονάδες, ενώ για τα άτομα με ανώτερη δευτεροβάθμια και μεταδευτεροβάθμια μη τριτοβάθμια εκπαίδευση σε 7,1 μονάδες και για τους απόφοιτους της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στις 8 μονάδες. Έτσι, φαίνεται ότι, αν και όλες οι ομάδες που πλήττονται, τα άτομα που διαθέτουν μεγαλύτερο μορφωτικό επίπεδο πλήττονται λιγότερο (Krugman, et al, 2012).

Το ελληνικό ποσοστό της ανεργίας δεν σημείωσε ουσιαστική μείωση μεταξύ 2000 και 2008. Από το 2009 ωστόσο έχει και πάλι αυξηθεί σταδιακά και υπερβαίνει το ανώτατο επίπεδο του 2000 το 2011 (στο 17,7%). Το ποσοστό ανεργίας των ανδρών έχει σχεδόν τριπλασιαστεί από το 2008 (από 5,1 % σε 15% το 2011). Αντίθετα, οι γυναίκες έχουν επηρεαστεί λιγότερο από την κρίση, παρόλο που οι γυναίκες παρουσίασαν επίσης μια απότομη αύξηση του ποσοστού ανεργίας τους (από 11,4 % το 2008 σε 21,4% το 2011). Ως αποτέλεσμα των εξελίξεων αυτών, το χάσμα στην ανεργία έχει πλέον γίνει κάπως στενότερο. Όσον αφορά την ηλικία, οι νέοι εξακολουθούν να έχουν πληγεί περισσότερο από την κρίση και τα επακόλουθά της (Χαρδούβελης, 2012).

Η ιδιαίτερα έντονη αύξηση της ανεργίας στην Ελλάδα αντανακλά σε μεγάλο βαθμό το ρόλο που διαδραμάτισε η χαμηλή ειδίκευση, όπως οι κατασκευές και το λιανικό εμπόριο. Ο τομέας των κατασκευών, που προσελκύει πολλούς ξένους εργάτες, χτυπήθηκε από την ιδιαίτερα ισχυρή κατάρρευση της στεγαστικής αγοράς, ενώ ο κλάδος του λιανικού εμπορίου επλήγη από τη μείωση των διαθέσιμων εισοδημάτων που επέφερε σοβαρές περικοπές μισθών. Η μείωση των θέσεων εργασίας έπληξε δυσανάλογα τους νέους, καθώς, μεταξύ άλλων, υπερεκπροσωπούσαν από συμβάσεις ορισμένου χρόνου. Οι προσωρινές θέσεις εργασίας σε μεγάλο βαθμό μειώθηκαν, καθώς οι εργοδότες προσπάθησαν να προσαρμοστούν στην κρίση.

1.3. Η έννοια της επιχειρηματικότητας

Η επιχειρηματικότητα είναι μια πολυσύνθετη έννοια, που ενώ χρησιμοποιείται κατά κόρον στην κοινή γλώσσα και στα πλαίσια της λειτουργίας των επιχειρήσεων και του

κράτους, δεν της έχει αποδοθεί ένας ορισμός γενικά αποδεκτός. Ο επιχειρηματίας αποτελεί έναν παραγωγικό συντελεστή που συμβάλλει ουσιαστικά στον άριστο και αποδοτικότερο συνδυασμό των άλλων τριών συντελεστών παραγωγής και που εμφανίζεται να εξασκεί μια διαφορετική λειτουργία ανάλογα με τον τρόπο που ο εκάστοτε επιχειρηματίας οργανώνει και κατευθύνει την επιχείρησή του. Η επιχειρηματική δραστηριότητα εξασκείται από φυσικά πρόσωπα, σε καθεστώς ελεύθερης αγοράς, διαφέρει από οποιαδήποτε άλλη οικονομική δραστηριότητα και αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της οικονομικής ανάπτυξης και ευημερίας. Από θεωρητικής πλευράς, υπάρχουν πολλοί ερευνητές που προσπάθησαν να προσδιορίσουν την επιχειρηματικότητα και να της αποδώσουν συγκεκριμένη ερμηνεία και περιεχόμενο. Παρακάτω, θα αναφερθούν αυτές που θεωρούμε σήμερα ως τις επικρατέστερες προσεγγίσεις της επιχειρηματικότητας.

1.4. Το προφίλ των Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων

Στο σύγχρονο περιβάλλον του έντονου ανταγωνισμού και της διεθνοποίησης, οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ) αναγνωρίζονται ως ο κυριότερος μοχλός ανάπτυξης και στήριξης της απασχόλησης σε παγκόσμιο επίπεδο. Αποτελώντας δυναμικό παράγοντα βιώσιμης οικονομικής ανάπτυξης, έχουν αποδείξει ότι είναι η ανθεκτικότερη και επικρατέστερη μορφή επιχείρησης στα πλαίσια της παγκοσμιοποίησης και της μακροχρόνιας κρίσης, που δραστηριοποιούνται όμως σε ένα όχι και τόσο φιλικό επιχειρηματικό καθεστώς. Επομένως επιτακτική είναι η ανάγκη προώθησης και η διαμόρφωση σταθερών πολιτικών και θεσμικού πλαισίου που ευνοεί την ανταγωνιστικότητα, την καινοτόμα επιχειρηματικότητα και τη γρήγορη ανάπτυξη των ΜΜΕ.

- Τύποι μικρομεσαίων επιχειρήσεων.

Υπάρχουν διάφοροι τύποι ΜΜΕ, οι οποίοι καλύπτουν ποικίλα πεδία επιχειρηματικής δράσης. Μερικοί απ' αυτούς είναι οι επιχειρήσεις λιανικών πωλήσεων, χονδρικών

πωλήσεων, παροχής υπηρεσιών και οι μεταποιητικές επιχειρήσεις. Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή καθορίζονται οι εξής τύποι ΜΜΕ και τα αντίστοιχα όριά τους:

- Επιχειρήσεις Μεσαίου Μεγέθους: Οι επιχειρήσεις αυτές απασχολούν από 50 έως 250 εργαζομένους, πλήρους απασχόλησης, που εργάστηκαν διαρκώς επί ένα χρόνο, έχουν ετήσιο κύκλο εργασιών που δεν υπερβαίνει τα 40 εκατομμύρια.
- Επιχειρήσεις Μικρού Μεγέθους: Οι επιχειρήσεις αυτές απασχολούν από 10 έως 50 υπαλλήλους και έχουν ετήσιο κύκλο εργασιών που δεν υπερβαίνει τα 7 εκατομμύρια.
- Επιχειρήσεις πολύ Μικρού Μεγέθους: Οι επιχειρήσεις αυτές απασχολούν μέχρι 10 άτομα προσωπικό (95% των Ελληνικών επιχειρήσεων).

Ο διαχωρισμός των παραπάνω τύπων από την ΕΕ, παρόλο που κρίνεται αναγκαίος για τη χορήγηση των επενδυτικών κινήτρων, δεν είναι κοινά αποδεκτός και από την Τράπεζα της Ελλάδος. Αυτό προκαλεί δυσχέρειες στο χαρακτηρισμό κάποιων επιχειρήσεων που βρίσκονται στα όρια των αντίστοιχων ορισμών ως μικρομεσαίων, με δυσμενείς συνέπειες στην κατανομή κονδυλίων αντίστοιχων επιχορηγούμενων επενδυτικών προγραμμάτων.

- Η ανάγκη διαμόρφωσης ευνοϊκών πολιτικών και σταθερού θεσμικού πλαισίου.

Η δυναμική, πολυπρόσωπη και πολλά υποσχόμενη παρουσία των ΜΜΕ στη διεθνή οικονομική σκηνή, κινητοποιεί τις κυβερνήσεις αναπτυσσόμενων και αναπτυγμένων χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης προς τη χάραξη μιας κοινής κατεύθυνσης αξιολόγησης προγραμμάτων και πολιτικών, ώστε να αναδεικνύονται και να τελειοποιούνται αυτά που πρέπει να συνεχιστούν. Η προώθηση και ενίσχυση του θεσμού των ΜΜΕ, επιβάλλει ολοκληρωμένη και συντονισμένη οικονομική πολιτική αλλά και διαμόρφωση ενός σταθερού και ευέλικτου στις διεθνείς μεταβολές

οικονομικού περιβάλλοντος, που θα ενισχύει την εμπιστοσύνη των επιχειρήσεων και των καταναλωτών. Η οικονομική πολιτική που διαμορφώνει το ευρύτερο οικονομικό περιβάλλον αποτελείται από τους τρεις βασικούς άξονες της νομισματικής, δημοσιονομικής και αναπτυξιακής πολιτικής. Η νομισματική πολιτική ασκείται συγκεντρωτικά από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, με απώτερο στόχο τη διατήρηση σταθερού οικονομικού περιβάλλοντος χωρίς πληθωρισμό, ανεργία και δυσμενείς μεταβολές συναλλαγματικής ισοτιμίας ευρώ έναντι των άλλων βασικών νομισμάτων. Με δεδομένη την αποτελεσματική νομισματική πολιτική, ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η διαμόρφωση της δημοσιονομικής και αναπτυξιακής πολιτικής που ασκούνται αποκεντρωτικά σε εθνικό επίπεδο και επηρεάζουν σημαντικά το εγχώριο μακροοικονομικό περιβάλλον και την ανταγωνιστικότητα της κάθε χώρας.

Στα πλαίσια λοιπόν της παγκοσμιοποίησης και της ενοποίησης των αγορών για την ενίσχυση και προώθηση των ΜΜΕ απαιτείται η υλοποίηση ενός συνόλου πολιτικών.

- Συντονισμός δημοσιονομικής, διαρθρωτικής και αναπτυξιακής πολιτικής με κατεύθυνση το σταθερό μακροοικονομικό περιβάλλον, ώστε να ευνοηθούν η ανταγωνιστικότητα, η παραγωγικότητα, το διεθνές εμπόριο και οι επενδύσεις.
- Αξιοκρατική εφαρμογή των κανόνων και της νομοθεσίας, περιορισμό της γραφειοκρατίας καθώς και διαφανή φορολογικά συστήματα.
- Γεφύρωση χάσματος μεταξύ ερευνητικών εργαστηρίων και αγοράς, διάδοση των νέων τεχνολογιών και ενθάρρυνση χρησιμοποίησης καινοτομιών.
- Αποδοτικά και καλά σχεδιασμένα προγράμματα στήριξης και ανάπτυξης καινοτόμων ΜΜΕ.
- Μείωση των εμποδίων πρόσβασης των ΜΜΕ στην εγχώρια και παγκόσμια αγορά.

- Κινητοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού μέσω της ένταξης της επιχειρηματικότητας στην εκπαίδευση και την ανάπτυξη του επιχειρηματικού πνεύματος στους νέους, την προώθηση της γυναικείας επιχειρηματικότητας και τη στήριξη των μειονεκτούντων ομάδων.

Πίνακας 1.
Μεταβολές Βασικών Μεγεθών των 500 Πλέον Κερδοφόρων Εταιρειών
(ποσά σε χιλ. €)

Μεγέθη Εταιρειών	2012	2011	Μεταβολή %
Σύνολο κύκλου εργασιών	94.148.148	90.097.546	4,50
Σύνολο κερδών ΕΒΙΤΔΑ	9.914.379	6.872.801	44,26
Σύνολο κερδών προ φόρων	2.441.649	-1.376.586	-
Σύνολο ιδίων κεφαλαίων	50.144.675	49.620.731	1,06

Πίνακας 2.
Τομεακή Κατανομή Εταιρειών - Βασικών Μεγεθών των 500 Πλέον Κερδοφόρων Εταιρειών (2012)

Τομέας	Πλήθος Εταιρειών	Κέρδη ΕΒΙΤΔΑ (σε χιλ. €)	Κέρδη προ φόρου (σε χιλ. €)	Κύκλος Εργασιών (σε χιλ. €)
Βιομηχανία	163	2.084.466	622.251	32.716.884
Εμπόριο	99	1.215.857	556.643	24.954.882
Τουρισμός	31	351.633	-3.238	937.684
Τράπεζες- Factoring	5	388.557*	374.497	3.913.574
Ασφάλειες	26	442.086*	422.128	3.995.545
Λοιπές Υπηρεσίες	176	5.431.780	469.368	27.629.579
ΣΥΝΟΛΟ	500	9.914.379	2.441.649	94.148.148

* κέρδη ΕΒΤΔ

Πίνακας 3. Συμμετοχή Κορυφαίων Εταιρειών στα Συνολικά Μεγέθη της Κατάταξης (2012, σε χιλ. €)

Πλήθος Εταιρειών	Κέρδη ΕΒΙΤΔΑ	(%) Συνόλου	Κύκλος Εργασιών	(%) Συνόλου
Top 20 Εταιρείες	4.804.135	48,5%	42.932.671	45,6%
Top 50 Εταιρείες	6.129.727	61,8%	52.432.986	55,7%
Top 100 Εταιρείες	7.224.429	72,9%	61.624.310	65,5%
Top 200 Εταιρείες	8.361.655	84,3%	78.066.574	82,9%
Top 300 Εταιρείες	9.029.162	91,1%	85.310.680	90,6%
Top 400 Εταιρείες	9.532.113	96,1%	89.616.314	95,2%
Σύνολο 500 Εταιρειών	9.914.379	100,0%	94.148.148	100,0%

Πίνακας 4. Μέσοι Δείκτες ανά Τομέα

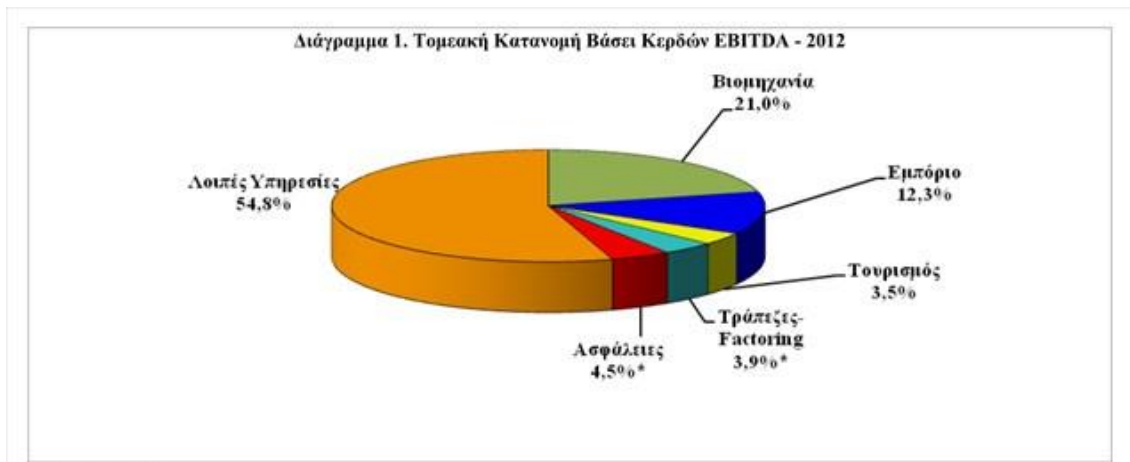
TOMEAS	ROE* (%) 2012	ROE* (%) 2011	Κερδοφορία ΕΒΙΤΔΑ (%) 2012	Κερδοφορία ΕΒΙΤΔΑ (%) 2011	Ξένα/Ίδια κεφάλαια 2012	Ξένα/Ίδια κεφάλαια 2011
Βιομηχανία	5,7	8,5	6,4	6,9	1,50	1,69
Εμπόριο	13,5	6,9	4,9	3,7	2,11	2,68
Τουρισμός	-0,3	0,4	37,5	36,7	2,21	2,41
Τράπεζες-factoring	31,8	12,1	9,9**	5,0**	NC	NC
Ασφάλειες	30,1	-	11,1**	-49,9**	NC	NC
Λοιπές υπηρεσίες	1,5	-2,9	19,7	18,7	1,69	1,50

* ROE : Αποδοτικότητα Ιδίων Κεφαλαίων

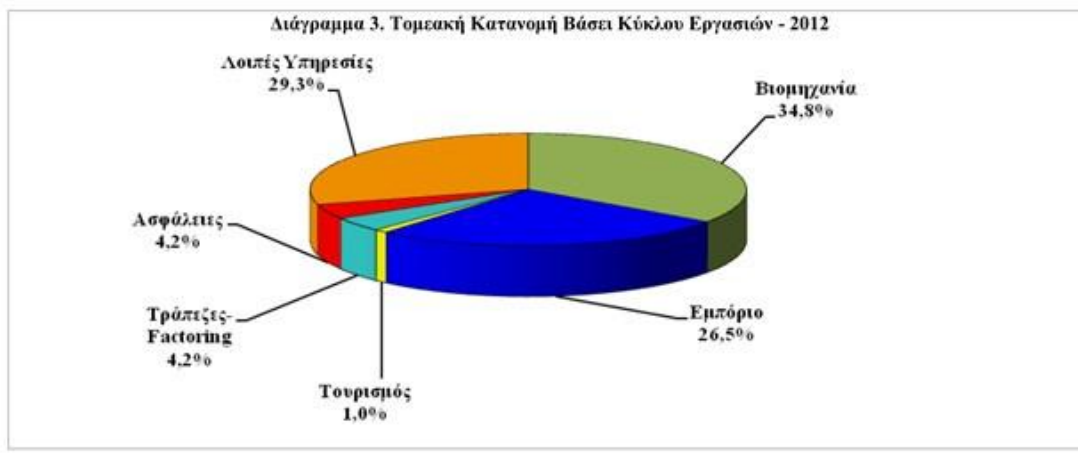
NC : Not Calculable – Μη υπολογίσιμο

**Για τις Τράπεζες και τις Ασφάλειες υπονοείται ότι οι δείκτες υπολογίζονται βάσει του λογαριασμού Κέρδη προ Φόρων και Αποσβέσεων(ΕΒΤΔ, Earnings Before Tax and Depreciation) - βλέπε και παραδοχές.

Πηγή: (Κριεμάδης, 2012)

* κέρδη EBITD

Πηγή: (Κριεμάδης, 2012)

Πίνακας 5. Κορυφαίοι Βιομηχανικοί Κλάδοι Βάσει Κερδοφορίας - 2012				
Κλάδος	Πλήθος Εταιρειών	Κέρδη EBITDA (χιλ. €)	Κύκλος Εργασιών (χιλ. €)	(%) Κύκλου Εργασιών Βιομηχανίας
Βιομηχανία (Προϊόντα Πετρελαίου & Ανθρακα)	3	499.231	18.502.472	56,6
Βιομηχανία (Είδη Διατροφής)	52	429.811	4.541.826	13,9
Βιομηχανία (Φάρμακα - Καλλυντικά - Απορρυπαντικά)	20	231.038	1.845.297	5,6
Βιομηχανία (Μεταλλικά Προϊόντα & Κατασκευές)	11	135.529	1.221.460	3,7
Βιομηχανία (Προϊόντα μη Μεταλλικών Ορυκτών)	12	119.267	607.292	1,9

Πίνακας 6. Κορυφαίοι Εμπορικοί Κλάδοι Βάσει Κερδοφορίας - 2012				
Κλάδος	Πλήθος Εταιρειών	Κέρδη EBITDA (χιλ. €)	Κύκλος Εργασιών (χιλ. €)	(%) Κύκλου Εργασιών Εμπορίου
Εμπόριο (Σουπερμάρκετ - Πολυκαταστήματα)	14	313.350	6.436.876	25,8
Εμπόριο (Φάρμακα - Καλλυντικά - Απορρυπαντικά)	18	275.810	2.672.429	10,7
Εμπόριο (Διάφορα Είδη)	6	187.232	1.004.986	4,0
Εμπόριο (Καύσιμα - Λιπαντικά - Υγραέρια)	12	97.383	10.597.781	42,5
Εμπόριο (Ιατρικά - Εργαστηριακά - Επιστημονικά)	10	78.160	324.368	1,3

Πίνακας 7. Κορυφαίοι Κλάδοι του Τομέα Λοιπών Υπηρεσιών Βάσει Κερδοφορίας - 2012				
Κλάδος	Πλήθος Εταιρειών	Κέρδη EBITDA (χιλ. €)	Κύκλος Εργασιών (χιλ. €)	(%) Κύκλου Εργασιών Υπηρεσιών
Ενέργεια - Νερό	45	1.812.347	11.904.735	43,1
Τηλεπικοινωνίες	8	1.424.589	5.437.176	19,7
Τυχερά Παιχνίδια - Καζίνο	3	694.558	3.911.078	14,2
Υπηρεσίες Μεταφορών	15	489.640	1.167.548	4,2
Ιατρικές Υπηρεσίες	21	199.663	1.086.100	3,9

Πίνακας 8. Μεταβολές Βασικών Μεγεθών των 200 Πλέον Κερδοφόρων Επιχειρηματικών Ομίλων (ποσά σε χιλ. €)			
Μεγέθη Εταιρειών	2012	2011	Μεταβολή %
Σύνολο κύκλου εργασιών	92.182.501	90.407.147	2,0
Σύνολο κερδών EBITDA	9.451.345	8.329.814	13,5
Σύνολο κερδών προ φόρων	1.608.802	-589.624	-
Σύνολο ιδίων κεφαλαίων	40.610.163	41.688.515	-2,6

Πηγή: (Κριεμάδης, 2012)

1.5. Η επιχειρηματικότητα και η καινοτομία ως παράγοντες ανάπτυξης των ΜΜΕ.

- ❖ *Η ίδρυση νέων καινοτόμων μικρομεσαίων επιχειρήσεων μέσω της προώθησης της επιχειρηματικότητας.*

Στις μέρες μας, το ενδιαφέρον των αναπτυγμένων χωρών συγκεντρώνεται στα θετικά οικονομικά και κοινωνικά αποτελέσματα των δυναμικών ΜΜΕ επιχειρήσεων. Η ανάγκη τόνωσης και ανάπτυξης της επιχειρηματικότητας, ως αναντικατάστατος παραγωγικός συντελεστής και αναπόσπαστος παράγοντας οικονομικής ευημερίας, παρουσιάζεται τόσο έντονα όσο ποτέ άλλοτε. Η ίδρυση νέων επιχειρήσεων που παρουσιάζουν το προφίλ μιας καινοτόμας επιχειρηματικής δραστηριότητας και κάνουν χρήση υψηλής τεχνολογίας και νέων αποδοτικότερων μεθόδων παραγωγής συμβάλλουν στη μακροχρόνια αύξηση της απασχόλησης και της παραγωγικότητας του συνόλου της οικονομίας.

Η προώθηση της επιχειρηματικότητας στην ίδρυση νέων επιχειρήσεων και στην ανάπτυξη των υφιστάμενων επιχειρήσεων, απαιτεί ένα ευρύ φάσμα συντονισμένων και υγιών οικονομικών πολιτικών. Αυτό περιλαμβάνει αρχικά δημοσιονομική και νομισματική πολιτική στραμμένες στη διαμόρφωση σταθερού μακροοικονομικού περιβάλλοντος, ανθεκτικού στις διεθνείς πιέσεις και μεταβολές. Επίσης, διαρθρωτικά μέτρα που αφορούν στην αγορά εργασίας, τη φορολογία και τον ανταγωνισμό, πρέπει να λαμβάνονται με γνώμονα τη συνεχή στήριξη των μικρών επιχειρήσεων. Όσο αφορά τις διοικητικές διαδικασίες εισόδου και εξόδου των επιχειρήσεων, είναι αναγκαίο να απλουστευτούν και να αναθεωρηθούν καθώς και τα διάφορα ρυθμιστικά βάρη που επιβαρύνουν δυσανάλογα τις ΜΜΕ και πλήττουν την επιχειρηματική δραστηριότητα να διατηρηθούν σε χαμηλά επίπεδα. Είναι γεγονός ότι η επιχειρηματική πρωτοβουλία αναστέλλεται πολλές φορές από το σχηματισμό ομάδων επιχειρήσεων που εκμεταλλεύονται την οικονομική και πολιτική τους δύναμη, αποτελώντας εμπόδιο στην είσοδο νέων επιχειρηματιών.

Οι κυβερνητικοί φορείς πρέπει να είναι σε θέση πέρα από τη διαμόρφωση πολιτικών στήριξης να μπορούν να επηρεάζουν το γενικότερο επιχειρηματικό περιβάλλον και να επεμβαίνουν δημιουργικά και αποτελεσματικά στην περίπτωση αποτυχίας των αγορών και περιορισμού της εξέλιξης των μικρών, καινοτόμων επιχειρήσεων. Η συμβολή της κοινωνικής επιχειρηματικότητας για την προώθηση της απασχόλησης των μειονεκτικών πληθυσμιακών ομάδων και την καταπολέμηση της φτώχειας έχει αναγνωριστεί και η εξασφάλιση μεγαλύτερης οικονομικής αποδοτικότητας επιβάλλει το συντονισμό των προγραμμάτων που απευθύνονται στις ομάδες αυτές και την εναρμόνιση οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής.

Η προώθηση της επιχειρηματικότητας και της ίδρυσης νέων ΜΜΕ συμβάλλουν στην αύξηση της απασχόλησης και της παραγωγικότητας. Οι νέες επιχειρήσεις αν και αντιμετωπίζουν σκληρό και αθέμιτο αρκετές φορές ανταγωνισμό, κατορθώνουν επιδεικνύοντας υψηλό επίπεδο καινοτομίας, δεξιοτήτων και τεχνολογίας αφενός να εδραιώσουν τη θέση τους στο ευρύτερο επιχειρηματικό περιβάλλον και αφετέρου να αποτελέσουν πηγή νέων αποτελεσματικότερων παραγωγικών διαδικασιών και ποιοτικότερων αγαθών. Τα τελευταία χρόνια, εμπειρικές μελέτες του ΟΟΣΑ καταγράφουν αυξημένη κινητικότητα εισόδου και εξόδου επιχειρήσεων, αφού οι λιγότερο παραγωγικές μονάδες αδυνατούν να προσαρμοστούν στη δυναμική της σύγχρονης παγκοσμιοποιημένης οικονομίας με αποτέλεσμα να συρρικνώνονται ή να αποχωρούν από τον κλάδο. Στο προσκήνιο εμφανίζονται νέες επιχειρήσεις με δημιουργικότερο συνδυασμό παραγωγικών συντελεστών και επιχειρηματικών δραστηριοτήτων που παρουσιάζουν γοργό ρυθμό μεγέθυνσης και ευημερίας, δημιουργώντας ταυτόχρονα νέες θέσεις εργασίας. Αν και βραχυχρόνια παρατηρείται αυξημένο ποσοστό εισόδου και εξόδου επιχειρήσεων με επιπτώσεις στο τομέα της απασχόλησης, μακροχρόνια αποδεικνύεται αύξηση της παραγωγικότητας μέσω της μεταφοράς εισροών σε αποδοτικότερες παραγωγικές διαδικασίες και συνεχή αναβάθμιση του βιοτικού επιπέδου.

Η ενίσχυση επομένως του θεσμού των ΜΜΕ προϋποθέτει εξασφάλιση σταθερών μακροοικονομικών συνθηκών και πλαισίου στήριξης του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, περιορισμό και απλούστευση των διοικητικών διατάξεων και του

κόστους που επιβαρύνουν δυσανάλογα τις ΜΜΕ και ταυτόχρονα προώθηση μιας διαδικασίας συστηματικής αξιολόγησης, ώστε να εξασφαλίζεται ότι τα προγράμματα υπέρ των ΜΜΕ και της επιχειρηματικότητας είναι οικονομικά αποδοτικά και αποφέρουν αποτελέσματα.

❖ *Η αναβάθμιση του εκπαιδευτικού συστήματος ως βασικός προσανατολισμός της πολιτικής προώθησης της επιχειρηματικότητας.*

Η επιχειρηματικότητα συνδυάζοντας το τρίπτυχο δημιουργικότητα, καινοτομία και ανάληψη κινδύνου, αποτελεί βασική μέθοδο ανάπτυξης οικονομικής δραστηριότητας. Δεδομένου ότι τα γνωστικά εφόδια και η ποιότητα του ανθρώπινου δυναμικού αποτελούν βασικούς υποστηρικτικούς παράγοντες ανάπτυξης και ανταγωνιστικότητας, η προώθηση επιχειρηματικής κουλτούρας και αντίληψης μέσω εκπαιδευτικών προγραμμάτων αποκτά ολοένα και μεγαλύτερη προτεραιότητα στο πρόγραμμα των κυβερνήσεων. Η εκπαίδευση σε θέματα επιχειρηματικότητας και η διαμόρφωση επιχειρηματικής συμπεριφοράς δείχνουν να επηρεάζουν θετικά την κερδοφορία και την κινητικότητα των ΜΜΕ. Το μέγεθος μιας επιχείρησης, η δικτύωσή της, η καινοτομία σε προϊόντα, μεθόδους παραγωγής, διοίκησης και διανομής, η εδραίωσή της πάνω στην κάλυψη επαρκούς εγχώριας ζήτησης και η εξωστρέφεια της αποτελούν μερικούς από τους σημαντικότερους παράγοντες που πρέπει να χαρακτηρίζουν μια επιχείρηση προκειμένου αυτή να ενταχθεί επιτυχώς στο διεθνοποιημένο οικονομικό περιβάλλον. Παράλληλα όμως με αυτούς επισημαίνονται και ορισμένοι άλλοι που συνδέονται άμεσα με την εκπαίδευση και τη νέα γνώση. Η χρήση εξειδικευμένου προσωπικού, η διοίκηση μιας επιχείρησης με σύγχρονες τεχνικές και εργαλεία management, αλλά και η χρήση της τεχνολογίας και συγκεκριμένα της πληροφορικής αποτελούν αναπόσπαστα στοιχεία εδραίωσης και δυναμικής εμφάνισης μιας επιχείρησης στο διεθνές οικονομικό στερέωμα.

Η ενίσχυση της εκπαίδευσης αποτελεί βασικό παράγοντα μακροοικονομικής ανάπτυξης και σταθερότητας. Οι διαρκώς μεταβαλλόμενες συνθήκες της

παγκοσμιοποιημένης οικονομίας απαιτούν συνεχιζόμενη δια βίου εκπαίδευση και κατάρτιση, ώστε να καλύπτονται οι ανάγκες για εξειδικευμένες γνώσεις και δεξιότητες. Η εικόνα που παρουσιάζουν σήμερα οι ΜΜΕ κατά την πλειοψηφία τους είναι αδυναμία απορρόφησης νέας γνώσης, αξιοποίησης νέας τεχνολογίας και ενσωμάτωσης νέων μεθόδων οργάνωσης βασισμένες στο κεφάλαιο γνώσεων των στελεχών και των εργαζομένων τους. Παρόλο που έχει αναγνωριστεί ο μείζων ρόλος της εκπαίδευσης στην προώθηση επιχειρηματικών αξιών και αντιλήψεων και ποικίλες πρωτοβουλίες αναλαμβάνονται προς αυτή την κατεύθυνση, πολλές είναι οι αντιξοότητες και οι στερήσεις που παραμένουν και χαρακτηρίζουν τον τομέα αυτόν. Η Ελλάδα παρουσιάζει μειωμένες δαπάνες για την εκπαίδευση ως ποσοστό του ΑΕΠ και έλλειψη συντονισμού μακροπρόθεσμου οικονομικού σχεδιασμού και εκπαιδευτικών προγραμμάτων. Επιτακτική επομένως κρίνεται η βελτίωση της ποιότητας της παρεχόμενης εκπαίδευσης, η αύξηση των δαπανών για την παιδεία και η μεγιστοποίηση της αποτελεσματικότητάς τους, η προσαρμογή των εκπαιδευτικών προγραμμάτων στις απαιτήσεις της παγκοσμιοποιημένης οικονομίας και η ενσωμάτωση της επιχειρηματικότητας σε όλες τις εκπαιδευτικές βαθμίδες, προκειμένου να ευνοηθούν και να εκσυγχρονιστούν οι ΜΜΕ.

Η οικονομική δραστηριότητα πρέπει να αναπροσανατολιστεί προς την κατεύθυνση της μανθάνουσας οικονομίας μέσω στενής συνεργασίας κρατικών υπηρεσιών, κοινωνικών φορέων και ιδιωτικού τομέα. Από διάφορες έρευνες έχει προκύψει ότι η τυπική εκπαίδευση και το σύστημα κατάρτισης δεν ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις των σύγχρονων αναγκών και νέων προτεραιοτήτων της παγκοσμιοποιημένης οικονομίας και παράλληλα οι πολιτικές στήριξης των ΜΜΕ, που αναζητούν νέους προσανατολισμούς και αποτελεσματική αξιοποίηση των προσφερόμενων κινήτρων και χρηματοδοτήσεων, δεν έχουν αναπτυχθεί ικανοποιητικά. Η ένταξη, επομένως της διδασκαλίας της επιχειρηματικότητας σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης, η αναζήτηση σύγχρονων και υψηλού επιπέδου γνώσεων αλλά και η εφαρμογή συλλογικής συμπεριφοράς και λειτουργίας κρατικών θεσμών, ιδιωτικών φορέων και κοινωνικών ομάδων αποτελούν δραστηριότητες που είναι ικανές να παράγουν γνώση

και να προωθήσουν την ανταγωνιστικότητα και αποδοτικότητα όχι μόνο των ΜΜΕ αλλά και του συνόλου της οικονομίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ Μ.Μ.Ε

2.1. Εισαγωγή

Το θέμα της χρηματοδότησης των ΜΜΕ στη χώρα μας έχει γίνει αντικείμενο πολλών συζητήσεων και αποτελεί μόνιμο «παράπονο» των επιχειρήσεων αυτής της κατηγορίας γιατί η στρόφιγγα άντλησης κεφαλαίων από αυτή τη πηγή ήταν πολύ στενή μέχρι σήμερα. Πρόσφατα άρχισε να εκδηλώνεται μια εκ διαμέτρου αντίθετη πολιτική εκ μέρους των Τραπεζών με αυτή που ασκείτο μέχρι σήμερα, επιθετική μάλιστα θα την ονόμαζε κάποιος. Πράγματι οι ελληνικές Τράπεζες τα τελευταία χρόνια έβαλαν στο στόχαστρό τους τις ΜΜΕ και μάλιστα προσφέροντας σε αυτές μεγάλη ποικιλία χρηματοδοτικών προϊόντων. Γεννάται λοιπόν εύλογα το ερώτημα γιατί δεν το έκαναν μέχρι πρόσφατα και ποιος είναι ο λόγος που ώθησε τις Τράπεζες προς αυτή την πολιτική (Παπαδημητρόπουλος, 1992).

Ο Τραπεζικός Δανεισμός είναι σήμερα ο πιο συνηθισμένος τρόπος στον οποίο καταφεύγουν οι επιχειρήσεις για να βρουν χρηματοδότηση. Οι τράπεζες προσφέρουν δύο μεγάλες κατηγορίες δανείων προς τις επιχειρήσεις: Τα δάνεια Κεφαλαίου Κίνησης και τα Μακροπρόθεσμα δάνεια.

Τα δάνεια Κεφαλαίου Κίνησης αποσκοπούν στη βελτίωση της ρευστότητας της επιχείρησης και είναι από τη φύση τους μικρής διάρκειας.

Αντίθετα τα Μακροπρόθεσμα δάνεια είναι μακράς διάρκειας και περιλαμβάνουν τα δάνεια εγκατάστασης και τα δάνεια επαγγελματικού εξοπλισμού.

Το επιτόκιο των Μακροπρόθεσμων δανείων είναι συνήθως χαμηλότερο από το αντίστοιχο επιτόκιο των δανείων Κεφαλαίου Κίνησης λόγω ακριβώς της μεγαλύτερης διάρκειας αποπληρωμής του (Καμπουρίδης, 2001).

2.2. Κόστος χρηματοδότησης

Το κόστος δανεισμού των επιχειρήσεων στην Ελλάδα είναι συγκριτικά υψηλότερο από άλλες χώρες της Ε.Ε. Ένδειξη αυτού αποτελούν τα περιθώρια μεταξύ επιτοκίου χορηγήσεων και αυτού των καταθέσεων που υφίστανται στη χώρα μας. Το υψηλό περιθώριο επιτοκίου οφείλεται στις ατέλειες που υπάρχουν στη τραπεζική αγορά στην Ελλάδα. Οι σημαντικότερες είναι (Κριεμάδης, 2012):

- Οι ελληνικές Τράπεζες υποχρεούνται να διακρατούν υψηλότερο ποσοστό (12%) ρευστών διαθέσιμων σε σχέση με άλλες ευρωπαϊκές χώρες.
- Τα επιτόκια στην διατραπεζική αγορά στην Ελλάδα είναι υψηλότερα από τα ευρωπαϊκά λόγω της ακολουθούμενης αντιπληθωριστικής πολιτικής.
- Η υψηλότερη φορολογία (Εισφορά Ν1281) που επιβάλλεται στη χώρα μας σε σχέση με την Ευρωπαϊκή Ένωση.
- Το γεγονός ότι πολλές δημόσιες Τράπεζες έχουν ένα μεγάλο όγκο επισφαλών απαιτήσεων γεγονός που έχει σημαντικές επιπτώσεις στην τελική τιμολόγηση των χορηγήσεων.

2.3. Κριτήρια χρηματοδότησης

Η αξιολόγηση από τις Τράπεζες της πιστοληπτικής ικανότητας μιας επιχείρησης παρουσιάζει σημαντικές δυσκολίες. Προκειμένου η Τράπεζα να πραγματοποιήσει την αξιολόγηση θα πρέπει να έχει στην διάθεσή της πληροφορίες που αφορούν την επιχείρηση και αναφέρονται τόσο στο παρελθόν όσο και στους μελλοντικούς στόχους και προοπτικές αυτής. Δυστυχώς όμως οι ΜΜΕ δεν είναι καλά οργανωμένες και σε αρκετές περιπτώσεις δεν δημοσιεύουν οικονομικές καταστάσεις γεγονός που καθιστά δύσκολο το έργο της αξιολόγησης της πιστοληπτικής τους ικανότητας.

Πρόσφατη έρευνα που έγινε από το ΙΤΕΠ με βάση ερωτηματολόγιο που συμπληρώθηκε από στελέχη των Τραπεζών στις οποίες απευθύνθηκε, φανέρωσε την παρακάτω κατάταξη των κριτηρίων που υιοθετούν οι Τράπεζες (Κριεμάδης, 2012):

- Θετικές προοπτικές ανάπτυξης και κερδοφορίας της επιχείρησης.
- Υποθήκευση ακινήτου επαρκούς αξίας.
- Ποσοστό ίδιας συμμετοχής στην επένδυση.
- Ποιοτικά στοιχεία των φορέων της επιχείρησης (φερεγγυότητα, γνώση αντικειμένου κ.α.).
- Υπαγωγή της επένδυσης σε αναπτυξιακό νόμο.
- Διάρκεια ζωής της επιχείρησης.
- Τριτεγγυήσεις.

Παρακάτω παρουσιάζεται αναλυτικός πίνακας με τα κριτήρια αξιολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας των Μ.Μ.Ε., την βαθμολόγηση και την κατάταξη τους.

Κριτήριο Χρηματοδότησης	Μέσος Όρος Βαθμολογίας	Κατάταξη βάσει Μέσου Όρου
Προοπτικές ανάπτυξης και κερδοφορίας	2,0	1
Υποθήκευση ακινήτου	3,2	2
Ποσοστό ίδιας συμμετοχής	3,7	3

Ποιοτικά στοιχεία (π.χ. φερεγγυότητα)	3,8	4
Υπαγωγή στον αναπτυξιακό νόμο	4,0	5
Διάρκεια ζωής	4,5	6
Τριτεγγυητής	4,7	7

Πηγή: (Κριεμάδης, 2012)

2.4. Βραχυπρόθεσμος και Μακροπρόθεσμος δανεισμός

Υπάρχουν διαφορετικοί τύποι βραχυπρόθεσμού και μακροπρόθεσμου δανεισμού. Κρίνοντας πρώτα από τον Μακροπρόθεσμο δανεισμό αναγνωρίζουμε τις ακόλουθες κατηγορίες (Καμπουρίδης, 2001):

Ομολογιακά Δάνεια

Τα εταιρικά ομολογιακά δάνεια αποτελούν μία εναλλακτική πηγή χρηματοδότησης των επιχειρήσεων έναντι του απευθείας τραπεζικού δανεισμού και των αυξήσεων μετοχικού κεφαλαίου.

Εκδίδονται για τη χρηματοδότηση μιας εταιρίας με ξένα κεφάλαια, χρησιμοποιούνται για κάλυψη αναγκών σε κεφάλαια κίνησης μονιμότερου χαρακτήρα και επενδύσεων και καλύπτονται είτε από τραπεζικά ιδρύματα (συνήθως σε κοινοπρακτική βάση), είτε μέσω αυτών από θεσμικούς ή ιδιώτες επενδυτές.

Τα εταιρικά ομολογιακά δάνεια διέπονται από τον Ν.3156/2003.

Χαρακτηριστικά

Αποπληρωμή: σε δόσεις με ή χωρίς περίοδο χάριτος ή εξόφληση του κεφαλαίου κατά τη λήξη του δανείου.

Διάρκεια: από 3 έως 5 έτη.

Το επιτόκιο μπορεί να είναι σταθερό ή κυμαινόμενο και συμφωνείται ύστερα από συνεννόηση της επιχείρησης με την Τράπεζα.

Κοινοπρακτικά δάνεια

Κοινοπρακτικό δάνειο είναι η χρηματοδότηση μίας επιχείρησης από δύο ή και περισσότερα πιστωτικά ιδρύματα, τα οποία αναλαμβάνουν συγκεκριμένο ποσοστό της χρηματοδότησης, συνήθως για κάλυψη επενδύσεων και αναγκών σε κεφάλαια κίνησης μονιμότερου χαρακτήρα.

Χαρακτηριστικά

Αποπληρωμή: σε δόσεις, με ή χωρίς περίοδο χάριτος, ή εξόφληση του κεφαλαίου κατά τη λήξη του δανείου.

Διάρκεια: από 3 έως 5 έτη.

Το επιτόκιο μπορεί να είναι σταθερό ή κυμαινόμενο και συμφωνείται ύστερα από συνεννόηση της επιχείρησης με τις Τράπεζες.

Δάνεια κυμαινόμενου επιτοκίου για κτιριακές εγκαταστάσεις

Αν η επιχείρηση σχεδιάζει την αγορά νέου ακινήτου, τη μεταφορά της, την επέκταση ή την ανακαίνιση των εγκαταστάσεών της, η τράπεζα χρηματοδοτεί τη σχετική δαπάνη.

Το αρμόδιο για την επιχείρησή Στέλεχος βοηθά να επιλεγεί η κατάλληλη για την επιχείρηση μορφή, διάρκεια και ποσό δανείου.

Χαρακτηριστικά

Δυνατότητα χρήσης περιόδου χάριτος.

Εξόφληση κεφαλαίου με χρεολυτικές δόσεις.

Επιτόκιο κυμαινόμενο, που προσδιορίζεται από το Βασικό Επιτόκιο Παγίων και εξοπλισμού ή άλλο (διαπραγματεύσιμο).

Παροχή εξασφάλισης με εγγραφή προσημείωσης επί του χρηματοδοτούμενου ή άλλου ακινήτου.

Δάνεια κυμαινόμενου επιτοκίου για εξοπλισμό

Ο συγκεκριμένος τύπος δανείου επιδοτείται από την τράπεζα για την ανανέωση του εξοπλισμού της επιχείρησης.

Χαρακτηριστικά

Δυνατότητα χρήσης περιόδου χάριτος.

Εξόφληση κεφαλαίου με χρεολυτικές δόσεις.

Επιτόκιο κυμαινόμενο, που προσδιορίζεται από το Βασικό Επιτόκιο Παγίων και εξοπλισμού ή άλλο (διαπραγματεύσιμο) επιτόκιο

Δάνεια για κεφάλαιο κίνησης μονιμότερου χαρακτήρα

Δάνεια που χορηγούνται για την αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών της επιχείρησης και για την ενίσχυση της ρευστότητάς της.

Χαρακτηριστικά

Απλές διαδικασίες εκταμίευσης.

Διάρκεια δανείου μέχρι 3 χρόνια.

Εξόφληση κεφαλαίου με χρεολυτικές δόσεις.

Εξάμηνη χρέωση τόκων.

Επιτόκιο κυμαινόμενο, που προσδιορίζεται από το Βασικό Επιτόκιο για Κεφάλαια Κίνησης ή σταθερό τριετίας.

Ανακυκλούμενες χρηματοδοτήσεις

Πλεονεκτήματα και χαρακτηριστικά:

Εξόφληση κεφαλαίου σε τακτά διαστήματα ή σε περιόδους που προσαρμόζονται στο συναλλακτικό κύκλωμα της επιχείρησης

Δυνατότητα επαναχορήγησης του εξοφλούμενου κεφαλαίου

Εξάμηνη χρέωση τόκων

Επιτόκιο κυμαινόμενο, που προσδιορίζεται από το Βασικό Επιτόκιο για Κεφάλαια Κίνησης.

Η χρηματοδότηση έναντι απαιτήσεων δίνει τη δυνατότητα να μετατραπούν σε μετρητά στοιχεία του Ενεργητικού της επιχείρησής, όπως:

απαιτήσεις από πωλήσεις μέσω πιστωτικών καρτών με το σύστημα των άτοκων δόσεων

επιταγές και συναλλαγματικές πελατείας

τιμολόγια πώλησης με πίστωση

φορτωτικά έγγραφα.

Πλεονεκτήματα και χαρακτηριστικά:

Όρια που προσαρμόζονται στο ύψος των πωλήσεών σας και στις ανάγκες ρευστότητας της επιχείρησής σας

Εξόφληση κεφαλαίου σε τακτά διαστήματα ή ανάλογα με την πληρωμή των σχετικών απαιτήσεων

Εξάμηνη χρέωση τόκων

Επιτόκιο κυμαινόμενο, που προσδιορίζεται από το Βασικό Επιτόκιο για Κεφάλαια Κίνησης.

Δάνεια σε ευρώ κλειστής διάρκειας

Το δάνειο κλειστής διάρκειας παρέχει μεγαλύτερη σιγουριά στον προγραμματισμό των υποχρεώσεων.

Χαρακτηριστικά:

Επιτόκιο σταθερό, βασισμένο στο προσφερόμενο, για τη συγκεκριμένη διάρκεια δανείου, στη Διατραπεζική Αγορά (INTERBANK RATES)

Η διάρκεια κυμαίνεται από 1, 2 εβδομάδες ή 1 έως 12 μήνες

Εξόφληση ολόκληρου του δανείου στη λήξη του, με δυνατότητα ανανέωσής του.

Δάνεια σε συνάλλαγμα

Αν η επιχείρηση πραγματοποιεί συναλλαγές σε νομίσματα εκτός ευρώ, μπορεί να χρηματοδοτήσει τις βραχυπρόθεσμες ανάγκες της σε νόμισμα της επιλογής της από τα διαπραγματεύσιμα στη Διατραπεζική Αγορά Συναλλάγματος Αθηνών.

Χαρακτηριστικά

Συνδυασμός του νομίσματος δανεισμού με τους συναλλαγματικούς κινδύνους που αντιμετωπίζει η επιχείρηση από τη διεθνοποίηση των δραστηριοτήτων της (εξαγωγές προϊόντων και υπηρεσιών, άμεσες επενδύσεις μεταφοράς κέντρου δραστηριότητας σε άλλες χώρες κ.λπ.)

Δυνατότητα ανασφάλισης έναντι των συναλλαγματικών κινδύνων, με προαγορά συναλλάγματος (option, forward)

Επιτόκιο βασισμένο στο Επιτόκιο της Διατραπεζικής Αγοράς Λονδίνου (LIBOR), πλέον περιθωρίου, που αντιπροσωπεύει την κάλυψη των πιστωτικών και άλλων κινδύνων

Ελάχιστο ποσό το ισόποσο των €15.000, χωρίς μέγιστο όριο

Επιτόκιο διάρκειας 1, 2 εβδομάδων ή 1 έως 12 μηνών

Επιτόκιο διάρκειας 1 ημέρας (overnight) για χρηματοδοτήσεις σε USD

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΚΥΡΙΟΤΕΡΕΣ ΑΛΛΕΣ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ Μ.Μ.Ε.

3.1. Το Factoring

Μέσα στα πλαίσια του εκσυγχρονισμού και της ενίσχυσης των εξαγωγών και της εγχώριας εμπορίας, το Factoring αποτελεί για την ελληνική πραγματικότητα ένα νέο οικονομικό – νομικό θεσμό. Παρουσιάζει αναπτυξιακό χαρακτήρα αφού συμβάλλει στην χρηματοδότηση τόσο των μικρομεσαίων και αναπτυσσόμενων επιχειρήσεων, όσο και των εξαγωγών για την εγχώρια εμπορία. Το Factoring αποτελεί μια συμπληρωματική μορφή χρηματοδότησης, όπως το Leasing, Forfeiting, κ.α. χωρίς βέβαια να είναι ανταγωνιστική με τον παραδοσιακό δανεισμό και συνοδεύεται και από άλλες υπηρεσίες. Με το Factoring επιτυγχάνεται αποτελεσματικότερα η διεκπεραίωση των χρηματικών διακανονισμών των εμπορικών συναλλαγών των επιχειρήσεων.

Ουσιαστικά με τον όρο Factoring εννοούμε την σύναψη μιας σύμβασης μεταξύ αφενός ενός πράκτορα επιχειρηματικών απαιτήσεων ο οποίος αποκαλείται (Factor) που είναι συνήθως μια τράπεζα ή θυγατρική τράπεζας, ή ανώνυμη εταιρεία πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων, η οποία πληροί κάποιες προϋποθέσεις και αφετέρου μιας επιχείρησης ή εμπόρου φυσικού προσώπου ο οποίος αποκαλείται προμηθευτής (Factoree), με βάση την οποία ο πρώτος αναλαμβάνει την είσπραξη των απαιτήσεων της δεύτερης που δημιουργούνται μέσω της πώλησης προϊόντων ή παροχής υπηρεσιών.

Ο Factor αναλαμβάνει την είσπραξη των ποσών που οφείλονται στην Factoree από τις πωλήσεις της πληρώνοντας σε αυτή την αξία των τιμολογίων που έχουν εκδοθεί για αυτές τις πωλήσεις, μειωμένη με τα δικαιώματά της (τόκος, προμήθεια, συνέξοδα), η δε επιχείρηση Factoree απαλλάσσεται από την είσπραξη των τιμολογίων που πωλεί στην Factor και παίρνει από αυτήν το ποσό που τις προκαταβάλλει. Επίσης, ο Factor αναλαμβάνει την υποχρέωση να συλλέγει πληροφορίες, και να αξιολογεί την φερεγγυότητα των οφειλετών του προμηθευτή, την λογιστική διαχείριση και την παρακολούθηση των απαιτήσεων και ενδεχομένως την δικαστική επιδίωξη της είσπραξης.

ΜΕ άλλα λόγια, με την σύμβαση Factoring, ο προμηθευτής, κατά κανόνα αναλαμβάνει την υποχρέωση εκχώρησης στον Factor, του συνόλου των υπαρχουσών και μελλοντικών απαιτήσεων κατά των διαφόρων οφειλετών, πελατών του. Ο Factor καταβάλλει την αξία αυτών των αξιώσεων στον προμηθευτή, αφαιρώντας βέβαια το ποσοστό της αμοιβής του και διατηρώντας πάντοτε το δικαίωμα να μην αναδεχθεί μια απαίτηση όταν ο οφειλέτης είναι αφερέγγυος ή υπερβαίνει ένα πλαφόν που έχει τεθεί για τον συγκεκριμένο οφειλέτη.

Η αγορά των απαιτήσεων γίνεται με έκπτωση, δηλαδή σε χαμηλότερο ύψος από το πραγματικό σύνολο των απαιτήσεων (αυτή η διαφορά αποτελεί το κέρδος της τράπεζας που αγοράζει τις απαιτήσεις των εμπορικών επιχειρήσεων). Έτσι η μεν τράπεζα ωφελείται από αυτή τη διαφορά, οι δε εμπορικές επιχειρήσεις που πωλούν τις απαιτήσεις τους στην πρώτη, ωφελούνται κατά το ότι προεισπράττουν την αξία

των τιμολογίων που πούλησαν. Έτσι αφενός επιτυγχάνεται ρευστότητα και ταμιακή ενίσχυση, αφετέρου απαλλάσσονται από την διαδικασία της είσπραξης των αποκτήσεων τους, την οποία αναλαμβάνει η τράπεζα που τις αγοράζει παίρνοντας σε βάρος της και το σχετικό κίνδυνο από τυχόν μη είσπραξη.

Πολλοί είναι αυτοί που θεωρούν ότι το Factoring αναπτύχθηκε ταυτόχρονα με τις Η.Π.Α. και στην Αγγλία. Στην συνέχεια πέρασε και στις άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Τόσο στην Αγγλία, όσο και στις άλλες ευρωπαϊκές χώρες, το έδαφος ήταν πρόσφορο και αναπτύχθηκε γρήγορα αφού παρόμοιου τύπου συναλλαγές προϋπήρχαν.

Εργασίες όπως η εγγύηση οφειλών, η χρηματοδότηση έναντι φορτωτικών εγγράφων, η εκχώρηση απαιτήσεων κ.α. υπήρχαν πριν από δεκαετίες αλλά δεν ήταν συστηματοποιημένες. Τα τελευταία χρόνια αυτές οι εργασίες βρίσκουν απρόθυμες τις τράπεζες. Τις εργασίες αυτές αναλαμβάνουν πια θυγατρικές εταιρείες κυρίως τραπεζών ή άλλων επιχειρήσεων, γνωστές ως Factors.

Το Factoring με την σύγχρονη μορφή που εφαρμόζεται στις Η.Π.Α. ήδη πριν από την δεκαετία του 1950, οπότε και εισήχθη στην Ευρώπη, όπου πολύ γρήγορα γνώρισε μεγάλη ανάπτυξη. Το Factoring εφαρμόζεται στην Ελλάδα εδώ και δεκαεπτά χρόνια, από το 1990 βάσει του Ν. 1905/1990 και της ΠΔ/ΤΕ 2168/8.1.1993. Πριν από τον προαναφερθέντα Νόμο και της ΠΔ/ΤΕ, είχαν προηγηθεί για την προσαρμογή του θεσμού στα ελληνικά δεδομένα οι ΠΔ/ΤΕ 959/ 10.3.1987, 1117/30.7.1987, 355/15.5.1987 και 399/30.8.1988.

Στην ελληνική αγορά έχουν ιδρυθεί και αναπτυχθεί εταιρείες Factoring, που ανήκουν σε τράπεζες, όπως η Εθνική Τράπεζα, η Eurobank και η Τράπεζα Πειραιώς. Κυρίως εξειδικεύονται στο διεθνές Factoring χρηματοδοτώντας τις εξαγωγές και λιγότερο στο εγχώριο Factoring που παρουσιάζει πολλούς κινδύνους στον πιστωτικό τομέα, με τα γνωστά προβλήματα των μικρομεσαίων επιχειρήσεων (ρευστότητας, μεταχρονολογημένες επιταγές, κ.α.).

Οι μετοχές των ανώνυμων εταιρειών Factoring είναι ονομαστικές. Η μεταβίβαση τους για οποιαδήποτε νομική αιτία με εξαίρεση την κληρονομική διαδοχή και την γονική παροχή χωρίς προηγούμενη άδεια της Τράπεζας της Ελλάδας είναι άκυρη, εάν με την μεταβίβαση ο αποκτών συγκεντρώνει μετοχές που αντιπροσωπεύουν ποσοστό μεγαλύτερο του 10% του καταβεβλημένου μετοχικού κεφαλαίου. Ο έλεγχος των εταιρειών αυτών διεξάγεται από ορκωτούς ελεγκτές. Τέλος, ο τζίρος της αγοράς Factoring για το 1997, εκτιμήθηκε στα 150 δισεκατομμύρια δραχμές και παρουσιάζει μια αύξηση 50 έως 100% από την προηγούμενη χρονιά.

Με την πρακτορεία επιχειρηματικών απαιτήσεων επιδιώκεται η εξυπηρέτηση ορισμένων αναγκών των συμβαλλομένων, που είναι οι ανάγκες της οικονομίας. Οι ανάγκες αυτές είναι:

1. Η εξεύρεση βραχυπρόθεσμών και μεσοπρόθεσμων μέσων χρηματοδότησης των προμηθευτών. Η μεταβίβαση των απαιτήσεων ικανοποιεί αυτή την ανάγκη στον βαθμό που εξασφαλίζει στον προμηθευτή ρευστότητα και ευχέρεια οικονομικής κίνησης. Οι απαιτήσεις ανήκουν στο κεφάλαιο του προμηθευτή και μάλιστα στο δεσμευμένο κατά κάποιο τρόπο, αφού μόνο όταν αυτές καταστούν ληξιπρόθεσμες, και εισπραχθούν μπορεί ο προμηθευτής να χρησιμοποιήσει το ρευστό για άλλους σκοπούς. Με την σύμβαση του Factoring επιδιώκεται ακριβώς αυτή η έγκαιρη ρευστοποίηση του εν λόγω κεφαλαίου.
2. Η απελευθέρωση του προμηθευτή από όλες τις εργασίες την οργάνωση, το χρόνο και τα έξοδα που απαιτεί η διαχείριση, η λογιστική παρακολούθηση, η όχληση και η είσπραξη των απαιτήσεων. Έτσι ο προμηθευτής μπορεί να συγκεντρωθεί απερίσπαστος στην διεύρυνση των δραστηριοτήτων του. Ιδίως όταν η σύμβαση Factoring προϋπάρχει, ο προμηθευτής θα επιδιώκει απλώς αφενός την σύναψη συμβάσεων με πελάτες από τις οποίες θα προκύπτουν οι εκχωρούμενες απαιτήσεις και αφετέρου την εκπλήρωση της δικής του παροχής προς αυτούς.

-
3. Η απαλλαγή του προμηθευτή από τον κίνδυνο μη φερεγγυότητας των πελατών του. Η σύμβαση του Factoring συνάπτεται και λειτουργεί στην πράξη ως εξής: Ο ενδιαφερόμενος προμηθευτής (συνήθως επιχείρηση που πωλεί ή μεταπωλεί προϊόντα ή παρέχει υπηρεσίες) έρχεται σε επαφή με τον πράκτορα, συνήθως ανώνυμη εταιρεία θυγατρική τράπεζας ή τράπεζα, και διερευνούν μαζί τις δυνατότητες σύναψης σχετικής σύμβασης. Ο πράκτορας εξετάζει χωριστά κάθε περίπτωση προμηθευτή, με τον οποίο πρόκειται να συμβληθεί, πριν από την σύναψη της σχετικής σύμβασης. Με την οργάνωση και την εμπειρία της αγοράς που διαθέτει, εξετάζει και εκτιμά την οικονομική κατάσταση του μελλοντικού πελάτη του (δηλαδή του προμηθευτή) τον κύκλο των οφειλετών του, το είδος των συναλλαγών και του εμπορίου που ασκεί τους δανειστές και γενικότερα όλα εκείνα τα στοιχεία που βοηθούν να αποφασίσει, αν η σύναψη σύμβασης Factoring με τον συγκεκριμένο πελάτη είναι συμφέρουσα (και αν ναι) ποια μορφή αυτή πρέπει να έχει.

Τα βασικά στοιχεία αυτού του χρηματιστικού εργαλείου που το διαφοροποιούν από τις γνωστές παρεμφερείς τραπεζικές εργασίες (προεξόφληση και είσπραξη συναλλαγματικών, φορτωτικών κ.λπ.) είναι οι εξής:

1. Ο πελάτης εκχωρεί στην εταιρεία Factoring, κατά κανόνα το σύνολο των απαιτήσεων ή ένα αυστηρά οριοθετημένο μέρος αυτών
2. Το Factoring αποτελεί μια δέσμη υπηρεσιών που καλύπτει ένα ευρύ φάσμα αναγκών του πελάτη, ο οποίος έχει την ευχέρεια να επιλέξει εκείνες τις υπηρεσίες που ανταποκρίνονται στις ειδικότερες ανάγκες του.
3. Στην περίπτωση του γνήσιου Factoring, ο Factor αναλαμβάνει, μέσα σε ορισμένα όρια και ορισμένες προϋποθέσεις, το λεγόμενο πιστωτικό κίνδυνο. Δηλαδή, εάν ο οφειλέτης (αγοραστής του εμπορεύματος ή της υπηρεσίας) δεν είναι σε θέση να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του, ο Factor δεν ζητεί από τον πελάτη του – πωλητή, την επιστροφή της προκαταβολής που τυχόν έχει

χορηγήσει σε αυτόν, αλλά παραιτείται του δικαιώματος αναγωγής κατ' αυτού (χρηματοδότηση χωρίς δικαίωμα αναγωγής).

Οι κυριότερες υπηρεσίες που παρέχει το factoring είναι οι εξής:

A) Χρηματοδότηση Β) Κάλυψη πιστωτικού κινδύνου Γ) Διαχείριση των απαιτήσεων

1. Χρηματοδότηση

Η κυριότερη και συνηθέστερη υπηρεσία του Factoring είναι η χρηματοδότηση δηλαδή η αντιμετώπιση του προβλήματος ρευστότητας του πελάτη. Η χρηματοδότηση αυτή, συνήθως έχει την μορφή της χορήγησης προκαταβολών του πελάτη – πωλητή (τιμολόγια, συναλλαγματικές, μεταχρονολογούμενες επιταγές, γραμμάτια σε διαταγή) σε ποσοστό συνήθως 75% - 90%.

Στην πράξη η διαδικασία της χρηματοδότησης γίνεται ως εξής:

Ο πελάτη – πωλητής (εμπορική ή βιομηχανική εταιρεία) παραδίδει στην εταιρεία Factoring, δηλαδή στην χρηματοδοτούσα Τράπεζα (Factor), Σε χρονικά διαστήματα που έχουν συμφωνηθεί (π.χ. κάθε 15 ημέρες), συγκεντρωτικό πίνακα απαιτήσεων του έναντι τρίτων που προκύπτει από τιμολόγια που εκδόθηκαν. Η Τράπεζα (Factor) όταν πάρει αυτόν τον πίνακα κάνει ορισμένους ελέγχους και επαληθεύσεις και προσδιορίζει ποια τιμολόγια του πελάτη της (πωλητή) δέχεται και ποια απορρίπτει. Από το συλλογικό ποσό που προκύπτει από τα τιμολόγια που εγκρίθηκαν και δέχεται η Τράπεζα (Factor) να αγοράσει, αφαιρείται το κόστος του factoring και το υπόλοιπο προκαταβάλλεται στον πελάτη της – πωλητή (Factoree).

Στο κόστος του Factoring περιλαμβάνονται:

Ο τόκος των προκαταβολών που δίνει η εταιρεία Factoring (Factor) στον πελάτη της – πωλητή για τις αποκτήσεις του δεύτερου έναντι τρίτων (προμηθευτών του πελάτη) τις οποίες η εταιρεία factoring θα εισπράξει σε μεταγενέστερο χρόνο

Η προμήθεια της εταιρείας Factoring ενοποιείται σε ένα ποσοστό, στο οποίο συγχωνεύεται ο τόκος και η προμήθεια της εταιρείας Factoring και ενδέχεται να είναι αρκετά υψηλό π.χ. 4% γιατί υπολογίζεται και ο κίνδυνος της τυχόν ζημίας.

2. Κάλυψη του Πιστωτικού Κινδύνου

Η υπηρεσία αυτή συνιστάται στην υποχρέωση του Factor να καταβάλει ο ίδιος στον προμηθευτή – εκχωρητή την αξία των εκχωρηθέντων τιμολογίων (απαιτήσεων) σε περίπτωση, που ο οφειλέτης (πελάτης του προμηθευτή) αδυνατεί να εξοφλήσει την οφειλή του σε καθορισμένο χρονικό διάστημα που συνήθως κυμαίνεται 90 – 120 ημέρες μετά την λήξη της προθεσμίας πληρωμής της απαίτησης.

Όσον αφορά το εύρος της κάλυψης του πιστωτικού κινδύνου που παρέχει ο Factor πρέπει να αναφέρουμε τα εξής. Οι απαιτήσεις που εκχωρούνται πρέπει να μην πάσχουν από κανένα νομικό ελάττωμα. Αυτό σημαίνει ότι δεν καλύπτεται ο κίνδυνος μη πληρωμής από τον οφειλέτη (πελάτη του προμηθευτή) όταν αυτός προβάλλει νομικούς λόγους μη πληρωμής από τον οφειλέτη (πελάτη του προμηθευτή) όταν αυτός προβάλλει νομικούς λόγους μη πληρωμής π.χ. λόγω κακής ποιότητας των προϊόντων ή σοβαρής καθυστέρησης στην παράδοση των εμπορευμάτων κ.λπ. Επίσης ο Factor δεν καλύπτει την μη πληρωμή των απαιτήσεων από τον οφειλέτη, λόγω των πολιτικών αναταραχών στην χώρα του οφειλέτη (πολιτικό κίνδυνο).

Τα πλεονεκτήματα του θεσμού του Factoring, τόσο του εγχώριου όσο και του εξαγωγικού είναι τα ακόλουθα:

-
- 1) Το Factoring αποτελεί μια εναλλακτική και συμπληρωματική μορφή χρηματοδότησης που διευρύνει την πιστοληπτική ικανότητα του εκχωρητή – προμηθευτή
  - 2) Ενισχύει χρηματοδοτικά και διευκολύνει την ρευστότητα των μικρομεσαίων και εξαγωγικών επιχειρήσεων και συμβάλει στην αύξηση των πωλήσεων και συνεπώς των κερδών τους. Η ρευστότητα που τις εξασφαλίζει το Factoring, της παρέχει την δυνατότητα, να κάνει χρήση εκπτώτικων προνομίων, να επιτυγχάνει καλύτερους όρους αγοράς και να προμηθεύεται εγκαίρως εμπορεύματα που υπόκεινται σε διακυμάνσεις τιμών.
  - 3) Παρέχει ασφαλιστική κάλυψη των απαιτήσεων. Με την ανάθεση των εισπράξεων των απαιτήσεων στην εταιρεία Factoring, ο προμηθευτής – εκχωρητής απαλλάσσεται από τον κίνδυνο της αφερεγγυότητας των πελατών του και περιορίζει τις προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις.
  - 4) Παρέχει καλύτερο δίκτυο πληροφόρησης και είναι συνεπώς ευκολότερο να ελέγχεται ο πελάτης του προμηθευτή (και σε συνεργασία με τους άλλους Factors) και να αξιολογείται η φερεγγυότητα του.
  - 5) Συμβάλλει στην ορθολογικότερη χρηματοοικονομική διαχείριση των επιχειρήσεων που δεν διαθέτουν οργανωμένα λογιστήρια και νομικά τμήματα.
  - 6) Συντελεί στην αλλαγή της δομής των οικονομικών καταστάσεων – ιδίως του ισολογισμού της επιχείρησης. Οι απαιτήσεις μετατρέπονται σε διαθέσιμα κεφάλαια και το γεγονός αυτό μπορεί να έχει θετικό αντίκτυπο σε ελέγχους της πιστοληπτικής ικανότητας και στην αξιοπιστία της επιχείρησης.
  - 7) Συμβάλλει στην συγκεντρωτική προώθηση των εξαγωγών και στην ασφαλιστική τους κάλυψη

-
- 8) Μειώνει το κόστος διαχείρισης του χαρτοφυλακίου των επιχειρήσεων με το ρόλο των εκχωρητών
  - 9) Χρηματοδοτεί με βάση την ποιότητα των προϊόντων που ικανοποιούν τους πελάτες και όχι την οικονομική επιφάνεια της εταιρείας. Αυτό βοηθάει εταιρείες με καλής ποιότητας προϊόντα, αλλά με χρηματοδοτικά προβλήματα να ενισχύονται με το Factoring.
  - 10) Περιορίζει το συναλλαγματικό κίνδυνο. Η χρηματοδότηση γίνεται σε ευρώ και ανέρχεται συνήθως στο 80% της απαίτησης, με συνέπειες ο συναλλαγματικός κίνδυνος του εξαγωγέα να περιορίζεται στον υπόλοιπο 20% της απαίτησης.

Τα μειονεκτήματα του θεσμού του Factoring είναι:

- 1) Το πρόβλημα του «βελούδινου γαντιού που μπορεί να προκληθεί από την δυσχέραση των σχέσεων της επιχείρησης – αγοραστών, λόγω της επιθετικής πολιτικής εισπράξεων που μπορεί να ακολουθεί ο Factor.
- 2) Το πρόβλημα της εξάρτησης. Με το Factoring δημιουργείται μια ισχυρή σχέση εξαπάτησης της επιχείρησης από τον πράκτορα. Οι υποχρεώσεις της απέναντι στους προμηθευτές και κάθε λογής πιστωτές της, ο προγραμματισμός των εργασιών της, η επιλογή των πελατών της, η πιστωτική και εκπρωτική πολιτική της απέναντί τους, η λογιστική παρακολούθηση και η είσπραξη των απαιτήσεων, εξαρτώνται από τον πράκτορα. Ο τελευταίος προσδιορίζει την ρευστότητα και την κυριότητα της επιχείρησης, την ασφάλεια της επιχειρηματικής δραστηριότητας και την επιχειρηματική ανεξαρτησία. Αυτή η προοπτική εξάρτησης συνιστά συχνά από μόνη της ανασταλτικό παράγοντα προσφυγής στο Factoring.

-
- 3) Το πρόβλημα της χρήσης της ρευστότητας. Ο μεγαλύτερος οικονομικός κίνδυνος για την επιχείρηση είναι δυνατόν να απορρεύσει από την χρησιμοποίηση της ρευστότητας που της εξασφαλίζει το Factoring, όχι ως κεφάλαιο κίνησης, αλλά για επενδυτικούς σκοπούς. Μια τέτοια τακτική εκμηδενίζει τις ωφέλειες που θα μπορούσε να απολαύσει η επιχείρηση από το Factoring αντισταθμίζοντας επίσης τις αυξημένες δαπάνες του. Η επιχείρηση οδηγείται σε υπερχρέωση σε δραστική μείωση των κερδών και του κύκλου εργασιών της και τελικά σε καταγγελία της σχέσης Factoring Από τον πράκτορα ο οποίος δεν θα έχει πλέον συμφέρον να την συνεχίσει, εξαιτίας της φθίνουσας απόδοσης της, όσο και της ανάγκης διαφύλαξης του επαγγελματικού του γοήτρου.
- 4) Το πρόβλημα των επιχειρηματικών ζημιών. Οι ίδιες, όπως παραπάνω συνέπειες επέρχονται και σε περιπτώσεις όπου η επιχείρηση παρουσιάζει μόνιμες επιχειρηματικές απώλειες και σταθερή μείωση του κύκλου εργασιών της. Το Factoring αποτελεί στις περιπτώσεις αυτές ακόμη δυσβάστακτο βάρος που δεν το ανέχεται η οικονομική κατάσταση της επιχείρησης. Για τον λόγο αυτό, έχει βάσιμα υποστηριχθεί ότι το Factoring ουδέποτε μπορεί να αποτελέσει θεραπευτικό μέσο για προβληματικές επιχειρήσεις. Απευθύνεται πάντα σε υγιείς με σταθερή ή ραγδαία ανάπτυξη, μικρομεσαίες επιχειρήσεις, με καλό πελατολόγιο και καλή ποιότητα προϊόντων ή υπηρεσιών.

Η μεγάλη πρόοδος που παρουσιάστηκε στο τέλος του 20^{ου} αιώνα στις επικοινωνίες, στις μεταφορές και στις διεθνείς εμπορικές συναλλαγές όπως ακόμη ο έντονος ανταγωνισμός που έχει επιβάλλει μια σχετικά μεγάλη διάρκεια στο χρόνο πληρωμής των επί πιστώσει πωλήσεων αλλά και η ύπαρξη σημαντικών επισφαλών απαιτήσεων πολλών αγορών οδήγησε διεθνώς τις επιχειρήσεις σε άλλες εναλλακτικές λύσεις όπως στη πρακτορεία (Factoring), η οποία αποτελεί ένα ασφαλές, αξιόπιστο και απόλυτο λειτουργικό σύστημα υπηρεσιών. Η εναλλακτική λύση της πρακτορείας παρουσιάζεται αναγκαία στις ελληνικές και ιδιαίτερα στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις οι οποίες δεν είναι πάντοτε σε θέση να διαχειριστούν αποτελεσματικά τις απαιτήσεις τους. Τα υφιστάμενα προβλήματα στις επιχειρήσεις σε συνδυασμό με την αδυναμία

να διαχειριστούν τις απαιτήσεις τους, δημιουργούν σοβαρές καθυστερήσεις στην είσπραξη των απαιτήσεων αυξημένο κόστος και φυσικά προβλήματα ρευστότητας.

1) Η ηλικία των εταίρων πρακτορείας

Παρατηρήθηκε διαχρονικά αύξηση του αριθμού των ετών λειτουργίας των εταιρειών πρακτορείας στην Ελλάδα, κατάσταση η οποία υποδηλώνει άμεσα ότι δεν δημιουργήθηκαν βασικά πολλές νέες εταιρείες που να ασχολούνται με την πρακτορεία και παρέμενε σε λειτουργία ένα σημαντικό ποσοστό αυτών που ήδη λειτουργούσαν. Επομένως, ο σημαντικότερος αριθμός εταιρειών δημιουργήθηκε μετά την εφαρμογή του Ν. 2367/1995.

2) Η δομή και οι υπηρεσίες των εταιρειών

Διαχρονικά παρατηρείται ότι σταθερά τα 2/3 των εργασιών πρακτορείας πραγματοποιούνται από θυγατρικές μιας τράπεζας, ενώ το υπόλοιπο 33,3% πραγματοποιείται από τμήματα τραπεζών επιφορτισμένα για τις εργασίες αυτές. Όλες οι εταιρείες πρακτορείας διαθέτουν καταστήματα στην Αθήνα, ενώ παρατηρήθηκε αύξηση του ποσοστού των εταιρειών από 16,7% σε 66,6% που διαθέτουν υποκαταστήματα στην Θεσσαλονίκη.

3) Τα προσφερόμενα είδη πρακτορείας

Οι περισσότερες εταιρείες πρακτορείας πραγματοποιούν τις εργασίες τους χωρίς δικαίωμα αναγωγής και κατόπιν με δικαίωμα αναγωγής και μάλιστα με μια διαχρονικά αυξητική τάση και για τα δύο είδη, ιδιαίτερα όσον αφορά την εισαγωγική πρακτορεία.

4) Βασικές ωφέλειες από την πρακτορεία και η διάδοση της στην Ελλάδα

Σύμφωνα με τις απόψεις όλων των υπεύθυνων των ελληνικών εταιρειών πρακτορείας παρατηρήθηκε διαχρονικά ότι η πρακτορεία προσφέρει αυξημένη ρευστότητα στις επιχειρήσεις που την χρησιμοποιούν ενώ παρουσιάστηκε διαχρονικά μείωση στο ποσοστό των εταιρειών πρακτορείας που είναι της γνώμης ότι η πρακτορεία συμβάλλει στην διαμόρφωση βελτιωμένων όρων διακανονισμού των πωλήσεων και των εξαγωγών των πωλήσεων, στην αφοσίωση του επιχειρηματία στις επιχειρηματικές του λειτουργίες στην εξασφάλιση τους έναντι του πιστωτικού κινδύνου, στην βελτίωση στην εικόνα του ισολογισμού της επιχείρησης και στην βελτίωση των πτωτικών τάσεων.

5) Η διάδοση της πρακτορείας στην Ελλάδα

Οι περισσότερες εταιρείες πρακτορείας στην Ελλάδα πιστεύουν διαχρονικά ότι η ανεπαρκής διάδοση στην Ελλάδα οφείλεται στην ελλιπή ενημέρωση του επιχειρηματικού κόσμου, στην ύπαρξη μεταχρονολογημένων επιταγών κ.λπ., αλλά και στην δυσπιστία των επιχειρήσεων και κατόπιν στην μη κατάρτιση του προσωπικού των επιχειρήσεων. Εξάλλου, μειώθηκε το ποσοστό αυτών που θεωρούν σαν αρνητικούς λόγους το μικρό αριθμό εταιρειών πρακτορείας στην Ελλάδα. Η εξέλιξη αυτή της θέσης αυτής μπορεί να θεωρηθεί λογική εφόσον υπήρξε κατά την διάρκεια της τελευταίας τετραετίας σχετικά μικρή αύξηση του αριθμού των εταιρειών πρακτορείας που λειτουργούν στην Ελλάδα.

3.2. To Leasing

Η αναμόρφωση, ο εκσυγχρονισμός και η απελευθέρωση του τραπεζικού συστήματος περνάει μέσα από τις σύγχρονες μορφές χρηματοδότησης, συναλλαγών και επενδύσεων, όπως της χρηματοδοτικής μίσθωσης, των κεφαλαίων υψηλού

επιχειρηματικού κινδύνου, της προεξόφλησης εισπρακτέων τιμολογίων και συναλλαγματικών των δανείων υποθηκείσεων κ.λπ.

Οι θεσμοί αυτοί σε άλλες ανεπτυγμένες βιομηχανικά χώρες είχαν εφαρμοστεί εδώ και πολλά χρόνια και λειτουργούν με επιτυχία. Ο θεσμός της χρηματοδοτικής μίσθωσης εμφανίστηκε και αναπτύχθηκε καταρχήν στις ΗΠΑ στις αρχές της δεκαετίας του 1950 και επεκτάθηκε με γρήγορους ρυθμούς σε όλες τις οικονομικά και βιομηχανικά ανεπτυγμένες χώρες κυρίως της δυτικής Ευρώπης, σαν μια σύγχρονη χρηματοδοτική μορφή χωρίς να υποκαθιστά τις παραδοσιακές μορφές χρηματοδότησης και προωθείται από ειδικούς χρηματοδοτικούς οργανισμούς και εταιρείες χρηματοδοτικής μίσθωσης που ελέγχονται κυρίως από τράπεζες.

Η φιλοσοφία της εφαρμογής και ανάπτυξης του θεσμού της χρηματοδοτικής μίσθωσης βασίστηκε στα εξής:

1. Στην έλλειψη των μέσο-μακροπρόθεσμων χρηματοπιστωτικών προγραμμάτων που οδήγησε τις επιχειρήσεις, κυρίως μικρού και μεσαίου μεγέθους σε αναζήτηση κεφαλαίων από κάθε άλλη πηγή. Η έλλειψη αυτών των προγραμμάτων οφείλεται βέβαια στην μεγάλη κατ' αρχήν συμμετοχή των ιδίων κεφαλαίων (αυτοχρηματοδότηση) που δεν επέτρεχε να δημιουργηθούν αποτελεσματικά συστήματα μέσο-μακροπρόθεσμης χρηματοδότησης
2. Στους υψηλούς ρυθμούς παραγωγικής ανάπτυξης ορισμένων βιομηχανικών επιχειρήσεων που δημιούργησαν εκ των πραγμάτων αυξημένες ανάγκες χρηματοδότησης.
3. Στην διεθνοποίηση της χρηματοδοτικής μίσθωσης με την οποία δόθηκε η δυνατότητα σε όλες σχεδόν τις εκμισθώτριες εταιρείες να ιδρύουν θυγατρικές τους εταιρείες σε άλλες χώρες και να αναπτύσσουν τις δραστηριότητες της χρηματοδοτικής μίσθωσης, με αποτέλεσμα να

καλύπτουν ένα μέρος της ξένης αγοράς και να συμβάλλουν στην μεταφορά κεφαλαίων.

4. Στην προσαρμοστικότητα του θεσμού στο κάθε νέο επιχειρηματικό περιβάλλον από χώρα σε χώρα, που οφείλεται κυρίως στην απλούστευση των διαδικασιών στην μείωση της γραφειοκρατίας, στην δυνατότητα προσφοράς μεγάλης γκάμας εξοπλισμού κ.λπ.

Έτσι η χρηματοδοτική μίσθωση καθιερώθηκε διεθνώς, ως μια ενδιαφέρουσα μέθοδος για την άσκηση της μέσο-μακροπρόθεσμης χρηματοδότησης των αναπτυξιακών επενδυτικών προγραμμάτων. Ως μια εναλλακτική και συμπληρωματική μορφή χρηματοδότησης που καλύπτει τις ανάγκες των παραγωγικών επιχειρήσεων εκεί που δεν μπορεί ο παραδοσιακός Δανεισμός. Συνδυάζει τα χαρακτηριστικά του τραπεζικού δανεισμού και της μίσθωσης των κεφαλαιουχικών αγαθών.

Το “Leasing” ή χρηματοδοτική μίσθωση, όπως ο όρος αποδόθηκε στην Ελληνική γλώσσα, είναι σύμβαση βάση της οποίας μια επιχείρησης ή ένας επαγγελματίας, έναντι καταβολής περιοδικής αμοιβής (μισθώματα) στους εκμισθωτές, μισθώνει ένα πράγμα (συνήθως κεφαλαιουχικό εξοπλισμό) για επαγγελματική χρήση, για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα μετά την λήξη του οποίου, ο μισθωτής μπορεί:

- Να αγοράσει τον εξοπλισμό, συνήθως στο κόστος της υπολειμματικής αξίας του
- Να ανανέωση την σύμβαση για ακόμη μια χρονική περίοδο με νέους ή τους ίδιους όρους
- Να διακόψει την συνεργασία με τον εκμισθωτή επιστρέφοντας τον εξοπλισμό

Ουσιαστικά στην χρηματοδοτική αυτή πράξη οι βιομηχανικές και βιοτεχνικές επιχειρήσεις που έχουν την ανάγκη αγοράς ενός μηχανήματος για την βελτίωση της παραγωγικής διαδικασίας ή μεταφορικών μέσων για τις μεταφορές πρώτων υλών και

προϊόντων και την αγορά ολόκληρης παραγωγικής μονάδας, καταφεύγουν στις τράπεζες, που, αντί να δανειοδοτήσουν την αγορά αγοράζουν οι ίδιες περιουσιακό στοιχείο που θέλει να αποκτήσει η επιχείρηση και το ενοικιάζουν σε αυτή, συνήθως για χρονικό διάστημα από 3 ως 7 χρόνια, ανάλογα με το είδος και την αξία του.

Το ποσό της μίσθωσης καθορίζεται σε επίπεδα τέτοια, ώστε μέσα σε αυτό το διάστημα η χρηματοδοτούσα τράπεζα να εισπράξει πίσω όλο το χρηματικό ποσό που διέθεσε, πλέον τους τόκους, και από εκεί και μετά το περιουσιακό στοιχείο αυτό περιέρχεται στην κυριότητα της επιχείρησης όπως προβλέπεται και από την αρχική σύμβαση.

Με την διαδικασία αυτή, οι τράπεζες έχουν κυριότητα σε αυτά τα περιουσιακά στοιχεία που αποτελούν αντικείμενο του leasing για το αντίστοιχο χρονικό διάστημα, θεωρώντας ότι έτσι είναι περισσότερο εξασφαλισμένα τα χρήματά τους. Οι επιχειρήσεις από την μια μεριά τους καταφεύγουν σε αυτή την λύση όταν ο δανεισμός τους είναι μεγάλος και δεν μπορούν να επιφορτισθούν πρόσθετα δάνεια.

Στην πρακτική εφαρμογή ωστόσο της χρηματοδοτικής μίσθωσης εάν οι τράπεζες έχουν αμφιβολίες για την φερεγγυότητα της επιχείρησης, αποκτούν πρόσθετες εγγυήσεις ή εξασφαλίσεις, προκειμένου να προχωρήσουν στην σύμβαση. Επίσης, οι εταιρείες leasing δεν προμηθεύουν απλώς κάποια μηχανήματα με περιοδική καταβολή μισθωμάτων, αλλά προσφέρουν διάφορες τεχνικές υπηρεσίες, συντήρηση και επισκευή του μισθωμένου εξοπλισμού, τα έξοδα όμως βαρύνουν τον μισθωτή.

Οι όροι των συμβάσεων, τα μισθώματα, η χρονική διάρκεια της μίσθωσης, οι εναλλακτικές λύσεις κ.λπ., είναι πάντα διαπραγματεύσιμα και προσαρμόζονται σύμφωνα με τις ανάγκες του μισθωτή (χρήστη). Η χρηματοδοτική μίσθωση διαφέρει από χώρα σε χώρα, γιατί διαφέρουν οι νομικές, φορολογικές, λογιστικές συνήθειες που την καθιστούν άλλοτε αποτελεσματικότερη και άλλοτε λιγότερο αποτελεσματική, Ακόμη η χρηματοδοτική μίσθωση έχει αναπτυξιακό και εκσυγχρονιστικό χαρακτήρα. Ο αναπτυξιακός της χαρακτήρας οφείλεται στο γεγονός ότι συμβάλλει στην αύξηση των παραγωγικών επενδύσεων, ενώ ο εκσυγχρονιστικός της χαρακτήρας αποδίδεται

στην δυνατότητα που έχει η εκμισθώτρια εταιρεία να προμηθεύσει και να εκμισθώνει στον μισθωτή, σύγχρονο, διαρκώς ανανεούμενο και σε μεγάλη γκάμα τεχνολογικό εξοπλισμό.

Η χρηματοδοτική μίσθωση συμβάλλει στην προώθηση των παραγωγικών επενδύσεων και γενικά στην ανάπτυξη της οικονομίας. Μέσα από τον μηχανισμό της χρηματοδοτικής μίσθωσης δίνεται η δυνατότητα στην επιχείρηση – μισθωτή να επεκτείνει, να ανανεώσει και να εκσυγχρονίσει τις παραγωγικές του εγκαταστάσεις χωρίς να είναι υποχρεωμένος να προσφύγει στον δανεισμό ή να διαθέσει ίδια κεφάλαια.

Οι επενδυτικές δραστηριότητες, μέσω του θεσμού της χρηματοδοτικής μίσθωσης, μπορούν να επεκταθούν είτε στον δημόσιο είτε στον ιδιωτικό τομέα, κυρίως στον βιομηχανικό και στον γεωργικό τομέα (γεωργικές βιομηχανίες, γεωργικοί συνεταιρισμοί, κ.α.) καθώς επίσης στις μικρομεσαίες και μεταποιητικές επιχειρήσεις. Ιδιαίτερα εφαρμόσιμη είναι η χρηματοδοτική μίσθωση στις γεωργικές βιομηχανίες, στους γεωργικούς συνεταιρισμούς και στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις γιατί δεν διαθέτουν ίδια κεφάλαια, αρκετά για τεχνολογικό εξοπλισμό και ακόμη γιατί δεν απαιτούνται πολλές φορές εμπράγματα ασφάλειες ή γιατί δεν έχουν προσβάσεις στους χρηματοδοτικούς οργανισμούς και πολλές φορές δεν διαθέτουν δανειοληπτική ικανότητα.

Έτσι η χρηματοδοτική μίσθωση, δίνει την δυνατότητα στους ενδιαφερόμενους μισθωτές να ξεπερνούν το αδιέξοδο του δανεισμού και να μπορούν να αποκτούν τον απαραίτητο εξοπλισμό για να προωθούν τις παραγωγικές τους δραστηριότητες.

Η μέθοδος της χρηματοδοτικής μίσθωσης έχει χρησιμοποιηθεί σχεδόν σε όλους τους τομείς της βιομηχανίας του εμπορίου και των υπηρεσιών. Τα πάγια στοιχεία που μπορούν να χρησιμοποιηθούν στην μέθοδο της χρηματοδοτικής μίσθωσης μπορούν γενικά να ταξινομηθούν στις παρακάτω κατηγορίες

1. Στα κινητά πάγια στοιχεία

-
2. Στα ακίνητα πάγια στοιχεία
  3. Στα εμπειρηγμένα (κυρίως μηχανήματα)
  4. Στα άλλα πάγια στοιχεία
- **Κινητά Πάγια Στοιχεία**

Στα κινητά πάγια στοιχεία, που αναφέρονται με τον όρο «μηχανολογικός εξοπλισμός» εντάσσονται κυρίως στα εξής:

- Κινητά μηχανήματα βιομηχανικών μονάδων
  - Εργαλεία κάθε είδους
  - Ηλεκτρονικοί Υπολογιστές και μηχανές γραφείων
  - Γεωργικά, οικοδομικά, οδοποιητικά, πυροσβεστικά μηχανήματα
  - Εξοπλισμός ξενοδοχείων και εργαστηριακός εξοπλισμός νοσοκομείων
  - Μέσα μαζικής μεταφοράς (αεροπλάνα, λεωφορεία, επιβατικά αυτοκίνητα, σιδηροδρομικό υλικό)
- **Ακίνητα Πάγια Στοιχεία**
- Γη (οικόπεδα, εκτάσεις για καλλιέργεια)
  - Γήπεδα και κτίρια κάθε είδους
  - Βιομηχανικές και βιοτεχνικές εγκαταστάσεις
  - Θερμοκηπιακές μονάδες

- Συσκευαστήρια, αποθήκες

Η χρηματοδοτική μίσθωση ακινήτων παρουσιάζει μια βασική διαφορά σε σχέση με την χρηματοδοτική μίσθωση κινητών. Αυτή η διαφορά εντοπίζεται στην διάρκεια της σύμβασης και κυρίως στην υπολογιζόμενη αξία του πράγματος. Στην περίπτωση του κινητού η αξία που μειώνεται με τον χρόνο, ενώ αντίθετα στην περίπτωση του ακινήτου η αξία του αυξάνεται με τον χρόνο.

Ακόμη, υπάρχει σε μια περίπτωση ομοιότητα ακινήτου με κινητό. Υπάρχει δηλαδή η περίπτωση που το αντικείμενο γίνεται αντικείμενο διαπραγμάτευσης σαν κινητό. Αυτό συμβαίνει όταν ένα κτίριο βρίσκεται σε οικόπεδο που θεωρείται ακίνητο, ενώ το κτίριο θεωρείται κινητό και μισθώνεται για μια συγκεκριμένη χρονική περίοδο σύμφωνα με τους όρους σύμβασης κινητού.

- Εμπεπηγμένα Πάγια Στοιχεία

Εμπεπηγμένα θεωρούνται γενικά όλα τα μηχανήματα που είναι εμπεπηγμένα στο έδαφος. Αυτά τα μηχανήματα δεν ανήκουν στην κατηγορία των ακινήτων ούτε των κινητών.

- Άλλα Πάγια Στοιχεία

Σ' αυτή την κατηγορία ανήκουν, προφανών, όσα δεν εντάσσονται σε καμία από τις παραπάνω κατηγορίες όπως π.χ.

- Τα πλοία, τα οποία μέχρι ενός μεγέθους θεωρούνται κινητά, από κάποιο μέγεθος και πάνω θεωρούνται ακίνητα

- Τα αεροπλάνα, όπως και τα πλοία θεωρούνται κινητά και ακίνητα ανάλογα με το μέγεθος.

Η χρηματοδοτική μίσθωση διακρίνεται ανάλογα με την εφαρμογή της σε χρηματοδοτική μίσθωση βιομηχανικού, αγροτικού, εμπορικού και διεθνούς τομέα.

Υπάρχουν δύο βασικές κατηγορίες leasing σε διάφορες μορφές με κύρια χαρακτηριστικά την κυριότητα του πράγματος, την μίσθωση και την χρηματοδότηση. Οι δύο βασικές κατηγορίες της χρηματοδοτικής μίσθωσης είναι οι εξής:

A) Η Λειτουργική Μίσθωση (Operating Leasing)

Η Λειτουργική Μίσθωση είναι η απλή μορφή μίσθωσης στην οποία ο μισθωτής μισθώνει από τον εκμισθωτή τον εξοπλισμό και του πληρώνει το ενοίκιο. Τα χαρακτηριστικά της λειτουργικής μίσθωσης είναι τα εξής:

- Ο εκμισθωτής στην λειτουργική μίσθωση προβαίνει σε εκμίσθωση του μηχανολογικού εξοπλισμού ορισμένης χρονικής διάρκειας (π.χ. 12 μηνών) και στην συνέχεια μπορεί να τον εκμισθώσει σε άλλον πελάτη
- Η μίσθωση μπορεί να διακοπεί με μια απλή προειδοποίηση του μισθωτή πριν από την λήξη της ημερομηνίας της συμφωνημένης χρονικής περιόδου.
- Ο εκμισθωτής παρέχει υπηρεσίες συντήρησης και ασφάλισης του πάγιου στοιχείου
- Το ύψος των μισθωμάτων που πρέπει να πληρώνει ο μισθωτής δεν είναι απαραίτητο να καλύπτει όλο το κόστος του μισθού.

B) Η Χρηματοδοτική Μίσθωση (Financing Leasing)

Η Χρηματοδοτική Μίσθωση (Financial Leasing) αντίθετα με την λειτουργική μίσθωση, είναι μια μορφή χρηματοδότησης που συνδυάζει τον τραπεζικό δανεισμό και τη μίσθωση κεφαλαιουχικού εξοπλισμού. Τα χαρακτηριστικά της χρηματοδοτικής μίσθωσης είναι τα εξής:

-
- Ο εκμισθωτής στην χρηματοδοτική μίσθωση αποβλέπει να αποσβέσει όλο το κόστος του μηχανολογικού εξοπλισμού με μια μακρόχρονη συμφωνία από ένα μόνο μισθωτή.
  - Η μίσθωση δεν διακόπτεται από τον μισθωτή πριν από την λήξη της ημερομηνίας που έχει συμφωνηθεί στην σύμβαση.
  - Ο εκμισθωτής μπορεί να παρέχει υπηρεσίες, συντήρησης και ασφάλισης για τα πάγια στοιχεία του εξοπλισμού, μπορεί και όχι
  - Το ποσό της μίσθωσης που πρέπει να πληρώσει ο μισθωτής καλύπτει όλο το κόστος του μισθίου και εντάσσεται σε πλήρη «τοκοχρεωλυτική διαδικασία».
  - Το συνολικό κόστος των μισθωμάτων υπερβαίνει την αξία του μισθίου.
  - Ο μισθωτής έχει την υποχρέωση της συντήρησης και της επισκευής του μισθίου.

3.3. To Venture Capital

Ανταποκρίνεται στις ανάγκες δυναμικών εταιρειών που αναπτύσσονται με γρήγορους ρυθμούς και χρειάζονται κεφάλαια για να χρηματοδοτήσουν την ανάπτυξη τους, διατηρώντας όμως υγιή πάντα κεφαλαιακή διάρθρωση.

Συναντάται συχνά και στην περίπτωση μεταβίβασης της ιδιοκτησίας της επιχείρησης, είτε σε μετόχους μειοψηφίας είτε σε στελέχη της διοίκησης (management buy-outs), προσφέροντας την απαιτούμενη χρηματοδότηση για την επίτευξη των επιχειρηματικών στόχων (Bogart & Hammond, 2007). Η χρηματοδότηση μέσω venture capital επιτυγχάνεται είτε μέσω της συμμετοχής στο μετοχικό κεφάλαιο των εταιρειών με αύξηση ή σπανιότερα με εξαγορά τμήματος αυτού είτε με διάφορα άλλα ευέλικτα σχήματα, όπως η έκδοση νέας σειράς προνομιούχων μετοχών ή μετατρέψιμου

ομολογιακού δανείου, επιτρέπει δε σχεδόν πάντοτε στον κύριο μέτοχο να διατηρήσει τον έλεγχο της εταιρείας του (Carroll, 2009).

Η κεφαλαιακή ενίσχυση μιας εταιρείας είναι δυνατή τόσο σε αρχικό στάδιο (seed ή start-up capital) όσο και σε μεταγενέστερο (development capital). Είναι εύλογο ότι το όφελος που προσδοκά ο επενδυτής venture capital είναι υψηλό, πράγμα που δικαιολογεί τον αυξημένο κίνδυνο που αναλαμβάνει για την επένδυση του (Nevitt & Fabozzi, 2000). Ο θεσμός του venture capital έχει οδηγήσει σε εντυπωσιακή ανάπτυξη τις περισσότερες επιχειρήσεις που τον αξιοποίησαν.

Οι εταιρείες παροχής επιχειρηματικού κεφαλαίου συνήθως ρευστοποιούν τη συμμετοχή τους μετά την είσοδο στο Χρηματιστήριο των επιχειρήσεων στις οποίες επένδυσαν ή ακόμη κατά την πώληση της πλειοψηφίας του μετοχικού κεφαλαίου των εταιριών αυτών (Nevitt & Fabozzi, 2000). Ο θεσμός του επιχειρηματικού κεφαλαίου (venture capital) είναι μια μορφή χρηματοδότησης που πρωτοεμφανίστηκε στις ΗΠΑ μετά το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο το 1946 (Boobyer, 2003). Η ανάπτυξη ήταν αργή μέχρι τα τέλη της δεκαετίας του 1970, οπότε δόθηκε ώθηση με τις επενδύσεις στους τομείς ηλεκτρονικής και βιοτεχνολογίας και σε μια δεκαετία (1987) το σύνολο των Επιχειρηματικών Κεφαλαίων Υψηλού Κινδύνου πλησίασε στα 30 δισ. δολ., σημειώνοντας υπερδεκαπλάσια αύξηση.

Στη Ευρώπη η δραστηριότητα τέθηκε υπό την αιγίδα της ΕΟΚ με την ίδρυση το 1983 του Ευρωπαϊκού Συνδέσμου European Venture Capital Association (EVCA). Ένα υποδειγματικό σχέδιο τέθηκε σε εφαρμογή το 1984 για να γίνει η αναγνώριση των προβλημάτων και στη συνέχεια προωθήθηκαν διάφορα σχέδια πολυεθνικής συνεργασίας (Bogart & Hammond, 2007).

Η πρωτοβουλία ακολουθήθηκε σε ικανοποιητικό βαθμό και στο τέλος του 1987 είχαν δεσμευθεί περί τα 13 δισ ECU, όπου πλέον του μισού (7,1 δισ ECU) αντιστοιχούσε στη συμβολή του Ενωμένου Βασιλείου, το 1/7 περίπου (1,94 δισ ECU) αντιστοιχούσε στο μερίδιο της Γαλλίας και ακολουθούσαν Βέλγιο, Ολλανδία, Γερμανία, Ιταλία κλπ. Ο θεσμός αναπτύσσεται με ταχείς ρυθμούς παγκοσμίως, ενώ παρατηρείται παράλληλα

ότι οι εταιρίες που τον χρησιμοποιούν επιτυγχάνουν θεαματικότερα αποτελέσματα από τους ανταγωνιστές τους (Booberg, 2003).

Στην Ελλάδα το Venture Capital, συναντάται για πρώτη φορά στις αρχές της δεκαετίας του 1990. Δεν έχουν σημειωθεί ακόμη σημαντικά βήματα, ίσως λόγω της σχετικά πρόσφατης νομοθετικής ρύθμισης του θεσμού. Παρόλα αυτά, την τελευταία πενταετία έχει αρχίσει μία έντονη κινητικότητα γύρω από το θεσμό του Venture Capital, με τη διεξαγωγή σχετικών διεθνών Forum και θεωρείται βέβαιο ότι θα αποτελέσει προσεχώς μια σύγχρονη μέθοδο στήριξης ελληνικών δυναμικών μικρομεσαίων επιχειρήσεων, στην αναπτυξιακή προσπάθεια τους (Καμπουρίδης, 2001).

Οι εταιρίες Venture Capital, σύμφωνα με το Ν. 1775 (ΦΕΚ Α' 101/24.5.1988), όπως τροποποιήθηκε από το άρθρο 8 του Ν 2166 (ΦΕΚ Α' 137/24.8.1993), είναι ανώνυμες εταιρίες με σκοπό την προώθηση και υλοποίηση κυρίως επενδύσεων υψηλής τεχνολογίας και καινοτομίας και σε ποσοστό 51% τουλάχιστο του χαρτοφυλακίου τους (Κριεμάδης, 2012).

Οι εταιρίες αυτές στη χώρα μας μπορούν να έχουν τη μορφή είτε Εταιριών Κεφαλαίου Επιχειρηματικών Συμμετοχών (ΕΚΕΣ), όπως αυτές προβλέπονται από το Ν. 2367/95, είτε απλών ανωνύμων εταιριών. Οι εταιρίες Venture Capital μπορούν ειδικότερα (Κριεμάδης, 2012):

- Να ιδρύουν νέες επιχειρήσεις με τη μορφή ΑΕ ή ΕΠΕ για την πραγματοποίηση επενδύσεων υψηλής τεχνολογίας και καινοτομίας.
- Να συμμετέχουν στο κεφάλαιο υφισταμένων επιχειρήσεων ΑΕ ή ΕΠΕ, σε περίπτωση αύξησης του κεφαλαίου τους, για την πραγματοποίηση επενδύσεων υψηλής τεχνολογίας και καινοτομίας.
- Να παρέχουν εγγυήσεις για τη χορήγηση δανείων στις προηγούμενες επιχειρήσεις.

-
- Να παρέχουν στις εν λόγω επιχειρήσεις υπηρεσίες έρευνας αγοράς, αναλύσεως επενδυτικών σχεδίων, οργανώσεως κλπ.

Το ελάχιστο μετοχικό κεφάλαιο των εταιρειών Venture Capital ορίζεται από το νόμο ίσο με 500 εκ. δρχ (1,5 εκατ.€) και καταβάλλεται μόνο σε μετρητά. Οι μετοχές είναι ονομαστικές και μπορούν να εισάγονται στο χρηματιστήριο. Στις ιδρυόμενες επιχειρήσεις τους, που προαναφέρθηκαν, οι ΕΠΕΚ δεν επιτρέπεται να χορηγούν δάνεια και η χρηματοδότηση τους γίνεται δια συμμετοχής στο κεφάλαιο τους, για την οποία είναι δυνατή η έκδοση ομολογιακών δανείων, μετατρέψιμων ή μη σε μετοχές (Κριεμάδης, 2012).

Η συμμετοχή της εταιρείας Venture Capital ή και η παροχή εγγύησης σε επιχείρηση δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει το 20% των ιδίων κεφαλαίων της εταιρείας Venture Capital (Posner, 2002). Δεν επιτρέπεται επίσης οι υποχρεώσεις της εταιρείας Venture Capital, στις οποίες προστίθεται και το 50% των εγγυήσεων που αυτή χορηγεί προς τις εταιρείες συμμετοχής της, να υπερβαίνουν τα ίδια κεφάλαια της και σε περίπτωση υπέρβασης, αυτή πρέπει να καλυφθεί εντός εξαμήνου με την αναγκαία αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου.

Η συμμετοχή των εταιρειών Venture Capital στις επιχειρήσεις που προαναφέρθηκαν επιδοτείται με ποσοστό μέχρι 30%, κατόπιν ειδικής διαδικασίας (Posner, 2002). Επίσης, προβλέπονται φορολογικές απαλλαγές κερδών για τις εταιρείες αυτές και τους μετόχους σε εταιρείες επενδύσεων υψηλής τεχνολογίας και καινοτομίας. Για τις εταιρείες Venture Capital εκτός της ειδικής νομοθεσίας ισχύει ο βασικός Ν.2190/1920 περί ανωνύμων εταιρειών και την εποπτεία επ' αυτών ασκεί η Τράπεζα της Ελλάδος (Κριεμάδης, 2012).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΜΕΛΕΤΕΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΜΜΕ

Μ.Μ.Ε. στην Ελλάδα το 2009 (Πηγή ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ)

Η σύνθεση της Ελληνικής και Ευρωπαϊκής επιχειρηματικότητας καταγράφεται με τον πλέον αποκαλυπτικό τρόπο σε ενημερωτικό δελτίο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (Ιούλιος 2010), που αφορά στην εφαρμογή της Πράξης για τις Μικρές επιχειρήσεις (Small Business Act) για το 2009.

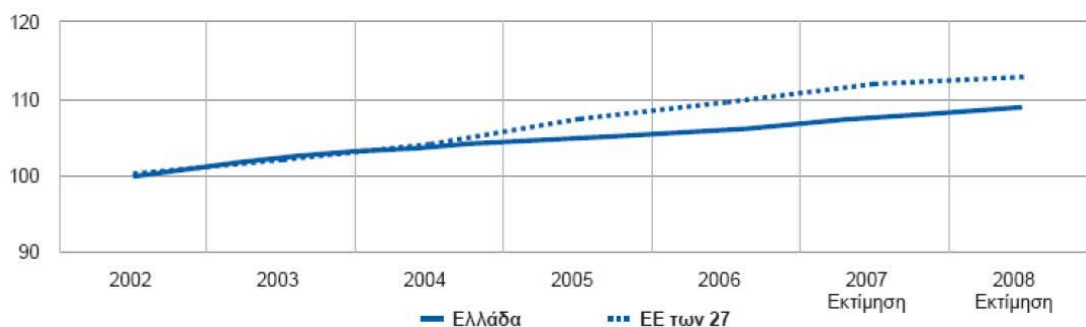
	Επιχειρήσεις			Απασχόληση			Προστιθέμενη αξία		
	Ελλάδα		ΕΕ των 27	Ελλάδα		ΕΕ των 27	Ελλάδα		ΕΕ των 27
	Αριθμός	Ποσοστό	Ποσοστό	Αριθμός	Ποσοστό	Ποσοστό	Δισ. €	Ποσοστό	Ποσοστό
Πολύ μικρές	820 021	96,5%	91,8%	1 538 632	58,0%	29,7%	28	35,1%	21,0%
Μικρές	25 789	3,0%	6,9%	459 784	17,3%	20,7%	16	20,5%	18,9%
Μεσαίες	3 579	0,4%	1,1%	312 489	11,8%	17,0%	14	17,1%	18,0%
ΜΜΕ	849 389	99,9%	99,8%	2 310 905	87,0%	67,4%	58	72,6%	57,9%
Μεγάλες	431	0,1%	0,2%	343 810	13,0%	32,6%	22	27,4%	42,1%
Σύνολο	849 820	100,0%	100,0%	2 654 715	100,0%	100,0%	79	100,0%	100,0%

Πηγή: ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ

Οι εκτιμήσεις εκπονήθηκαν από την EIM Business & Policy Research, με βάση τα στοιχεία στατιστικών διάρθρωσης των επιχειρήσεων (ΣΔΕ) της Eurostat για το έτος 2006.

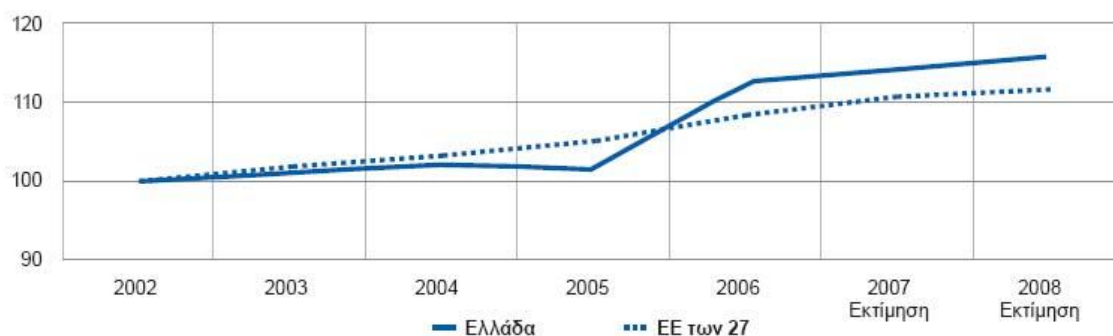
Πολύ μικρές έως 9 άτομα προσωπικό, Μικρές 10 – 49 άτομα προσωπικό, Μεσαίες 50-249 άτομα προσωπικό.

Ο τομέας των ΜΜΕ στην Ελλάδα έχει μικρής κλίμακας δομή. Το ποσοστό των πολύ μικρών επιχειρήσεων είναι μεγαλύτερο από τον μέσο όρο της Ε.Ε. Οι ελληνικές πολύ μικρές επιχειρήσεις απασχολούν περισσότερο προσωπικό (58%) από τη μέση ευρωπαϊκή πολύ μικρή επιχείρηση (30%). Κατά συνέπεια, η συμβολή όλων των ΜΜΕ στην απασχόληση είναι υψηλότερη στην Ελλάδα (87%) σε σχέση με την Ε.Ε. (67%). Επιπλέον, η συμβολή των ΜΜΕ στην προστιθέμενη αξία επίσης ξεπερνά τον μέσο όρο της Ε.Ε. (73% έναντι 58% αντίστοιχα).

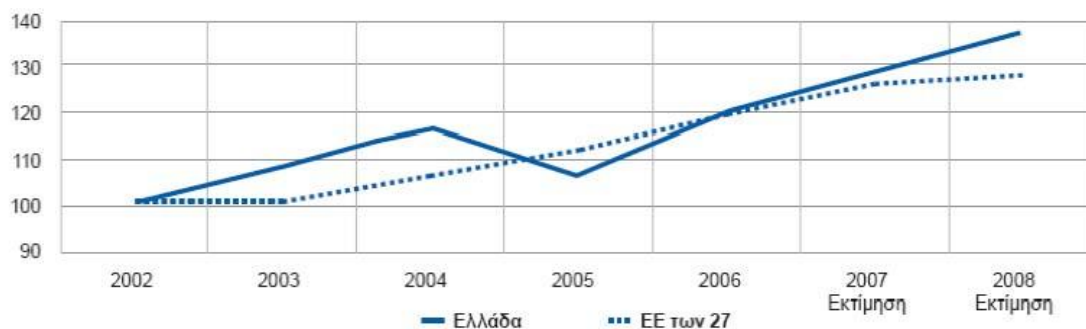
Πηγή: ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ

Από το 2002 έως το 2008, ο αριθμός των ΜΜΕ αυξήθηκε κατά 8%, δηλαδή λιγότερο από τη μέση αύξηση στην Ε.Ε. (13%). Η καθαρή αύξηση του αριθμού των επιχειρήσεων αφορούσε ιδιαίτερα την ομάδα των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων.

Πηγή: ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ

Την περίοδο 2002-2008, η απασχόληση στις ελληνικές ΜΜΕ αυξήθηκε κατά 15%, δηλαδή πάνω από τον μέσο όρο της Ε.Ε. του 12%. Σε γενικές γραμμές, η απασχόληση αυξήθηκε στις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις και μειώθηκε στις μεγάλες επιχειρήσεις. Η σημαντικότερη αύξηση καταγράφηκε το 2006.

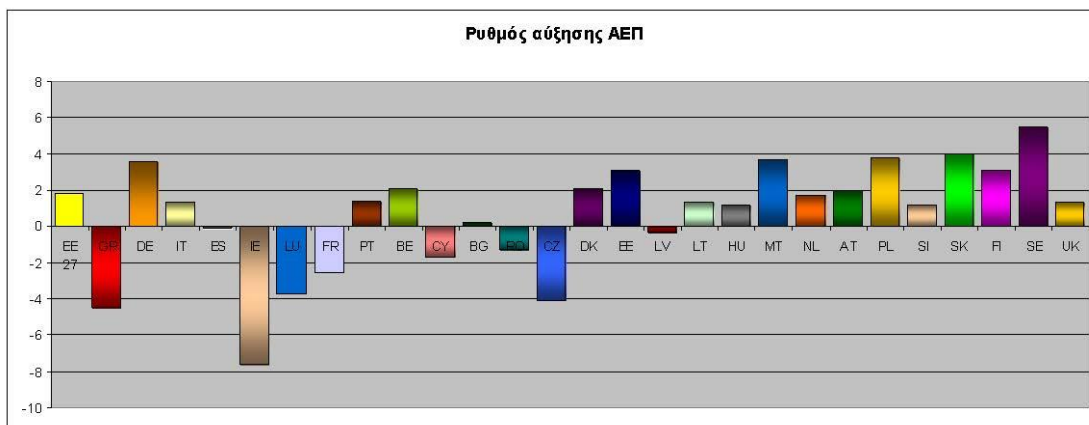
Πηγή: ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ

Η προστιθέμενη αξία των ΜΜΕ παρουσίασε διακυμάνσεις με συνολική αύξηση κατά 37%, η οποία υπερβαίνει τον μέσο όρο της ΕΕ του 28%.

Τα παραπάνω στοιχεία αναδεικνύουν την δυναμική και την σημασία των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων στην ελληνική οικονομία, αλλά και την ιδιαίτερη βαρύτητα της υπογραφής των φορέων εκπροσώπησης τους στις συλλογικές συμβάσεις εργασίας.

ΡΥΘΜΟΣ ΑΥΞΗΣΗΣ ΑΕΠ (ΕΚΤΙΜΗΣΗ 2011) (Πηγή ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ)

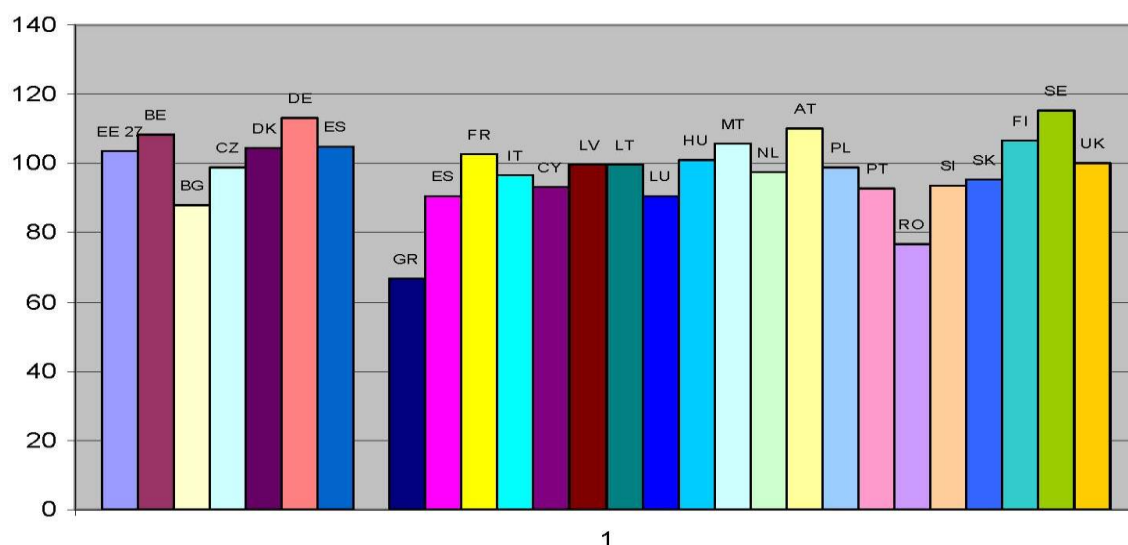
Με βάση τα αναθεωρημένα στοιχεία της Eurostat, ο ρυθμός αύξησης του ΑΕΠ στην Ελλάδα ήταν αρνητικός (-4,5%). Μάλιστα σύμφωνα με εκτιμήσεις - προβλέψεις, ο ρυθμός αύξησης θα συνεχίσει να είναι αρνητικός και το 2011, ενώ το 2012 θα εμφανίσει θετικό πρόσημο (+1,1%).

Πηγή: ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ

ΔΕΙΚΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΚΛΙΜΑΤΟΣ (ΕΚΤΙΜΗΣΗ 2011) (Πηγή ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ)

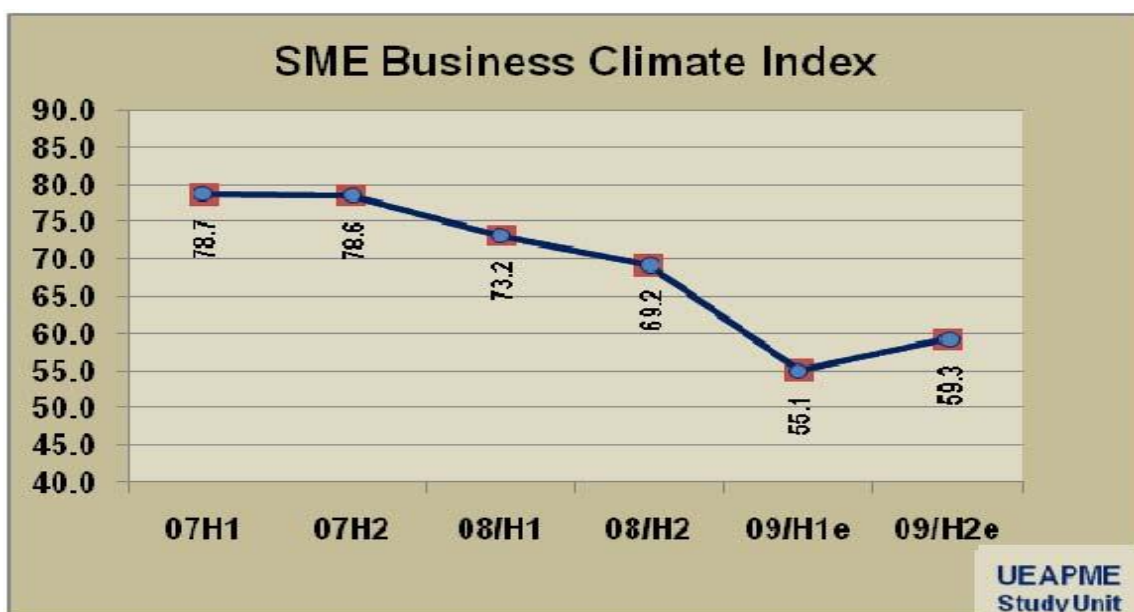
Οι αρνητικές επιπτώσεις από την διεθνή οικονομική κρίση αποτυπώθηκαν σε όλες τις χώρες της ΕΕ. Στην Ελλάδα, το τεράστιο χρέος που οδήγησε στην εφαρμογή του Μνημονίου Στήριξης, επιβάρυνε ακόμα περισσότερο το ήδη αρνητικό οικονομικό κλίμα, με αποτέλεσμα η χώρα να καταγράφει το πλέον απαισιόδοξο ποσοστό στον δείκτη (66,6 με βάση το 100).

Πηγή: ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΥ ΚΛΙΜΑΤΟΣ (Πηγή ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ)

Η εμπιστοσύνη των μικρών επιχειρήσεων βελτιώνεται ελαφρά σε σύγκριση με το πρώτο εξάμηνο του έτους, παραμένει, όμως, επικίνδυνα χαμηλή, σύμφωνα με Ευρωπαϊκή έρευνα που πραγματοποιήθηκε πρόσφατα από την UEAPME, την Ευρωπαϊκή εργοδοτική οργάνωση των βιοτεχνιών και των ΜΜΕ και τα μέλη της.[1] Πάνω από το 40% των 25.000 περίπου ΜΜΕ που ρωτήθηκαν σε όλη την Ευρώπη (συμμετέχει και η ΓΣΕΒΕΕ) αναμένουν αρνητικές εξελίξεις στη δραστηριότητά τους, καλύτερο από το 50% περίπου έξι μήνες πριν, αλλά σημαντικά χειρότερο από το μόλις 20% πριν από δύο έτη. Η σχετική αυτή αισιοδοξία μπορεί να είναι το αποτέλεσμα των προγραμμάτων ανάκαμψης που εισήχθησαν κατά τους τελευταίους μήνες, έρχεται, όμως, σε απόλυτη αντίθεση με τα αποτελέσματα των άλλων σφυγμομετρήσεων που βλέπουν δραματική πτώση των επενδύσεων και περαιτέρω μείωση των επιπέδων απασχόλησης στις ΜΜΕ της Ευρώπης. Η UEAPME, επομένως, κάλεσε τους φορείς χάραξης πολιτικής να διατηρήσουν τα μέτρα ανάκαμψης και να παράσχουν στις ΜΜΕ νέα κίνητρα για επενδύσεις.

Πηγή: ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ

«Αυτό το εξάμηνο συναντά το τέλος μιας μακράς καθοδικής τάσης της επιχειρηματικής εμπιστοσύνης, αυτό, όμως, μετά βίας αποτελεί λόγο αγαλλίασης. Η αισιοδοξία ανακτάται αλλά μόνο ελαφρά, ενώ τα επίπεδα επενδύσεων και απασχόλησης την ίδια στιγμή πέφτουν σημαντικά. Αυτό δείχνει ότι η κρίση απέχει πολύ από το να έχει τελειώσει. Αντίθετα, τώρα έχει διαποτίσει όλους τους κλάδους της οικονομίας. Το Βαρόμετρο Βιοτεχνιών και ΜΜΕ αποτελεί τη μόνη πηγή πρόσφατων στοιχείων και προοπτικών για τις βιοτεχνίες και τις μικρές επιχειρήσεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Οι ΜΜΕ της Ευρώπης αναμένουν περαιτέρω μείωση των επενδύσεων, με την αναλογία θετικών – αρνητικών προσδοκιών να ολισθαίνει δραστικά από το -20 έξι μήνες πριν στο -30 τώρα. «Ολοένα και περισσότερες εταιρείες προβλέπουν περικοπές των επενδύσεων κατά τους επόμενους μήνες, το οποίο σαφώς θα επηρεάσει το αναπτυξιακό δυναμικό του τομέα των ΜΜΕ.

Ακόμα, η αναλογία των προσδοκιών για τα επίπεδα απασχόλησης παραμένει αρνητική, παρόλο που τα αριθμητικά στοιχεία είναι λιγότερο εντυπωσιακά και περισσότερο ισόρροπα στους κλάδους σε σύγκριση με έξι μήνες πριν. «Στα θετικά, η ανεργία αυξάνεται με βραδύτερο ρυθμό. Στα αρνητικά, αυτή δεν έχει αγγίξει ακόμα το κατώτατο επίπεδο και έχει επεκταθεί σε όλους τους κλάδους της οικονομίας», είπε ο κ. Huemer.

Σε αυτό το πλαίσιο, πιθανή εξήγηση για την ανερχόμενη αισιοδοξία είναι το γεγονός ότι το πρώτο εξάμηνο του 2009 πήγε λίγο καλύτερα απ' ό,τι αναμενόταν σε ό,τι αφορά τον κύκλο εργασιών και τις παραγγελίες, οι οποίες μειώθηκαν αλλά όχι στο βαθμό κατά τον οποίο είχε προβλεφθεί. Αυτό μπορεί να είναι το πρώτο αποτέλεσμα των προγραμμάτων ανάκαμψης που τέθηκαν σε εφαρμογή, τα οποία είχαν μια κάπως θετική επίδραση ιδίως σε κλάδους όπως είναι οι κατασκευές, οι υπηρεσίες και οι ατομικές υπηρεσίες και πρέπει, συνεπώς, να συνεχιστούν.

«Παρά την αισιοδοξία, η έρευνά μας σκιαγραφεί μια ανησυχητική εικόνα της κατάστασης. Οι επενδύσεις μειώνονται σοβαρά και το ίδιο η απασχόληση, μολοντί

με χαμηλότερη ταχύτητα. Τα στοιχεία των ανέργων κοντά σε διψήφιους αριθμούς μπορεί να οδηγήσουν σε πτώση της ιδιωτική κατανάλωσης, βασικής πηγής εσόδων των ΜΜΕ.

Σημείωση:

Το Ευρωπαϊκό Βαρόμετρο Βιοτεχνιών και ΜΜΕ αποτελεί έργο της Ομάδας Μελετών της ΥΕΑΡΜΕ. Θα δημοσιεύεται δύο φορές το έτος με στόχο να παρέχει για πρώτη φορά πρόσφατα στοιχεία και προοπτικές για τις βιοτεχνίες και τις ΜΜΕ της Ευρώπης. Η παρούσα έκδοσή του βασίζεται στα αποτελέσματα ερευνών που έχουν πραγματοποιήσει μέλη της ΥΕΑΡΜΕ δύο ή τέσσερις φορές το έτος σε 25.000 περίπου βιοτεχνίες και ΜΜΕ σε διαφορετικά μέρη σε όλη την Ευρώπη. Τα στοιχεία για την έρευνα αυτή συλλέχθηκαν την περίοδο Ιουνίου - Σεπτεμβρίου 2009[2]. Ο Δείκτης Επιχειρηματικού Κλίματος ΜΜΕ υπολογίζεται ως μέσος όρος των εταιρειών που ανέφεραν θετική ή σταθερή επιχειρηματική δραστηριότητα και αναμένουν θετική ή σταθερή εξέλιξη κατά την επόμενη περίοδο. Συνεπώς, αυτός μπορεί να κυμαίνεται από 100 (πλήρως θετική ή ουδέτερη) σε 0 (πλήρως αρνητική).

ΜΜΕ ΣΕ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΗ ΤΟ 2011 (Πηγή ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ)

Η σύνθεση της Ελληνικής και Ευρωπαϊκής επιχειρηματικότητας καταγράφεται με τον πλέον αποκαλυπτικό τρόπο σε ενημερωτικό δελτίο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (Ελλάδα 2010/11), που αφορά στην εφαρμογή της Πράξης για τις Μικρές επιχειρήσεις (Small Business Act)

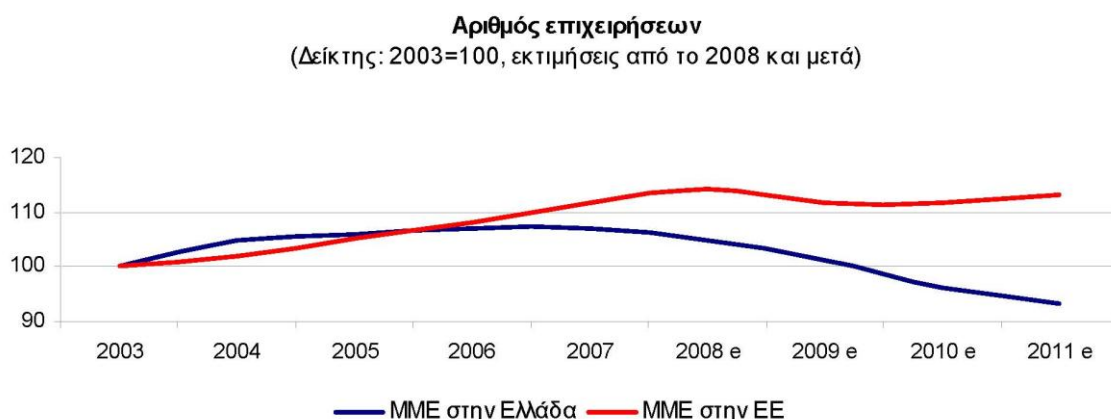
	Αριθμός επιχειρήσεων			Θέσεις απασχόλησης			Προστιθέμενη αξία		
	Ελλάδα		ΕΕ27	Ελλάδα		ΕΕ27	Ελλάδα		ΕΕ27
	Αριθμός	Ποσοστό	Ποσοστό	Αριθμός	Ποσοστό	Ποσοστό	Δισ. ευρώ	Ποσοστό	Ποσοστό
Πολύ μικρές	719.952	96,5%	92,1%	1.447.218	57,6%	29,8%	27	35,3%	21,6%
Μικρές	22.832	3,1%	6,6%	438.792	17,5%	20,4%	16	20,6%	18,9%
Μεσαίες	2.893	0,4%	1,1%	264.427	10,5%	16,8%	12	15,8%	17,9%
ΜΜΕ	745.677	99,9%	99,8%	2.150.438	85,6%	66,9%	55	71,7%	58,4%
Μεγάλες	563	0,1%	0,2%	362.055	14,4%	33,1%	22	28,3%	41,6%
Σύνολο	746.240	100,0%	100,0%	2.512.493	100,0%	100,0%	77	100,0%	100,0%

Πηγή: ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ

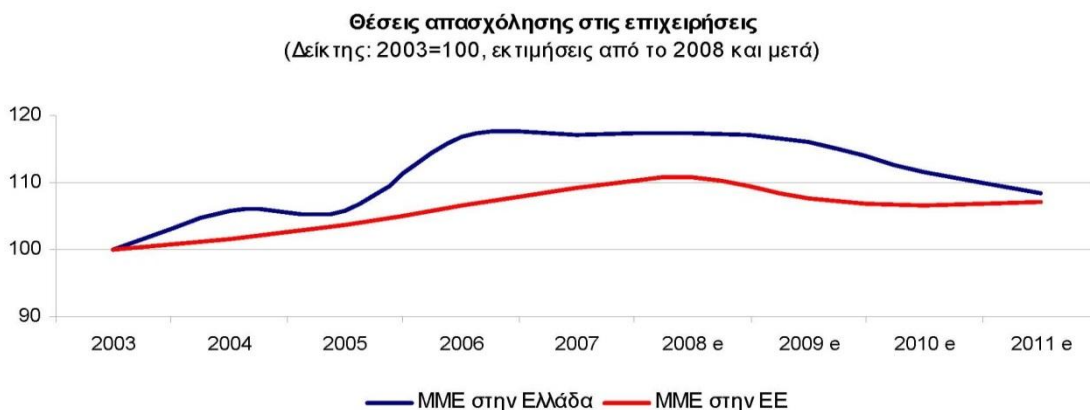
Εκτιμήσεις για το 2010, με βάση τα στοιχεία της περιόδου 2002-2007 από τη βάση δεδομένων των στατιστικών διάρθρωσης των επιχειρήσεων (Eurostat). Οι εκτιμήσεις εκπονήθηκαν από την Cambridge Econometrics. Τα στοιχεία καλύπτουν την «οικονομία των επιχειρήσεων» που περιλαμβάνει τη μεταποίηση, τις κατασκευές, το εμπόριο και τις υπηρεσίες

Πολύ μικρές έως 9 άτομα προσωπικό, Μικρές 10 – 49 άτομα προσωπικό, Μεσαίες 50-249 άτομα προσωπικό.

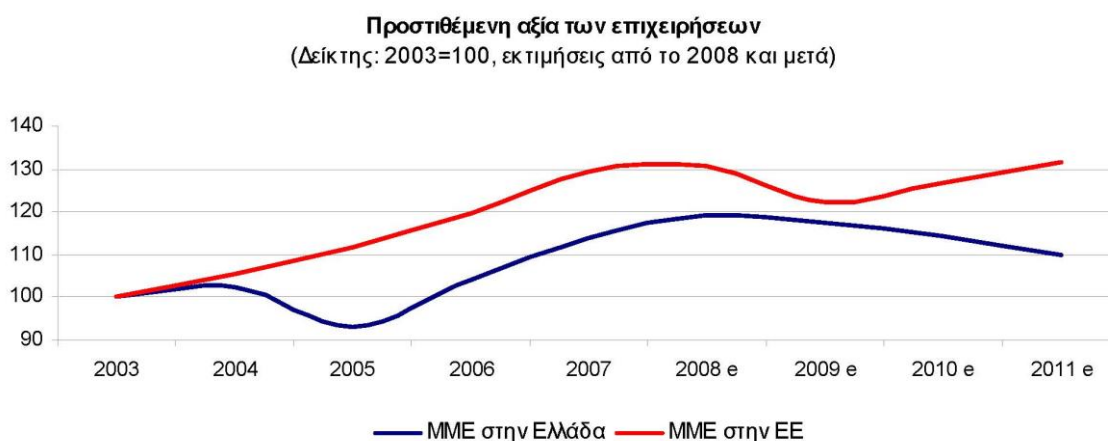
Η Ελλάδα διαθέτει ένα πολύ μεγάλο ποσοστό ΜΜΕ, ιδιαίτερα πολύ μικρών επιχειρήσεων, σε σύγκριση με τον μέσο όρο της ΕΕ. Η σημασία των πολύ μικρών επιχειρήσεων αντικατοπτρίζεται και στο μερίδιο που αντιπροσωπεύουν όσον αφορά τη δημιουργία θέσεων εργασίας και προστιθέμενης αξίας, καθώς περισσότεροι από ένας στους δύο Έλληνες που εργάζεται στον μη χρηματοπιστωτικό τομέα απασχολείται σε πολύ μικρή επιχείρηση. Ο τομέας των ΜΜΕ στο σύνολό του απασχολεί περισσότερο από το 85 %, ποσοστό πολύ μεγαλύτερο από τον μέσο όρο της ΕΕ. Η συμβολή των ελληνικών ΜΜΕ στην προστιθέμενη αξία υπερβαίνει επίσης κατά πολύ τον μέσο όρο της ΕΕ (35,3 % σε σχέση με 21,8 %).

Πηγή: ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ

Πηγή: ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ

Πηγή: ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ

Εάν εξετάσουμε τις πρόσφατες τάσεις, είναι σαφές ότι οι ελληνικές μικρές επιχειρήσεις, όπως και οι αντίστοιχες της ΕΕ, έχουν πληγεί από την κρίση. Ο συνολικός αριθμός των ελληνικών ΜΜΕ σημείωσε σταθερή πτώση τα τελευταία χρόνια, γεγονός που σημαίνει, σε απόλυτες τιμές, ότι το 2010 υπήρχαν 30.000 λιγότερες επιχειρήσεις από ό,τι το 2003. Παρόμοια τάση παρατηρείται όσον αφορά την απασχόληση στον τομέα των ελληνικών ΜΜΕ, στον οποίο χάθηκαν περισσότερες από 135 000 θέσεις εργασίας από την έναρξη της κρίσης. Έντονη είναι επίσης η μείωση της προστιθέμενης αξίας.

Τα παραπάνω στοιχεία αναδεικνύουν την δυναμική και την σημασία των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων στην ελληνική οικονομία, αλλά και την ιδιαίτερη βαρύτητα της υπογραφής των φορέων εκπροσώπησης τους στις συλλογικές συμβάσεις εργασίας.

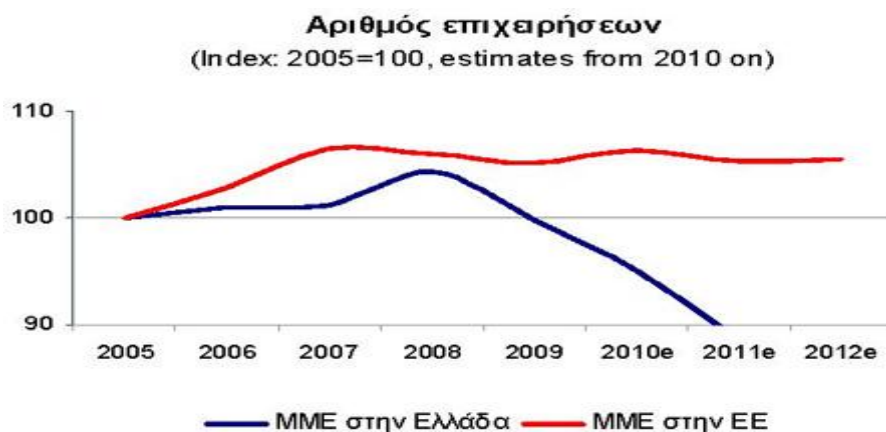
ΜΜΕ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΤΟ 2012 (Πηγή ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ)

Ο ελληνικός τομέας ΜΜΕ διαφέρει σημαντικά στη δομή του από το σύνολο της ΕΕ. Πρώτον, είναι σχετικά μεγαλύτερος: στην Ελλάδα ο αριθμός των μεγάλων επιχειρήσεων αντιστοιχεί μόλις στο ήμισυ του μέσου όρου των χωρών της ΕΕ και παρέχει μόλις το 15% των θέσεων εργασίας. Δεύτερον, εντός του τομέα των ΜΜΕ, οι πολύ μικρές επιχειρήσεις εμφανίζουν μεγαλύτερο ποσοστό: αντιστοιχούν στο 96,6% των επιχειρήσεων, στο 56,6% των θέσεων εργασίας και στο 33,9% της προστιθέμενης αξίας σε σύγκριση με το μέσο όρο της ΕΕ που είναι 92,2%, 29,7% και 21,2% αντιστοίχως. Επισημαίνεται ότι ο αριθμός των ΜΜΕ είναι μικρότερος από το ήμισυ του μέσου όρου της ΕΕ, ενώ η διαφορά είναι μικρότερη όσον αφορά την απασχόληση. Η διαφορά είναι ακόμα μικρότερη όσον αφορά την προστιθέμενη αξία, ιδιαίτερα στην περίπτωση των μικρών επιχειρήσεων, όπου η διαφορά είναι αμελητέα. Οι μικρές επιχειρήσεις παράγουν μεγαλύτερη κλίμακα συνολικής προστιθέμενης αξίας από τις άλλες ΜΜΕ της ΕΕ, μολονότι ο αριθμός τους είναι μικρότερος σε σχετικούς όρους. Αυτό σημαίνει ότι η παραγωγικότητα των πολύ μικρών ελληνικών επιχειρήσεων είναι πολύ μικρή για τα πρότυπα της ΕΕ. Από την άλλη, απασχολούν μόλις 1,88 εργαζόμενους κάθε μία και η προστιθέμενη αξία τους ανά εργαζόμενο είναι πολύ πιο κοντά στον μέσο όρο της ΕΕ από ό,τι η προστιθέμενη αξία ανά επιχείρηση.

	Αριθμός επιχειρήσεων			Απασχόληση			Προστιθέμενη αξία		
	Ελλάδα		ΕΕ27	Ελλάδα		ΕΥ27	Ελλάδα		ΕΥ27
	Αριθμός	Μερίδιο	Μερίδιο	Αριθμός	Μερίδιο	Μερίδιο	Δισ. €	Μερίδιο	Μερίδιο
Πολύ μικρές	703 648	96.6%	92.2%	1 338 671	57.1%	29.6%	23	34.2%	21.2%
Μικρές	21 586	3.0%	6.5%	404 290	17.2%	20.6%	14	21.2%	18.5%
Μικρομεσαίες	2 649	0.4%	1.1%	255 492	10.9%	17.2%	10	14.8%	18.4%
ΜΜΕ	727 883	99.9%	99.8%	1 998 453	85.2%	67.4%	47	70.2%	58.1%
Μεγάλες	399	0.1%	0.2%	346 200	14.8%	32.6%	20	29.8%	41.9%
Σύνολο	728 282	100.0%	100.0%	2 344 653	100.0%	100.0%	66	100.0%	100.0%

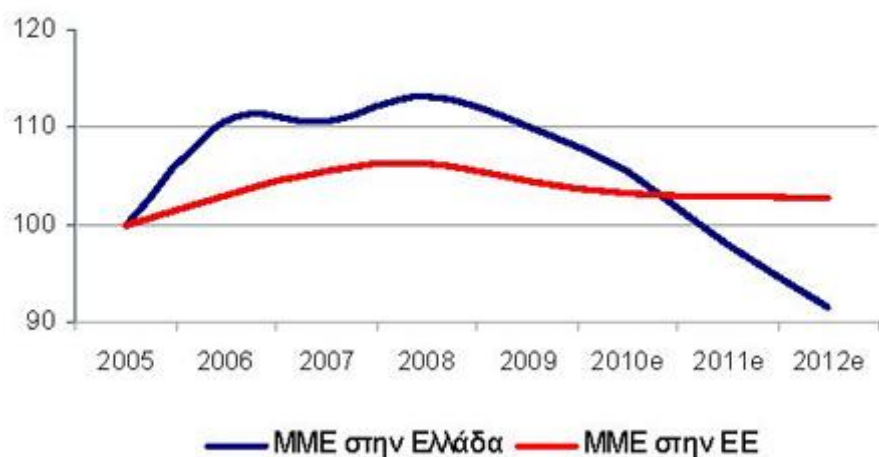
Πηγή: ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ

Εκτιμήσεις για το 2011, με βάση τα αριθμητικά στοιχεία της περιόδου 2005-2009 από τη βάση δεδομένων για τη διάρθρωση των επιχειρήσεων (Eurostat). Οι εκτιμήσεις καταρτίστηκαν από την εταιρεία Cambridge Econometrics. Τα στοιχεία καλύπτουν την «επιχειρηματική οικονομία» που περιλαμβάνει τη βιομηχανία, τις κατασκευές, το εμπόριο και τις υπηρεσίες (NACE Αναθ. 2 Τμήματα Β έως J, L, Μ και Ν). Δεν καλύπτουν τις επιχειρήσεις στους κλάδους της γεωργίας, της δασοκομίας, της αλιείας ή των κατά κύριο λόγο μη εμπορικών υπηρεσιών όπως η εκπαίδευση και η υγεία. Το πλεονέκτημα της χρήσης των στοιχείων της Eurostat είναι ότι οι στατιστικές από διάφορες χώρες έχουν εναρμονιστεί και είναι συγκρίσιμες μεταξύ τους. Το μειονέκτημα είναι ότι για ορισμένες χώρες τα διαθέσιμα στοιχεία μπορεί να διαφέρουν από αυτά που δημοσιεύουν οι δημόσιες αρχές.

Πηγή: ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ

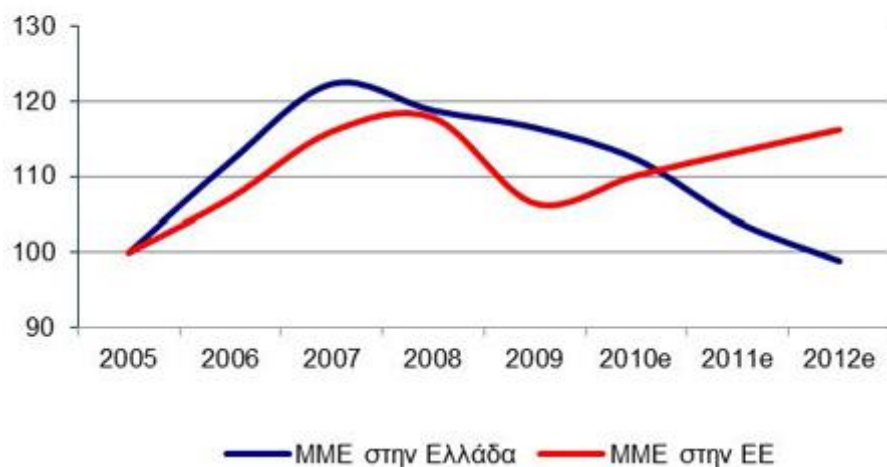
Θέσεις απασχόλησης στις επιχειρήσεις
(Δείκτης: 2005=100, εκτιμήσεις από το 2010 και μετά)

Πηγή: ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ

Προστιθέμενη αξία στις ΜΜΕ

(Δείκτης 2005=100, εκτιμήσεις από το 2010 και μετά)

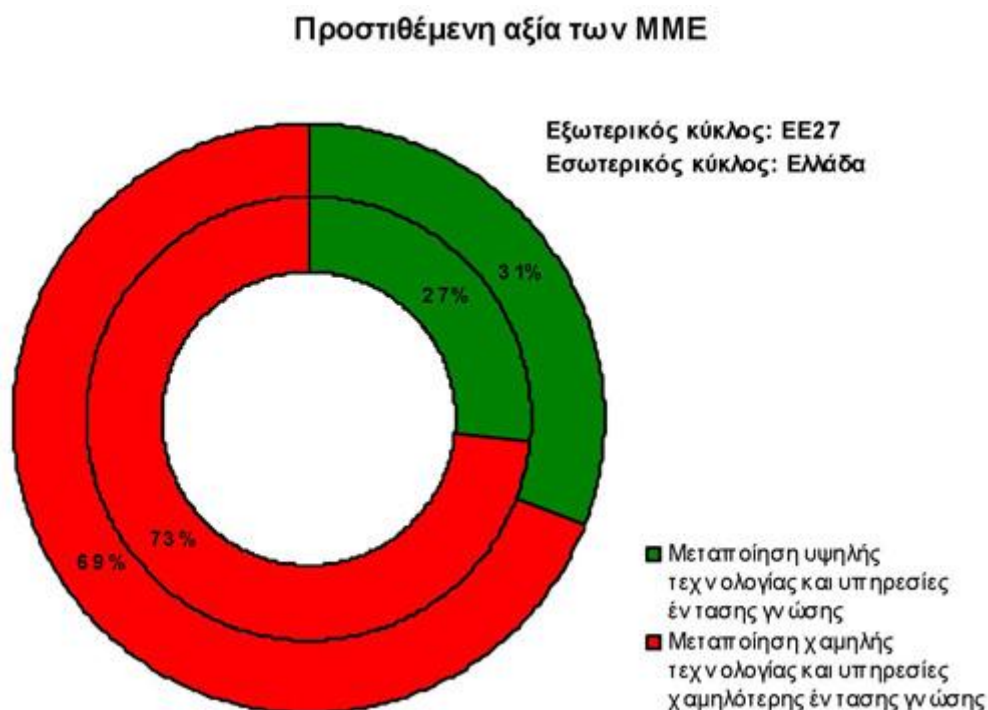

Πηγή: ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ

Οι ελληνικές ΜΜΕ τείνουν να εξειδικεύονται στις εμπορικές συναλλαγές περισσότερο από τις άλλες ΜΜΕ της ΕΕ (38% έναντι 30%) και λιγότερο στις υπηρεσίες (40% έναντι 45%). Σημαντικό είναι ότι, ενώ το ποσοστό των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στις κατασκευές και τη βιομηχανία βρίσκεται πολύ κοντά στον μέσο όρο της ΕΕ(13% και 10% σε σύγκριση με 15% και 10% αντιστοίχως), η συμβολή

τους στα αριθμητικά στοιχεία για την προστιθέμενη αξία είναι πολύ μικρότερη για τις κατασκευές (7% έναντι 13%) αλλά ελαφρώς υψηλότερα για τη βιομηχανία (22% έναντι 21%). Σε γενικούς όρους, το συνδυασμένο ποσοστό των ελληνικών ΜΜΕ που εξειδικευμένο στις μεταποιήσεις υψηλής τεχνολογίας και στις υπηρεσίες έντασης γνώσης, οι οποίες ενδέχεται να είναι πιο παραγωγικές, είναι μόλις 18% στην Ελλάδα, ενώ οι ΜΜΕ αυτές αντιστοιχούν περίπου στο ένα τρίτο του συνόλου της ΕΕ.

Με βάση τις πρόσφατες τάσεις και τα διαθέσιμα στοιχεία έως το τέλος του 2012, οι ελληνικές ΜΜΕ εκτιμάται ότι έχουν πληγεί έντονα από την κρίση όσον αφορά τον αριθμό των επιχειρήσεων, ο οποίος βρίσκεται σήμερα σε επίπεδα όχι μόνο κατώτερα από το 2008, το τελευταίο έτος πριν από την κρίση, αλλά και κατώτερα από το έτος βάσης 2005. Η εικόνα είναι λιγότερο απογοητευτική όσον αφορά την απασχόληση, η οποία έχει επίσης μειωθεί δραστικά (σε απόλυτους αριθμούς, κατά περίπου 200 000 μεταξύ 2008 και 2011), αλλά είναι ακόμη σε υψηλότερο επίπεδο σε σύγκριση με τον αριθμό των επιχειρήσεων. Το ίδιο ισχύει για την προστιθέμενη αξία.

Πηγή: ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ

MME ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΤΟ 2013 (Πηγή ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ)

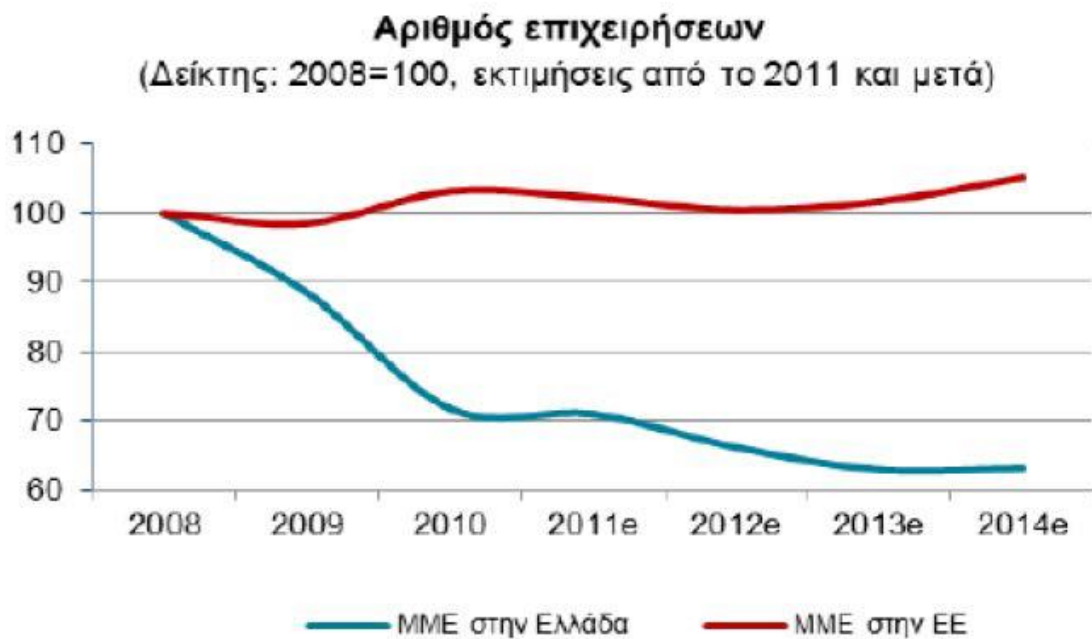
Η Ελλάδα διανύει την πέμπτη χρονιά βαθιάς ύφεσης. Σε μια χώρα όπου το 85 % της ιδιωτικής απασχόλησης βρίσκεται συγκεντρωμένο στον τομέα των ΜΜΕ και περισσότερο από το 50 % στις πολύ μικρές επιχειρήσεις (0-9 εργαζόμενοι), η παρατεταμένη ύφεση, την οποία επιδεινώνουν τα μέτρα λιτότητας και η καθυστέρηση των απολύτως απαραίτητων διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων, έχει πλήξει σοβαρά τις ΜΜΕ και σε δυσανάλογα μεγαλύτερο βαθμό από τις μεγάλες επιχειρήσεις. Είναι σαφές ότι οι ελληνικές ΜΜΕ έχουν πληγεί σοβαρά από την παρατεταμένη ύφεση, σε βαθμό δυσανάλογα μεγαλύτερο σε σχέση με τις μεγάλες επιχειρήσεις, καθώς την τελευταία πενταετία καταγράφονται σταθερά αρνητικά ποσοστά μεγέθυνσης του ΑΕΠ σε τιμές του 2005.

	Αριθμός επιχειρήσεων			Αριθμός απασχολουμένων			Προστιθέμενη αξία		
	Ελλάδα		ΕΕ27	Ελλάδα		ΕΕ27	Ελλάδα		ΕΕ27
	Αριθμός	Ποσοστό	Ποσοστό	Αριθμός	Ποσοστό	Ποσοστό	€ δις	Ποσοστό	Ποσοστό
Πολύ μικρές	513.780	96,7%	92,1%	916.074	54,5%	28,7%	17	34,6%	21,1%
Μικρές	14.978	2,8%	6,6%	282.808	16,8%	20,4%	9	18,1%	18,3%
Μεσαίες	2.301	0,4%	1,1%	227.958	13,6%	17,3%	8	16,3%	18,3%
ΜΜΕ	531.059	99,9%	99,8%	1.426.840	84,8%	66,5%	34	69,0%	57,6%
Μεγάλες	378	0,1%	0,2%	255.413	15,2%	33,5%	15	31,0%	42,4%
Σύνολο	531.437	100,0%	100,0%	1.682.253	100,0%	100,0%	49	100,0%	100,0%

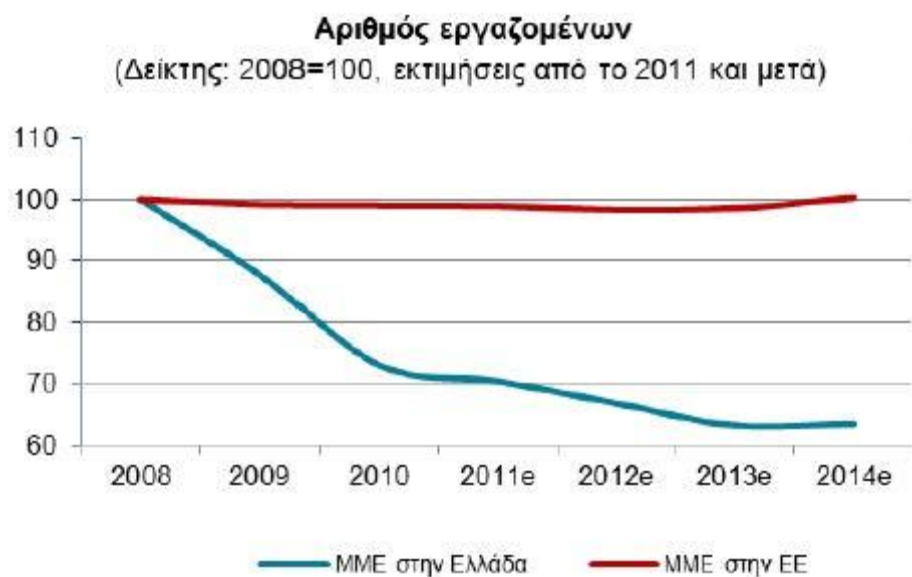
Πηγή: ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ

Τα στοιχεία καλύπτουν εν μέρει την «οικονομία των επιχειρήσεων», δηλαδή της βιομηχανίας, των κατασκευών και των υπηρεσιών (NACE αναθ. 2 τομείς Β έως Ι, Λ, Μ, και Ν, εκτός από τα τμήματα Δ – ηλεκτρική ενέργεια και Γ – Χονδρικό & λιανικό εμπόριο). Επίσης, τα δεδομένα δεν καλύπτουν τις επιχειρήσεις στο τομέα της γεωργίας, της δασοκομίας, της αλιείας και των σε μεγάλο βαθμό μη εμπορικές υπηρεσίες, όπως η εκπαίδευση και η υγεία.

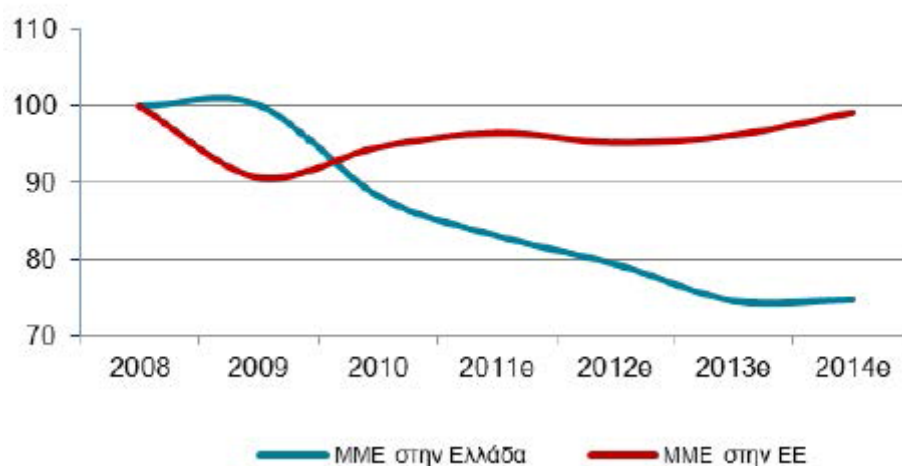

Πηγή: ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ

Πηγή: ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ

Προστιθέμενη αξία
(Δείκτης: 2008=100, εκτιμήσεις από το 2011 και μετά)

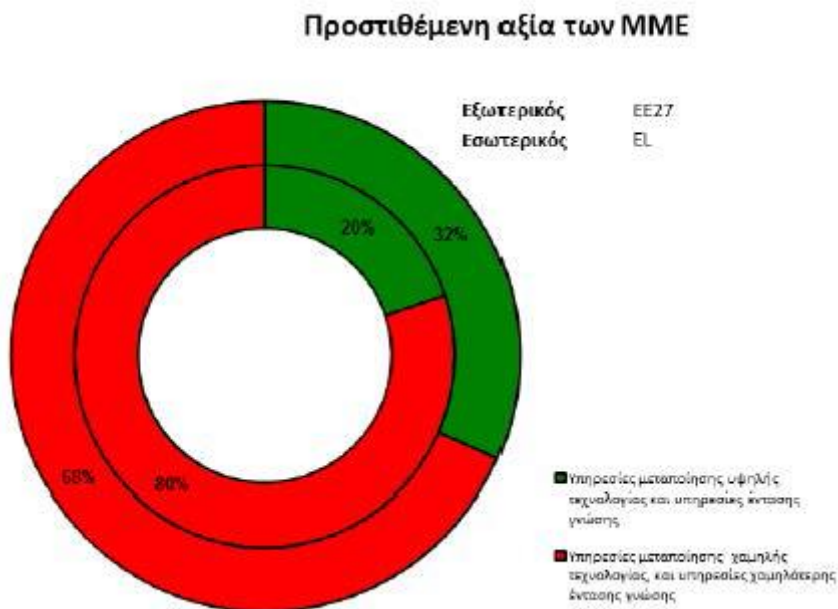
Πηγή: ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ

Όσον αφορά τον συνολικό αριθμό και τη συμβολή στην απασχόληση και τη συνολική προστιθέμενη αξία, ο τομέας των ΜΜΕ στην Ελλάδα εξαρτάται περισσότερο από τις πολύ μικρές επιχειρήσεις από ό,τι σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Η Ελλάδα ανήκει στην ομάδα των χωρών (μαζί με την Ισπανία, την Πορτογαλία και την Ιταλία) όπου οι ΜΜΕ αντιστοιχούν σε υψηλότερο ποσοστό της συνολικής απασχόλησης σε σύγκριση με την υπόλοιπη Ευρώπη· η απασχόληση αυτή συγκεντρώνεται κυρίως στις πολύ μικρές επιχειρήσεις, οι οποίες παρέχουν περισσότερες από το ήμισυ του συνόλου των θέσεων εργασίας, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό στο σύνολο της ΕΕ είναι περίπου 30%. Πολύ σημαντικό στοιχείο είναι ότι οι ελληνικές ΜΜΕ δίνουν εργασία στο 84,8% των απασχολούμενων στη χώρα, έναντι των μεγάλων επιχειρήσεων που απασχολούν το υπόλοιπο 15,2%. Το ποσοστό αυτό των ελληνικών ΜΜΕ βρίσκεται αρκετά πάνω από το αντίστοιχο μέσο όρο της Ε.Ε. (66,5%).

Στον κατασκευαστικό κλάδο, τόσο οι ΜΜΕ όσο και οι μεγάλες επιχειρήσεις υπέστησαν σημαντική κάμψη την περίοδο 2008-2012. Αυτή η αρνητική ανάπτυξη επιβεβαιώνεται από τη σταθερή πτώση του αριθμού των αδειών οικοδόμησης που χορηγούνται. Οι ΜΜΕ επλήγησαν επίσης από την κρίση στον μεταποιητικό κλάδο. Η αρνητική ανάπτυξη μπορεί να αποδοθεί εν μέρει στα μέτρα λιτότητας, ιδιαίτερα στην

αύξηση των φόρων και σε άλλες εξελίξεις όπως η μείωση των μισθών και των συντάξεων. Η κατάσταση αυτή οδήγησε σε αυξημένη χρηματοπιστωτική επιβάρυνση και φορολογικές υποχρεώσεις για τις επιχειρήσεις, σε συνδυασμό με μείωση της αγοραστικής δύναμης των καταναλωτών.

Όπως όλες οι εταιρείες, οι ΜΜΕ βρίσκονται επίσης αντιμέτωπες με την κρίση και, σε πολλές περιπτώσεις, με τη καθολική απουσία ρευστότητας από τα πιστωτικά ιδρύματα. Η ακραία απροθυμία των τραπεζών να δανείζουν τις ελληνικές εταιρείες εξαιτίας των αυστηρών χρηματοδοτικών περιορισμών λόγω της κρίσης του εθνικού χρέους επιδεινώνει τον κύκλο της οικονομικής ύφεσης και πλήττει σοβαρά τις προσπάθειες των ελληνικών ΜΜΕ να συνεχίσουν τη δραστηριότητά τους. Κανένας σχεδόν εξειδικευμένος μηχανισμός χρηματοδοτικής στήριξης για της ΜΜΕ δεν έχει μείνει ανεπηρέαστος από τη τρέχουσα χρηματοπιστωτική κατάσταση και κατά κανόνα, η πρόσβαση των ΜΜΕ σε δάνεια, πιστώσεις και χρηματοδοτικές πηγές, είναι περιορισμένη αν όχι ανύπαρκτη.

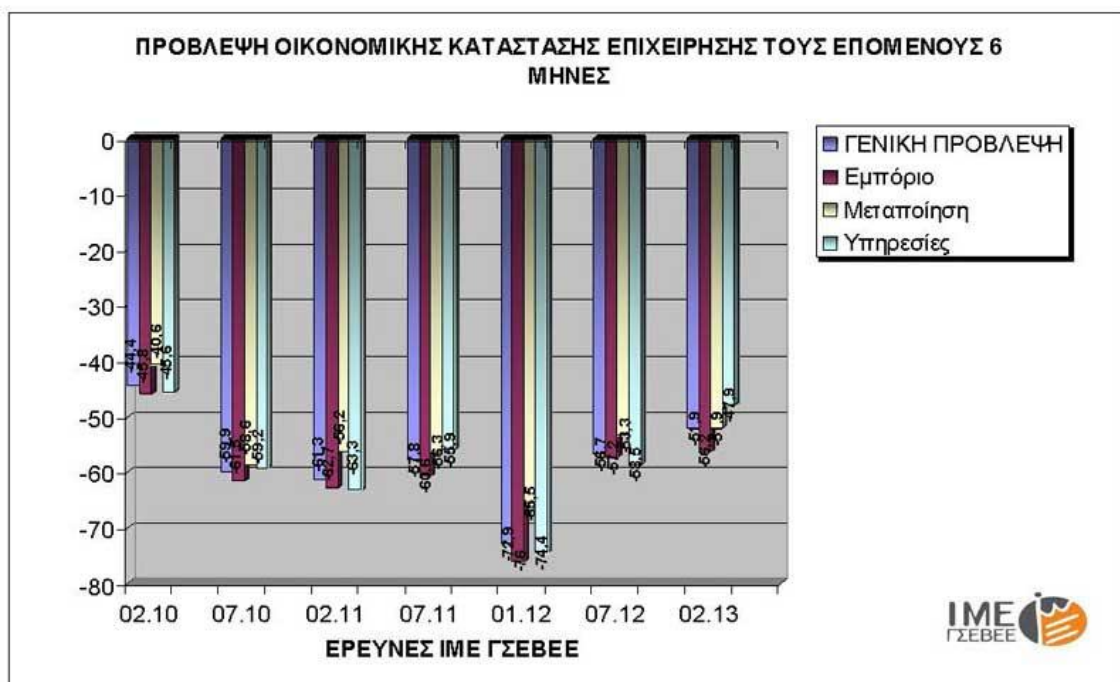

Πηγή: ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ

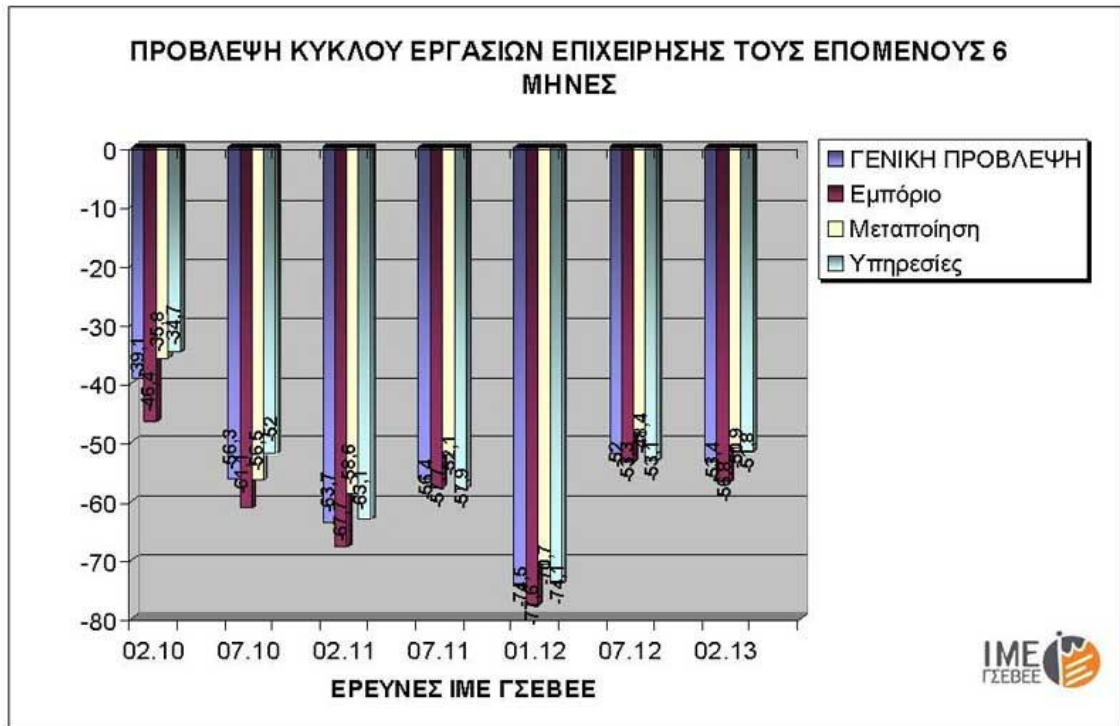
ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΥ ΚΛΙΜΑΤΟΣ 2013 (Πηγή ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ)

1. Στη τελευταία έρευνα του ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ (Φεβρουάριος 2013), τα στοιχεία έδειξαν ότι η ένταση της αρνητικής ψυχολογίας έχει περιοριστεί. Η απαισιοδοξία συνεχίζει να βρίσκεται σε υψηλά επίπεδα (πάνω από 1 στους 2 ερωτηθέντες), αλλά έχει σημειώσει σχετική μείωση, με το εμπόριο να εμφανίζεται ως ο τομέας με την πλέον αρνητική ψυχολογία, έστω και με μικρό ποσοστό μείωσης της, συγκριτικά με την προηγούμενη έρευνα του Ινστιτούτου.

2. Όσο αφορά την προοπτική του κύκλου εργασιών, των επιχειρήσεων που έλαβαν μέρος στην έρευνα του Φεβρουαρίου του 2013, εξακολουθεί να είναι δυσοίωνη και το επόμενο εξάμηνο του έτους. Με εξαίρεση των τομέα των υπηρεσιών, οι επιχειρηματίες που δραστηριοποιούνται στους άλλους δύο τομείς της οικονομίας, εκτίμησαν ότι στο προσεχές διάστημα, ο κύκλος εργασιών τους θα συρρικνωθεί ακόμα περισσότερο, με αποτέλεσμα την επιπλέον μείωση της γενικής επιχειρηματικής πρόβλεψης.

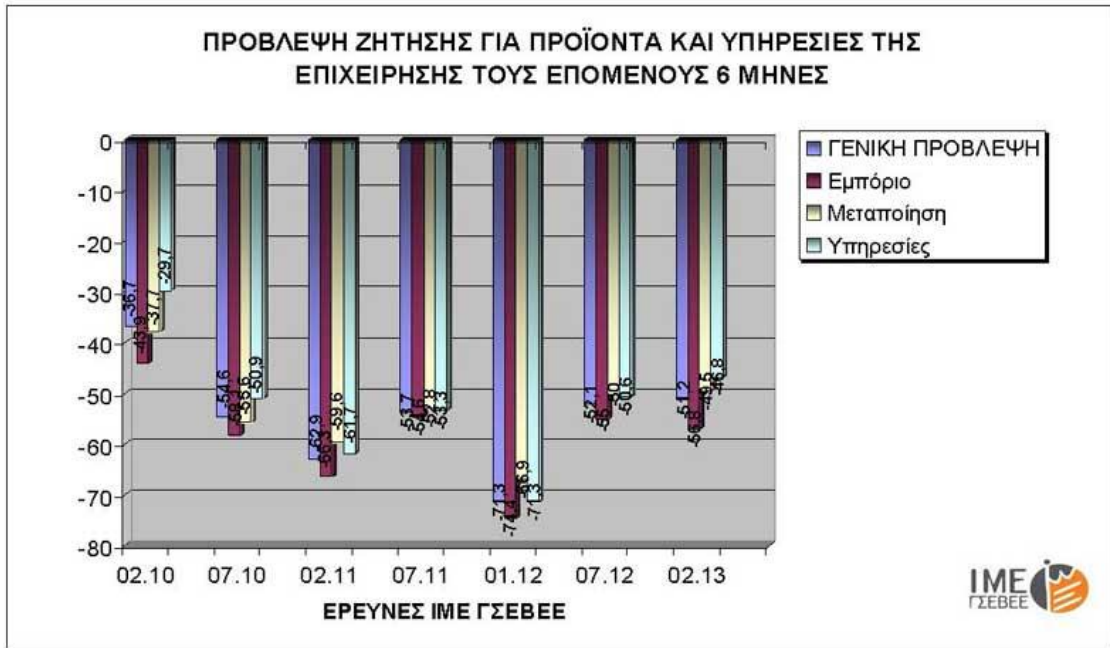

Πηγή: ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ

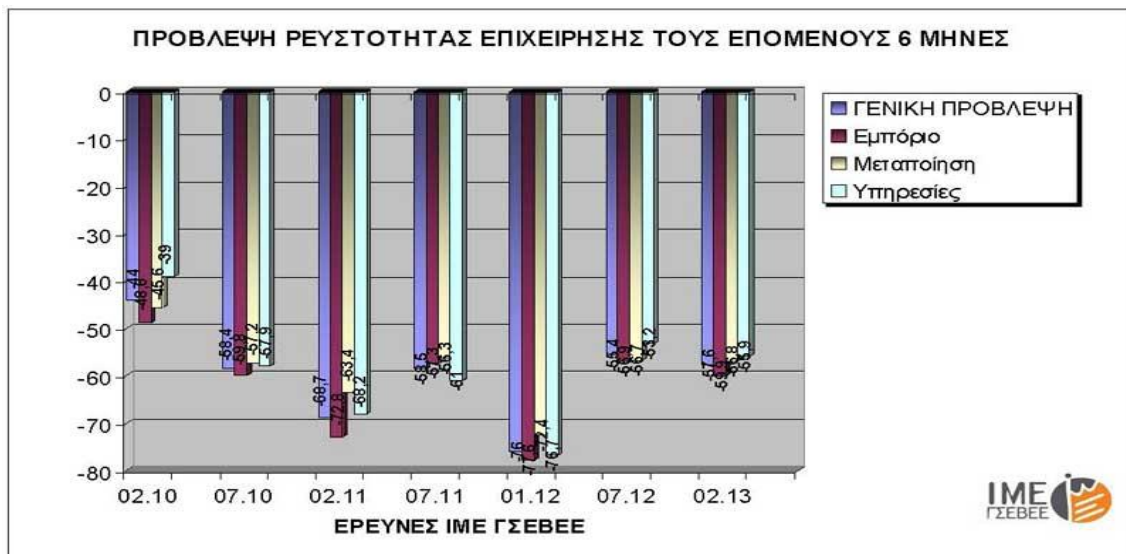
Πηγή: ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ

3. Σε συνέχεια των παραπάνω, και η πρόβλεψη ζήτησης για την επόμενη περίοδο του 2013, εξακολουθεί να είναι αρνητική. Και στους τρεις εξεταζόμενους τομείς, η απαισιοδοξία είναι διάχυτη, παρόλο που και εδώ φαίνεται σαφέστατα πιο περιορισμένη σε σχέση με τα στοιχεία της προηγούμενης έρευνας. Η μεταποίηση και οι υπηρεσίες παρουσίασαν μια οριακή μείωση της αρνητικής πρόβλεψης, ενώ οι έμποροι εμφανίζονται περισσότερο απαισιόδοξοι για την έκβαση της μελλοντικής ζήτησης για τα προϊόντα τους.

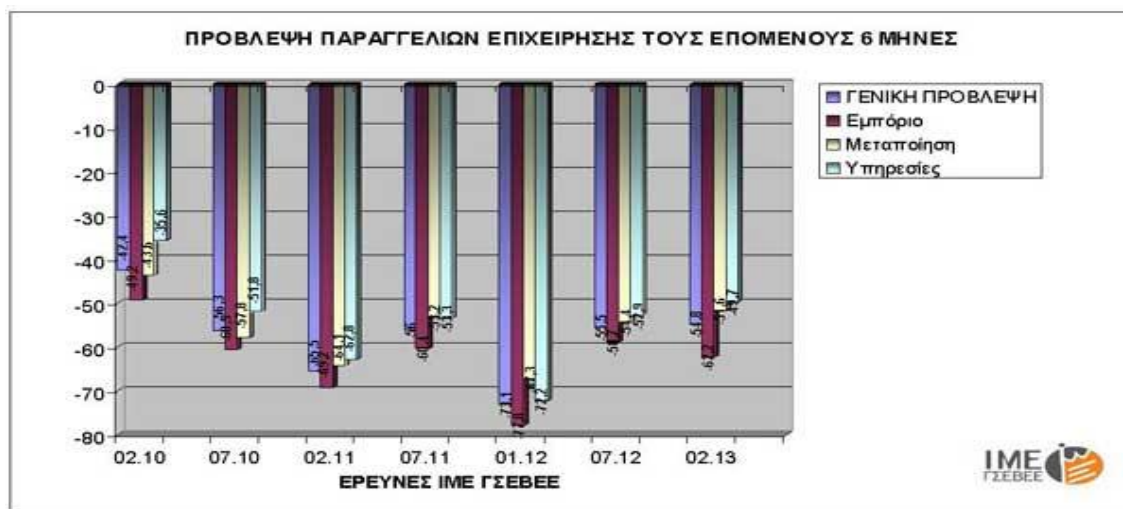
Πηγή: ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ

4. Οι ερωτηθέντες επιχειρηματίες της έρευνας του Φεβρουαρίου 2013, προέβλεψαν ότι και στο τελευταίο εξάμηνο του έτους η ρευστότητα των επιχειρήσεων τους θα περιοριστεί περαιτέρω. Και σε αυτή τη περίπτωση, καταγράφεται μια μείωση της αρνητικής πρόβλεψης, συγκριτικά με την προηγούμενη έρευνα του ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ.

Πηγή: ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ

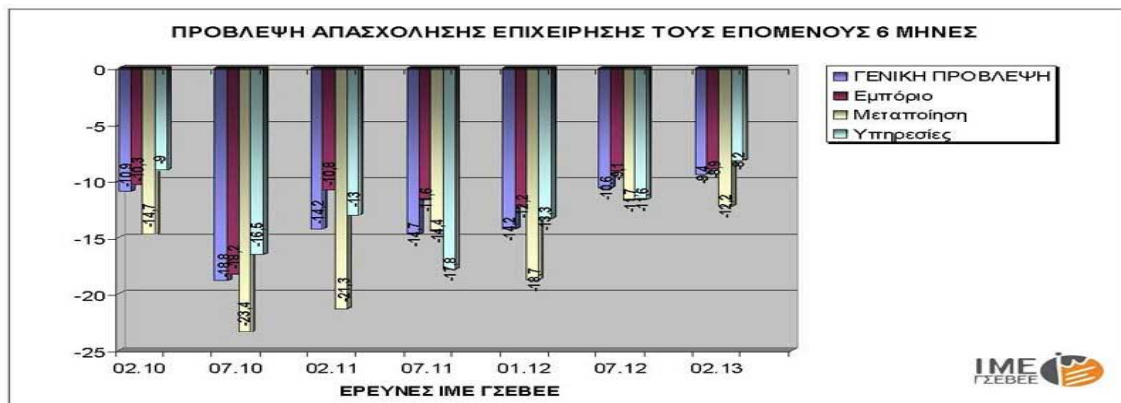
5. Σε πλήρη αντιστοιχία και με τα προηγούμενα στοιχεία, τα ευρήματα της έρευνας κατέδειξαν ότι το κλίμα, όσο αφορά τις παραγγελίες του επόμενου εξαμήνου, εξακολουθεί μεν να παραμένει αρνητικό, αλλά με μια εμφανή μείωση της απαισιοδοξίας. Ο τομέας του εμπορίου και εδώ παρουσιάζει μια επιπλέον αύξηση της αρνητικής ψυχολογίας συγκριτικά με τους άλλους δύο τομείς που καταγράφηκε μια οριακή μείωση της απαισιοδοξίας.

Πηγή: ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ

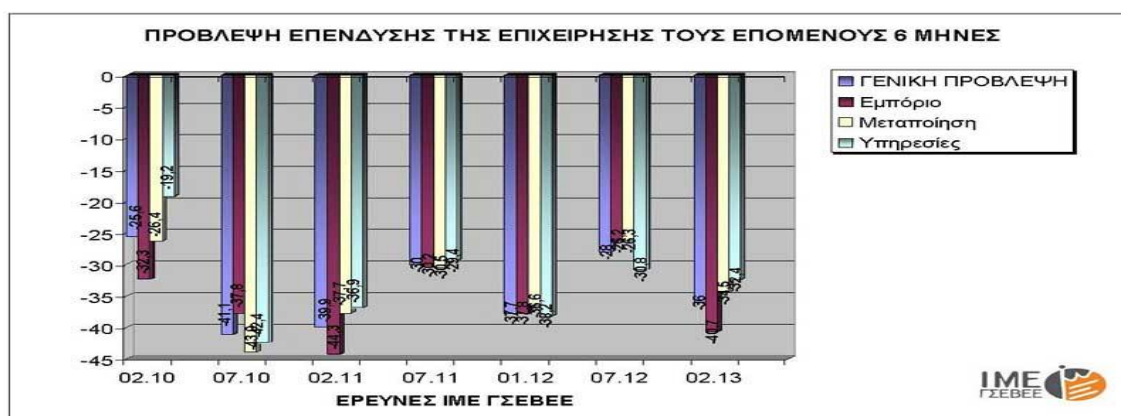
6. Όσο αφορά το μείζον πεδίο της απασχόλησης τα πράγματα εμφανίζονται πιο περίπλοκα. Όλοι οι εξεταζόμενοι τομείς εμφανίζουν αρνητικό κλίμα σε θέματα απασχόλησης και το επόμενο εξάμηνο. Η διαφορά έγκειται στο ότι ο τομέας της μεταποίησης φέρεται ακόμα πιο απαισιόδοξος για τη πορεία της απασχόλησης σε αυτόν, ενώ οι άλλοι δύο τομείς προβλέπουν μια οριακή βελτίωση της κατάστασης για το αμέσως επόμενο εξάμηνο.

Πηγή: ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ

7. Τέλος, όσο αφορά την επενδυτική δραστηριότητα, οι ερωτηθέντες και στους τρεις τομείς, προέβλεψαν ότι η δαπάνη για επένδυση θα μειωθεί το επόμενο εξάμηνο του 2013, με το τομέα του εμπορίου να εμφανίζει τη μεγαλύτερη πτώση (14 μονάδες) σε σχέση με τα ευρήματα της προηγούμενης έρευνας του ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ.

Πηγή: ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Είναι δεδομένο πως το συγκεκριμένο αντικείμενο αποτέλεσε θέμα μελέτης μας εδώ και ένα πολύ μεγάλο διάστημα. Φυσικά, ως πρώτο στάδιο της έρευνας, επιλέξαμε την

πραγματοποίηση πρωτογενούς έρευνας στην υφιστάμενη βιβλιογραφία σχετικά με τα δεδομένα αλλά και τις απόψεις όσον αφορά την σύσταση και την εξέλιξη ιδιαίτερας ως προς τα οικονομικά μεγέθη των ΜΜΕ στην χώρα μας.

Είναι βέβαιο, πως την παρούσα βιβλιογραφία, δυστυχώς περιλαμβάνεται ελάχιστο υλικό ή και καθόλου, που περιλαμβάνει τις απόψεις των ατόμων που είναι ιδιοκτήτες των μικρομεσαίων επιχειρήσεων. Ανιχνεύοντας λοιπόν αυτή την έλλειψη, θεωρήσαμε ως πολύ σημαντικό στοιχείο της μελέτης που θα εκπονούσαμε να σχεδιάσουμε ένα ερωτηματολόγιο το οποίο θα διαθέταμε προς απάντηση στους ιδιοκτήτες μικρομεσαίων επιχειρήσεων στην ευρύτερη περιοχή του Ηρακλείου Κρήτης, προκειμένου να αναλύσουμε αλλά και να κατανοήσουμε τον τρόπο με τον οποίο οι κάτοχοι των επιχειρήσεων αντιλαμβάνονται τα οικονομικά μεγέθη των επιχειρήσεων τους και κατά πόσο είναι γνώστες και χρήστες των διαφόρων πηγών χρηματοδότησης των ΜΜΕ.

Προχωρήσαμε λοιπόν στον σχεδιασμό ενός ολοκληρωμένου ερωτηματολογίου 10 συνολικών ερωτήσεων προκειμένου να μην κουράσει, σκεπτόμενοι πάντα ότι το ερωτηματολόγιο επρόκειτο να διατεθεί σε επιχειρήσεις εν ώρα εργασίας, επομένως υπήρχε η περίπτωση σε μεγαλύτερο ή και πιο κουραστικό ερωτηματολόγιο να υπάρχει άρνηση για απάντηση, άρα και το έργο μας στην συλλογή των αποτελεσμάτων θα γινόταν αμέσως αρκετά πιο δύσκολο. Στο σημείο αυτό θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε ενδεικτικά τους κατόχους των μικρομεσαίων επιχειρήσεων της περιοχής του Ηρακλείου Κρήτης, που μας βοήθησαν με την υπομονή που έδειξαν προς την απάντηση των ερωτηματολογίων.

Οι απαντήσεις συλλέχτηκαν σε συνολικό διάστημα ενός μήνα από 25/10/2014 έως και 25/11/2014 ενώ το σύνολο τους στον αριθμό ήταν 50. Έπειτα από την συλλογή των απαντήσεων προχωρήσαμε στην καταγραφή των αποτελεσμάτων στο πρόγραμμα Microsoft Excel από όπου και εξαγάγαμε πλήρη γραφήματα που θα βοηθήσουν ως προς την μελέτη και την κριτική τους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

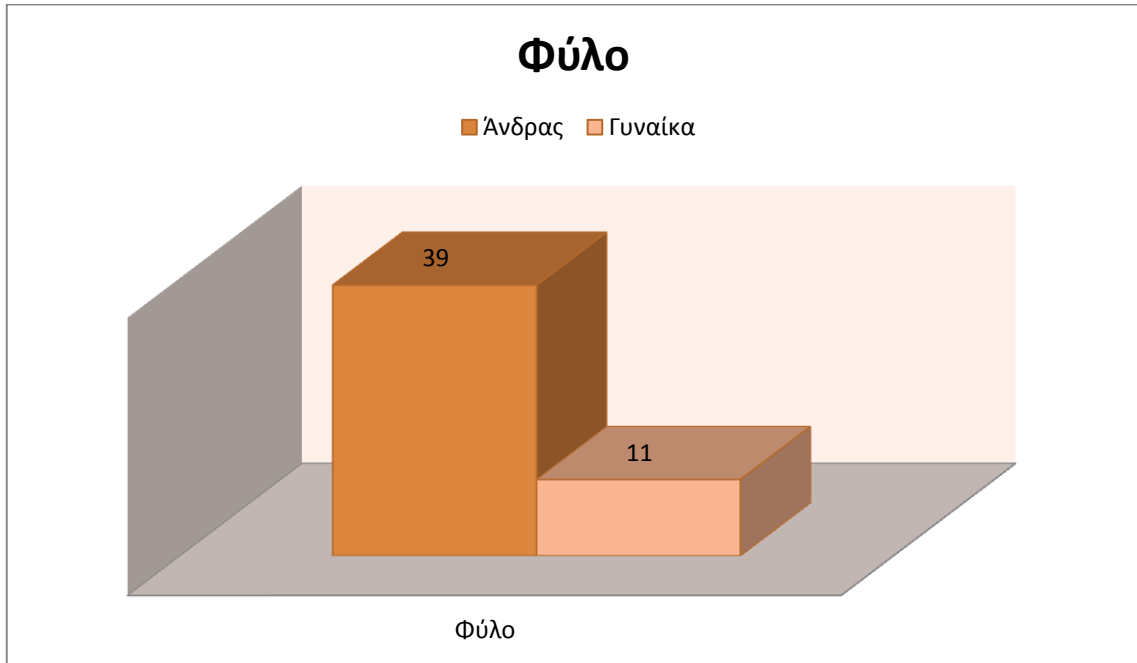
Όπως παρατηρούμε από τα αποτελέσματα που παρουσιάζονται παρακάτω, το ερωτηματολόγιο χωρίστηκε σε δύο κατηγορίες ερωτήσεων, οι πρώτες τρεις ερωτήσεις είναι καθαρά δημογραφικού τύπου και συντελούν ως ένα σημείο στην εξαγωγή συμπερασμάτων γενικών που αφορούν την χώρα μας ενώ η δεύτερη ομάδα ερωτήσεων αφορά γενικά το στήσιμο και την λειτουργία των επιχειρήσεων, αλλά και

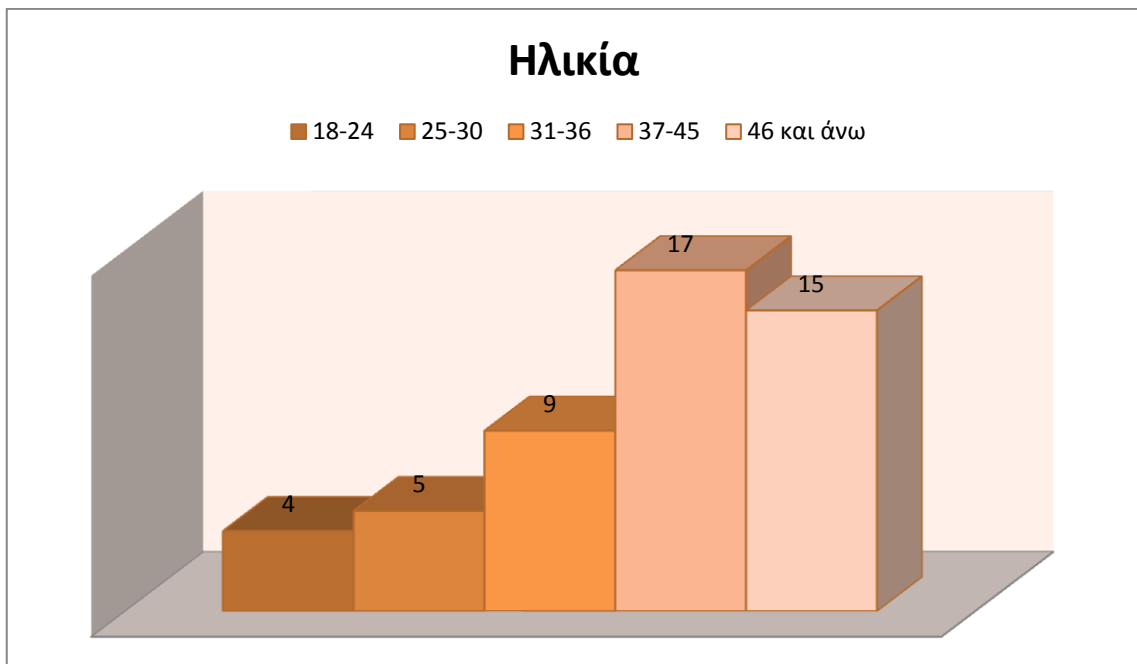
τις απόψεις των κατόχων των επιχειρήσεων όσον αφορά τις μεθόδους χρηματοδότησης τους.

Έτσι λοιπόν, στην ερώτηση που τέθηκε σχετικά με το φύλο των ερωτηθέντων η πλειονότητα ήταν άνδρες με 39 απαντήσεις, ενώ γυναίκες ήταν 11. Αυτό μας δίνει σαφώς κάποια πολύ σημαντικά δεδομένα, αν κρίνει κανείς και από τα ποσοστά ανεργίας στην χώρα μας στα οποία επικρατούν οι γυναίκες. Οι περισσότερες δομές ευνοούν περισσότερο τους άνδρες στην σύσταση της δικής τους επιχείρησης αν και σε γενικές γραμμές δεν είναι λίγα τα προγράμματα επιδοτήσεων για γυναικεία επιχειρηματικότητα. Πάντως το γεγονός και μόνο ότι υφίστανται αυτά τα προγράμματα μπορεί σαφώς να μας κάνει να καταλάβουμε ότι οι γυναίκες δεν «επιχειρούν» το ίδιο εύκολα με τους άνδρες στην χώρα μας.

Όσον αφορά τις ηλικιακές ομάδες των ερωτηθέντων, εδώ αυτό που είναι σαφώς ξεκάθαρο, είναι ότι ελάχιστα άτομα νεαρής ηλικίας έως και 30 ετών, γεγονός που υποδηλώνει τον «φόβο» και την επιφυλακτικότητα των ατόμων νεαρής ηλικίας στην σύσταση της δικής τους επιχείρησης. Από την άλλη το γεγονός ότι οι περισσότεροι εκ των κατόχων επιχειρήσεων που έλαβαν μέρος στην έρευνα ανήκουν σε ηλικίες από 37 και άνω, δηλώνει σαφώς, ότι είναι τα άτομα μεγαλύτερης ηλικίας που συστήνουν πιο εύκολα επιχειρήσεις, εκμεταλλευόμενοι τόσο τις εμπειρίες τους όσο και την δυνατότητα διεκδίκησης περεταίρω διευκολύνσεων σε αντίθεση με τους νέους, ενώ όσοι έχουν τις επιχειρήσεις για μεγάλο χρονικό διάστημα, λόγω του ήδη υπαρκτού και διευρυνόμενου ίσως πελατολογίου τους μπορούν πιο εύκολα να διατηρήσουν τις επιχειρήσεις τους σε λειτουργία.

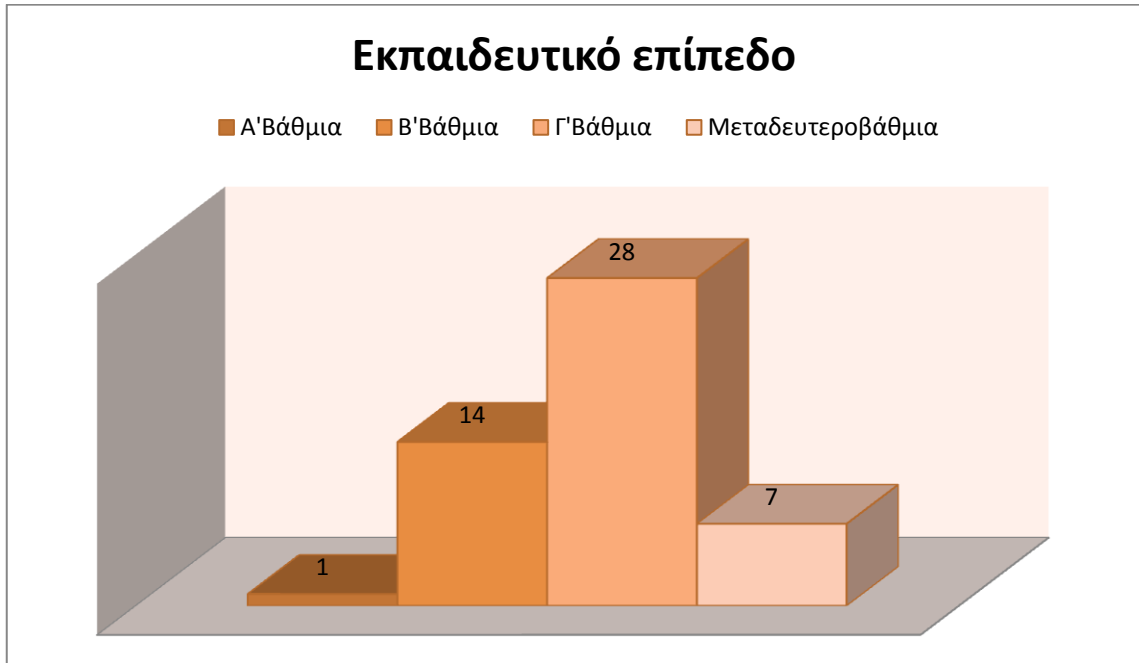
Γράφημα 1. Το φύλο των ερωτηθέντων

Γράφημα 2. Η ηλικία των ερωτηθέντων

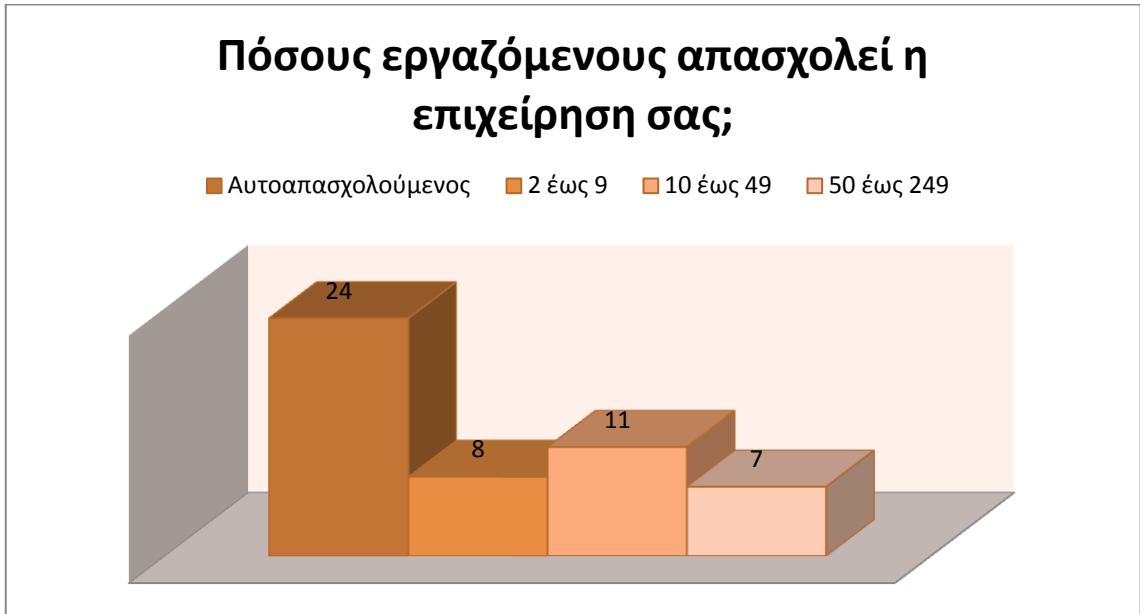
Κλείνοντας με τις ερωτήσεις δημογραφικού χαρακτήρα, παρατηρούμε ότι η πλειονότητα των ερωτηθέντων δηλώνουν ότι είναι απόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, γεγονός ιδιαίτερα θετικό, αν κρίνει κανείς από το ότι η επιπλέον

μόρφωση των ατόμων αλλά και η εξειδίκευση αποτελεί στοιχείο ιδιαίτερα χρήσιμο για την σύγχρονη επιχειρηματικότητα.

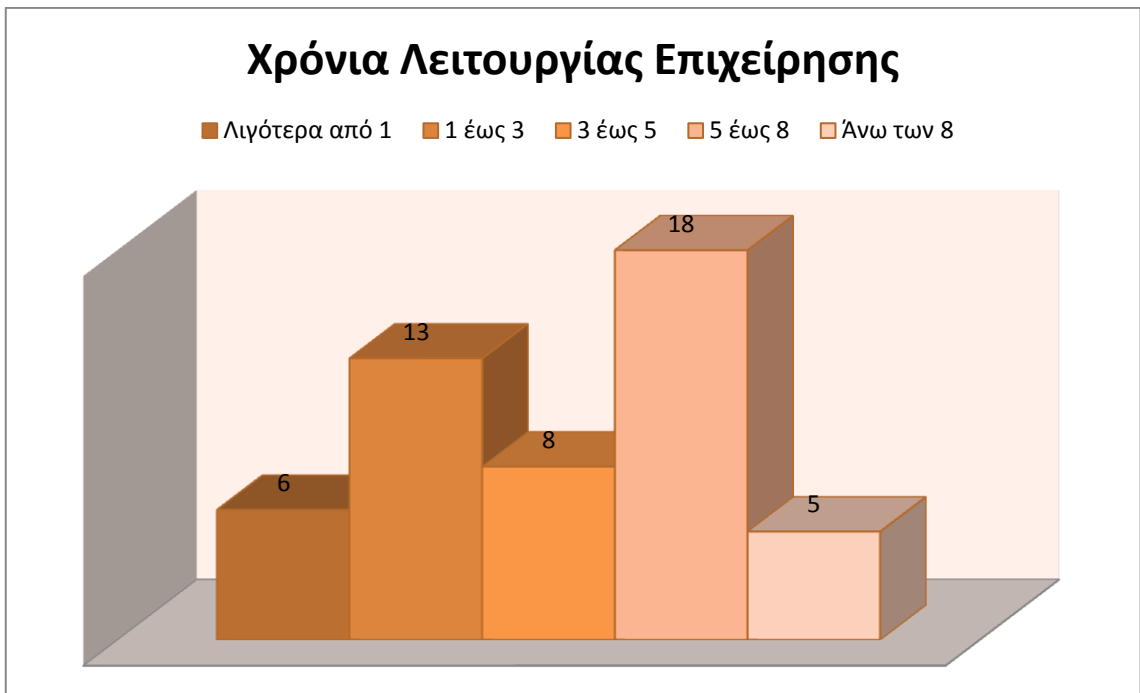
Γράφημα 3. Το εκπαιδευτικό επίπεδο των ερωτηθέντων

Περνώντας στις ερωτήσεις εξειδίκευσης της έρευνας μας αυτό που παρατηρούμε είναι ότι η πλειονότητα των ερωτηθέντων κατόχων επιχειρήσεων, είναι αυτό απασχολούμενοι με 24 στα 50 άτομα να μας δίνουν αυτή την απάντηση. Αν μπορεί να εξαχθεί ένα συμπέρασμα από αυτή την απάντηση, τότε αυτό σίγουρα θα αφορά και τα επίπεδα ανεργίας στην χώρα μας, αλλά επίσης και την μείωση του μεριδίου της αγοράς της κάθε επιχείρησης, με ταυτόχρονη μείωση των εσόδων, που ολόένα και περισσότερο μειώνονται λόγω της συνεχώς αυξανόμενης φορολόγησης τους.

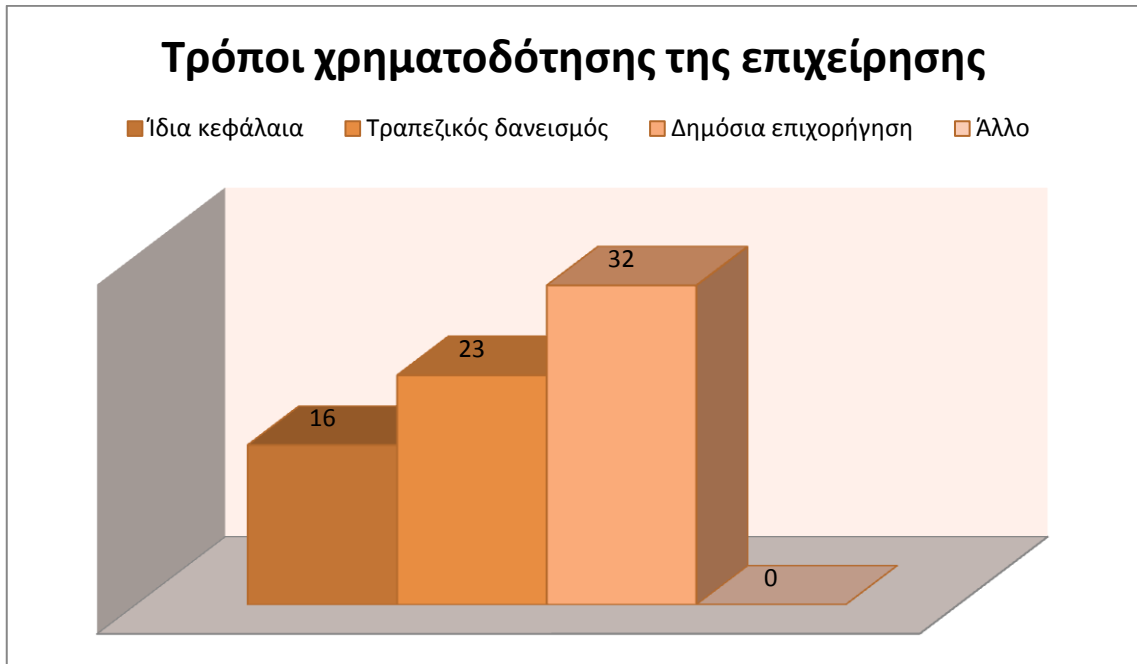
Γράφημα 4. Εργαζόμενοι που απασχολεί η κάθε επιχείρηση

Θετικό είναι το γεγονός ότι οι περισσότεροι δηλώνουν ότι κατέχουν την επιχείρησή τους από 5 έως 8 χρόνια, δηλαδή για αρκετά έτη. Αυτό μπορεί να μας οδηγήσει και στο συμπέρασμα ότι υπάρχουν επιχειρήσεις που λόγω σωστών χειρισμών των ιδιοκτητών τους και ίσως και με χρηματοδοτική βοήθεια μπόρεσαν να αντέξουν τις δύσκολες οικονομικές συνθήκες που επέφερε η ακόμη υφιστάμενη οικονομική κρίση.

Γράφημα 5. Χρόνια λειτουργίας της επιχείρησης

Όσον αφορά τις μεθόδους χρηματοδότησης παρατηρούμε ότι οι περισσότεροι έχουν χρησιμοποιήσει την μέθοδο της Δημόσιας Επιχορήγησης, μέσω διαφόρων χρηματοδοτούμενων προγραμμάτων ιδίως μέσω του ΕΣΠΑ. Το γεγονός αυτό είναι θετικό καθώς οι προϋποθέσεις είναι κατά βάση αρκετά ευνοϊκές, ενώ σε πολλές περιπτώσεις χρηματοδοτούνται οι επιχειρήσεις στο 100% ή με μικρή συμμετοχή των ατόμων που ιδρύουν την επιχείρησή τους.

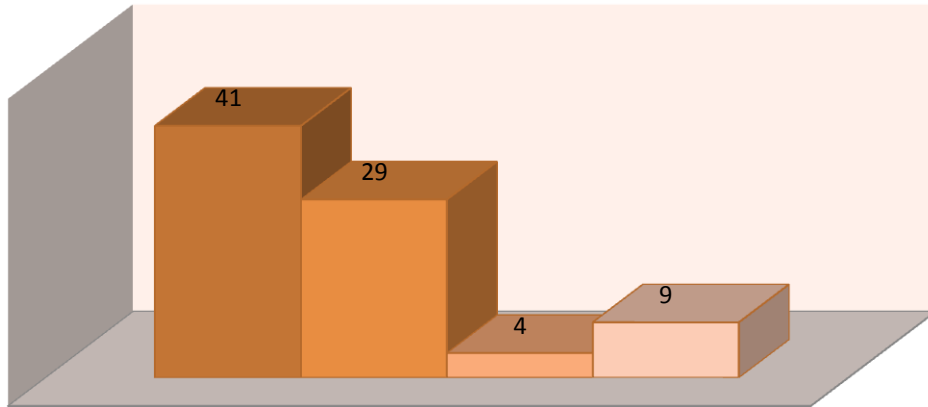

Γράφημα 6. Μέθοδοι με τις οποίες έχουν χρηματοδοτηθεί οι επιχειρήσεις

Όσον αφορά τις λοιπές πηγές χρηματοδότησης αυτές που είναι ιδιαίτερα γνωστές στους ιδιοκτήτες επιχειρήσεων είναι το Leasing και το Factoring. Οι υπόλοιπες πηγές είναι λιγότερο γνωστές λόγω της ελλιπούς διαφήμισης τους. Επίσης, όσον αφορά την πρόσβαση στην χρηματοδότηση η πλειονότητα των ερωτηθέντων την θεωρεί δύσκολη, με κύριους τους λόγους που οδηγούν σε αυτή την απάντηση την γραφειοκρατία, αλλά και την ελλιπή ενημέρωση σχετικά με επιδοτούμενα προγράμματα. Η γραφειοκρατία σε πολλές περιπτώσεις αποκλείει άτομα από την χρηματοδότηση, ενώ η ελλιπής ενημέρωση δεν αφήνει την είδηση να φτάσει κοντά στα άτομα που ενδιαφέρονται για σύσταση νέας επιχείρησης ή για επέκταση δραστηριοτήτων της παλιάς.

Ποιές πηγές χρηματοδότησης γνωρίζετε;

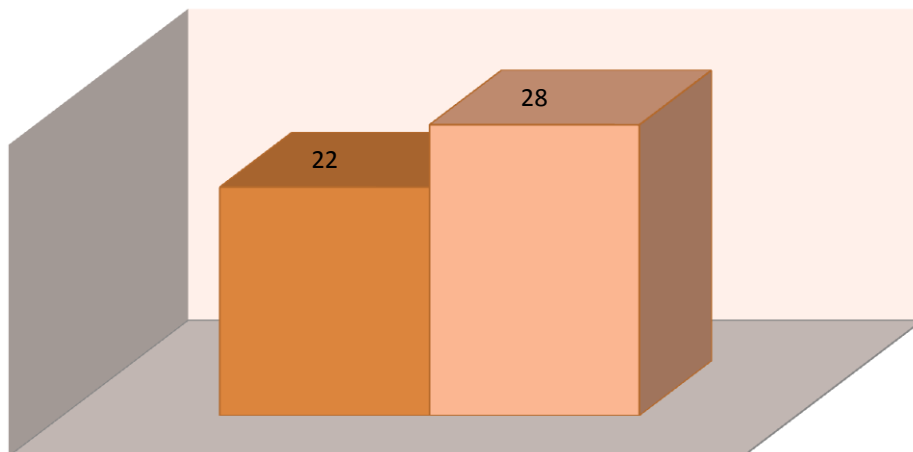
- χρηματοδοτική μίσθωση (leasing)
- πρακτόρευση απαιτήσεων (factoring)
- επιχειρηματικοί άγγελοι (business angels)
- Venture Capital

Γράφημα 7. Γνωστές πηγές χρηματοδότησης

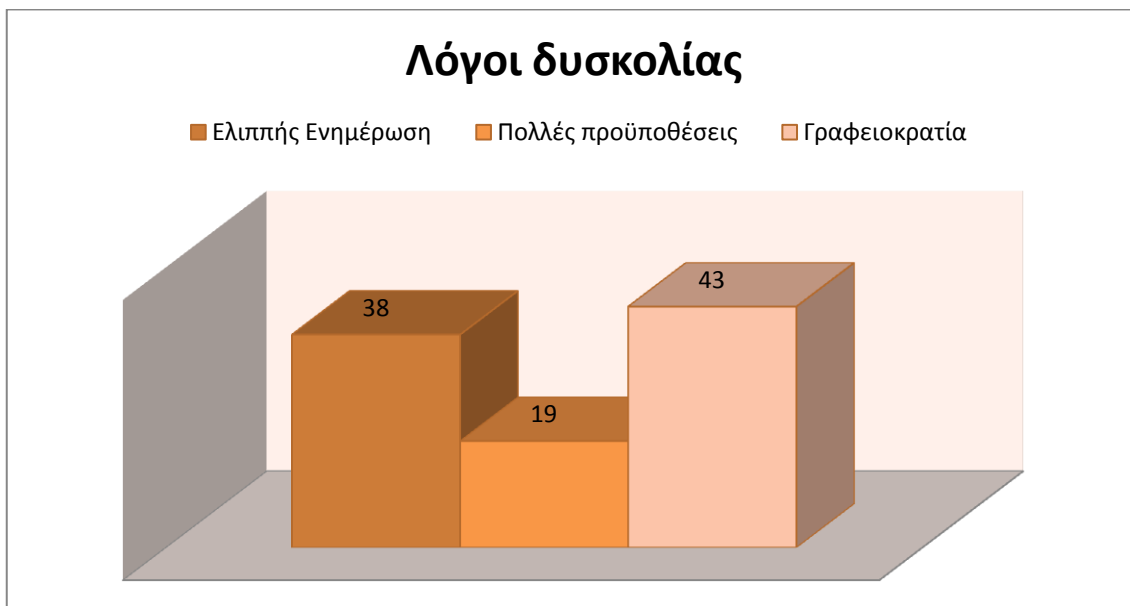
Η πρόσβαση στην χρηματοδότηση είναι:

- Εύκολη
- Δύσκολη

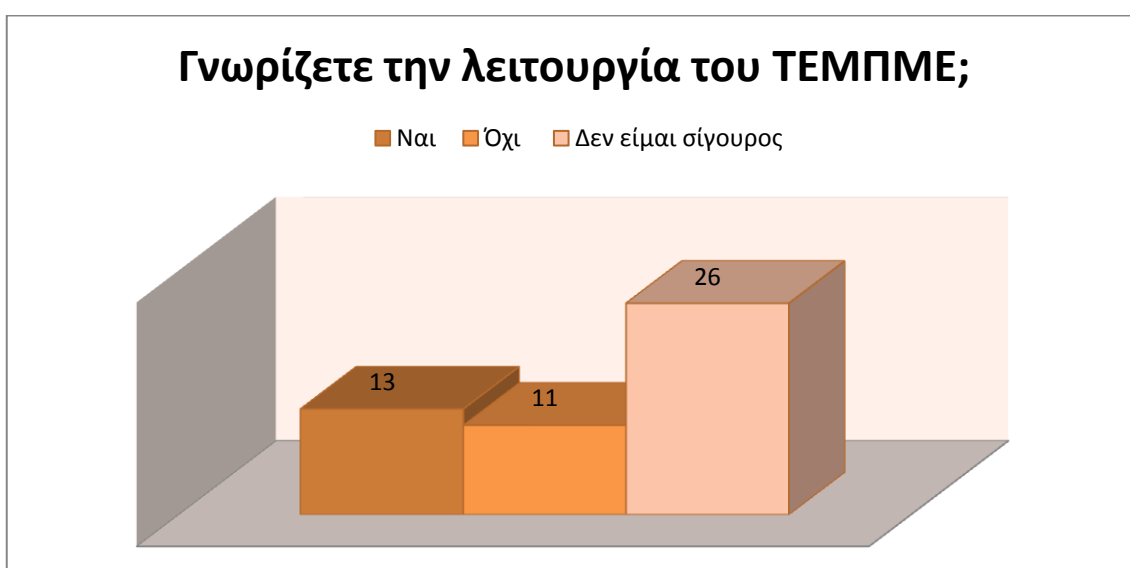
Γράφημα 8. Θεώρηση της πρόσβασης στην χρηματοδότηση

Γράφημα 9. Λόγοι δυσκολίας της πρόσβασης στην χρηματοδότηση

Όσον αφορά το Ταμείο Εγγυοδοσίας Μικρών και Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων (ΤΕΜΠΜΕ) οι περισσότεροι έχουν ελάχιστη ή λίγη γνώση σχετικά με το τι αφορά και πως μπορούν να ενταχθούν σε αυτό. Και σε αυτό το σημείο είναι εμφανής η περίπτωση της ελλιπούς ενημέρωσης που τελικά οδηγεί στην μηδαμινή εκμετάλλευση των παρεχόμενων δημόσιων πόρων αλλά και στην συμβουλευτική για νέες και υφιστάμενες επιχειρήσεις.

Γράφημα 10. Επαφή - Γνώση σχετικά με την λειτουργία του ΤΕΜΠΜΕ

Στην τελευταία ερώτηση του παρόντος ερωτηματολογίου, κρίνεται η σπουδαιότητα των στοιχείων που οι ερωτηθέντες θα ήθελαν να τροποποιηθούν προκειμένου να

βελτιωθεί η αποτελεσματικότητα στις ΜμΕ και οι καλύτερες πιθανότητες χρηματοδότησης. Έτσι λοιπόν αυτό που είναι σαφές είναι ότι το φορολογικό καθεστώς είναι το κυρίαρχο στοιχείο που θα πρέπει να βελτιωθεί για να βοηθηθεί η επιχειρηματικότητα τόσο όσον αφορά σε επέκταση υφιστάμενων επιχειρήσεων, όσο και όσον αφορά την ίδρυση νέων επιχειρήσεων. Οι συντελεστές φορολόγησης θα πρέπει να μειωθούν με σκοπό τόσο να μην επιβαρύνονται οι επιχειρήσεις, όσο και να δώσουν βήμα στην αγορά με μικρότερο Φ.Π.Α. στην παροχή προϊόντων και υπηρεσιών, ώστε να αυξηθεί η κίνηση στις επιχειρήσεις και κατ' επέκταση και τα κέρδη τους. Αυτό κατά συνέπεια θα είναι σημαντικό και για το κράτος αφού με την αύξηση της αγοραστικής κίνησης στις επιχειρήσεις, μέσω ενός φυσιολογικού ποσοστού φορολόγησης θα απολαμβάνει μεγαλύτερα έσοδα στα δημόσια ταμεία και όχι μόνο. Τέλος, ιδιαίτερα σημαντική είναι και η μείωση της γραφειοκρατίας, μιας συνθήκης που αν συγκρίνουμε την χώρα μας με υπόλοιπες εξελιγμένες χώρες της Ε.Ε. υστερεί κατά πολύ. Δυστυχώς, μέσω της γραφειοκρατίας είναι αρκετές οι επιχειρήσεις που θέλουν να επενδύσουν στην Ελλάδα, αλλά λόγω της εξαιρετικής αυτής δυσκολίας επιλέγουν να αποφύγουν τα Ελληνικά δεδομένα, και να μετακινηθούν στην επικράτεια άλλων χωρών όπου το πρόβλημα αυτό είναι μηδαμινό ή δεν υπάρχει καθόλου. Μέσω της συνεισφοράς στην ηλεκτρονική διακυβέρνηση αλλά και της συνεπούς αντιμετώπισης αυτής από τους δημόσιους φορείς, υπάρχει η ελπίδα για μια καλύτερη κατάσταση, τουλάχιστον όσον αφορά αυτόν τον τομέα, όπου οι επιχειρήσεις θα λύνουν τα ζητήματά τους σε σύντομο χρονικό διάστημα. Επίσης εξαιρετικής σημασίας είναι και η σωστή και έγκαιρη ενημέρωση για πηγές και προγράμματα χρηματοδότησης των μικρομεσαίων επιχειρήσεων. Επίσης τα προγράμματα αυτά μπορούν να περιλαμβάνουν και συμβουλευτική επιχειρήσεων, που είναι ιδιαίτερα χρήσιμη, ειδικότερα στις ημέρες μας όπου λόγω έλλειψης απαραίτητων πόρων, οι περισσότερες μικρομεσαίες επιχειρήσεις την αγνοούν. Γενικά, θα λέγαμε ότι μέσω της σωστής ενημέρωσης, θα μπορέσουν οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις να λειτουργήσουν σωστά αλλά και να εκμεταλλευτούν απαραίτητους πόρους ώστε να εξελιχθούν και να ενταχθούν στο σύγχρονο πνεύμα της εποχής ώστε να πετύχουν περισσότερη ανταγωνιστικότητα στην αγορά και να προσπαθήσουν έτσι να αντιμετωπίσουν περιβάλλοντα κρίσης, όπως για παράδειγμα και η οικονομική

κρίση την οποία διέρχεται η χώρα μας, με άμεσες προεκτάσεις στον επιχειρηματικό της βίο.

Γράφημα 11. Επιθυμία αλλαγής στοιχείων σχετικά με τις ΜμΕ

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Από την παραπάνω εκτενέστερη ανάλυση, των σύγχρονων χρηματοπιστωτικών θεσμών, διαπιστώνουμε την αναγκαιότητα εφαρμογής τους στις διάφορες οικονομίες, αφού οι παραπάνω θεσμοί παρουσιάζουν σπουδαία πλεονεκτήματα. Βασικά πλεονεκτήματα αυτών αποτελούν η δυνατότητα δημιουργίας εξειδικευμένου δικτύου διανομής προϊόντων, η ανάπτυξη τεχνολογικού εξοπλισμού στις διάφορες παραγωγικές μονάδες, η αντιμετώπιση προβλημάτων ρευστότητας που αντιμετωπίζουν οι επιχειρήσεις και η βελτίωση της απόδοσης των ιδίων κεφαλαίων τους, με αποτέλεσμα να βελτιώνεται η εικόνα της επιχείρησης που εφαρμόζει κάποιον θεσμό και παράλληλα να βελτιώνονται τα προϊόντα και οι υπηρεσίες της αποσκοπώντας με αυτό τον τρόπο στην επίλυση διαφόρων προβλημάτων από την πλευρά των επιχειρήσεων.

Πιο συγκεκριμένα στην Ελλάδα, αν και υπήρξε καθυστέρηση στην εμφάνιση των θεσμών αυτών σε σχέση με τις άλλες χώρες (Αμερική), παρατηρούμε ότι η ανάπτυξη τους επέφερε θετικά αποτελέσματα στην περαιτέρω πρόοδο της ελληνικής οικονομίας αφού παρείχαν κίνητρα για την αποτελεσματικότερη προώθηση των επενδύσεων. Πέρα όμως, από τα πλεονεκτήματα οι θεσμοί αυτοί παρουσίασαν και σημαντικά μειονεκτήματα στην ελληνική οικονομική και κοινωνική ζωή, που οφείλονται κυρίως στην έλλειψη επαρκών ιδίων κεφαλαίων για μεγάλες επενδύσεις και στην έλλειψη ενημέρωσης και πληροφόρησης του επιχειρηματικού κόσμου.

Τα πλεονεκτήματα, όμως των συγκεκριμένων θεσμών αντισταθμίζουν τα μειονεκτήματα, τα οποία μπορούν να αντιμετωπιστούν με κατάλληλες προσπάθειες, ώστε οι προοπτικές ανάπτυξης και εξέλιξης των θεσμών να είναι εμφανείς και να διευρύνονται ακόμη περισσότερο, εφόσον βέβαια οι ενέργειες των επιχειρήσεων οδηγούν προς την επίτευξη αυτού του στόχου.

Γενικά καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι η συνεχής ανάπτυξη των χρηματοπιστωτικών θεσμών και η επιβίωσή τους μελλοντικά προϋποθέτει την καταβολή προσπαθειών από όλα τα συμβαλλόμενα μέρη και την σωστή χρησιμοποίηση της υπάρχουσας γνώσης και εμπειρίας.

Η προώθηση της επιχειρηματικότητας και η ανάπτυξη υγιών και ανταγωνιστικών επιχειρήσεων είναι γεγονός ότι σήμερα αναγνωρίζονται ως οι βασικοί παράγοντες δημιουργίας ισχυρών οικονομιών ελεύθερης αγοράς. Η δυναμική παγκοσμιοποίηση της οικονομίας αποτελεί μια πραγματικότητα, που δοκιμάζει την ικανότητα των οικονομιών των αναπτυσσόμενων και ιδιαίτερα των αναπτυσσόμενων χωρών τόσο να προσαρμόζονται έγκαιρα και αποτελεσματικά σε αυτήν, όσο και να διατηρούν το ανταγωνιστικό τους πλεονέκτημα.

Στο νέο διεθνοποιημένο περιβάλλον, οι ΜΜΕ αναγνωρίζονται ως η ανθεκτικότερη και επικρατέστερη μορφή επιχείρησης όλων των χωρών, αποτελούν δυναμικό παράγοντα όλων των οικονομιών και παίζουν κεντρικό ρόλο στην προώθηση βιώσιμης οικονομικής ανάπτυξης και στη δημιουργία θέσεων απασχόλησης, ενώ αποτελούν σημαντικό κοινωνικό, πολιτιστικό και περιβαλλοντικό κεφάλαιο των εθνών. Είναι γεγονός ότι, τα θετικά οικονομικά και κοινωνικά αποτελέσματα των δυναμικών ΜΜΕ συγκεντρώνουν το ενδιαφέρον των αναπτυσσόμενων χωρών και η ανάγκη τόνωσης και ανάπτυξης της επιχειρηματικότητας, ως αναντικατάστατος παραγωγικός συντελεστής, παρουσιάζεται εντονότερα από κάθε άλλη φορά. Οι μικρομεσαίοι επιχειρηματικοί οργανισμοί, παρά όλα τα δυσανάλογα έντασης εμπόδια και προβλήματα που αντιμετωπίζουν συγκριτικά με τις πολυεθνικές επιχειρήσεις, κατορθώνουν να κάνουν αισθητή την παρουσία τους στη διεθνή οικονομική σκηνή, μέσω της ανάπτυξης ισχυρών και προσοδοφόρων διασυννοριακών στρατηγικών συμμαχιών, ενισχύοντας έτσι το επιχειρηματικό τους προφίλ. Παρόλο όμως που η τάση για διεθνή δραστηριότητα των ΜΜΕ φαίνεται να παρουσιάζει ανοδική πορεία, αυτές εξακολουθούν να υπο-εκπροσωπούνται στη διεθνή οικονομική σκηνή.

Στα πλαίσια της παγκοσμιοποίησης, η προώθηση και η εξέλιξη του θεσμού των καινοτόμων ΜΜΕ απαιτεί ένα σταθερό μακροοικονομικό περιβάλλον, όπου η αναβάθμιση της εκπαίδευσης και ο προσανατολισμός της προς τη νέα γνώση, η διάδοση των νέων τεχνολογιών και οι κατάλληλες ρυθμίσεις προστασίας του ανταγωνισμού και δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας αποτελούν βασικές προϋποθέσεις του. Πολιτικές δημιουργίας ευνοϊκού επιχειρηματικού κλίματος και ενίσχυσης των δυνατοτήτων των ΜΜΕ, θα συντελέσει ευεργετικά στην απασχόληση

και την καταπολέμηση της φτώχειας, ενώ παράλληλα θα προωθήσει ένα ανταγωνιστικότερο επιχειρηματικό περιβάλλον. Επομένως, οι ΜΜΕ προκειμένου να βελτιώσουν αισθητά την αποτελεσματικότητά τους υπό συνθήκες παγκοσμιοποίησης και παράλληλα να συμβάλλουν στην επίτευξη του αντικειμενικού στόχου εξασφάλισης υψηλού βιοτικού επιπέδου για τους πολίτες της χώρας, είναι αναγκαίο να δραστηριοποιούνται σε ποιοτικό επιχειρηματικό περιβάλλον βιώσιμης ανάπτυξης, με κατάλληλες δυνατότητες διασύνδεσης και οικονομικής ολοκλήρωσης της χώρας τους με τις παγκόσμιες αγορές και τα διεθνή ολοκληρωμένα επιχειρηματικά δίκτυα, σε συνδυασμό πάντα με υψηλή και διαρκώς αυξανόμενη παραγωγικότητα.

Συμπεραίνουμε λοιπόν, ότι οι καινούριες συνθήκες που συνθέτουν το νέο παγκοσμιοποιημένο οικονομικό περιβάλλον, επιβάλλουν ως βασικότερο στόχο οικονομικής πολιτικής τη διατήρηση των υψηλών ρυθμών ανάπτυξης που παρουσίασε η Ελληνική οικονομία τα τελευταία έτη. Η Ελλάδα προκειμένου να αποφύγει την περιθωριοποίησή της εντός της ΕΕ, και τις δυσάρεστες συνέπειες που αυτή συνεπάγεται, είναι αναγκαίο να κερδίσει τη μάχη της ανταγωνιστικότητας και της ανάπτυξης που ακολουθεί τα επόμενα έτη. Ιδιαίτερα τώρα όπου η ΕΕ τείνει να κατευθύνει το μεγάλο όγκο των κοινωτικών της κονδυλίων προς τα νέα κράτη-μέλη της, το πρόβλημα της τροφοδότησης της ανάπτυξης της Ελληνικής οικονομίας μετά τα τελευταία χρόνια της οικονομικής άνθησης, εμφανίζεται εντονότερο και επιτακτικότερο. Λαμβάνοντας λοιπόν υπ' όψη τα νέα δεδομένα, η χάραξη της οικονομικής πολιτικής των επόμενων ετών είναι αναγκαίο να είναι προσανατολισμένη προς την υιοθέτηση ενός τέτοιου μοντέλου ανάπτυξης, που θα είναι ικανό να απελευθερώσει τις οικονομικές δυνάμεις της Ελληνικής οικονομίας, να προσελκύσει νέες και περισσότερες άμεσες ξένες επενδύσεις και τελικά να συντελέσει στη δημιουργία ενός νέου κύκλου επενδύσεων, που θα τονώσει την απασχόληση, θα στηρίξει τα εισοδήματα και θα ενισχύσει την ανταγωνιστικότητα και την αναπτυξιακή εικόνα της χώρας στο εξωτερικό. Η Ελλάδα στα πλαίσια της ΕΕ πρέπει να αποτελεί μία χώρα σε κίνηση, με ταχεία ανάπτυξη και δυναμισμό.

Η παραπάνω εργασία αποτελεί μια συνοπτική παρουσίαση των παραγόντων που προσδιορίζουν την έννοια της επιχειρηματικότητας, τη λειτουργία των ΜΜΕ και την

ανάγκη περιφερειακής ανάπτυξης στο νέο διεθνοποιημένο περιβάλλον. Η εκτεταμένη διερεύνηση των παραπάνω εννοιών είναι αντικείμενο περαιτέρω έρευνας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

-
- Ματσατσίνης, Ν., Γρηγορούδης, Ε., Ζοπουνίδης, Κ., Γαγάνης, Χ., (2010), Ανάπτυξη και λειτουργία μικρομεσαίων επιχειρήσεων, Εκδόσεις: Κλειδάριθμος
  - Κριεμάδης, Θ., (2012), Η καινοτομία στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, Εκδόσεις: Νομική Βιβλιοθήκη
  - Κριεμάδης, Θ., (2011), Επιχειρηματικότητα και μικρομεσαίες επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών, Εκδόσεις: Νομική Βιβλιοθήκη
  - Στεφάνου, Χ., (1999), 2000 οδηγός επιβίωσης για μικρομεσαίες επιχειρήσεις, Εκδόσεις: Δίαυλος
  - Παπαδημητρόπουλος, Α., (1992), Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο - Προτάσεις καλύτερης εφαρμογής του, ιδιαίτερα για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, Εκδόσεις: Παπαζήση
  - Greene, F., Storey, D., Φαφαλιού, Ε., Χασσίδ, Ι., (2011), Επιχειρηματικότητα για μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, Εκδόσεις: Κριτική
  - Καμπουρίδης, Γ., (2001), Η στρατηγική της ποιότητας και η ελληνική μικρομεσαία επιχείρηση, Εκδόσεις: Κλειδάριθμος
  - Carroll, M., (2009), Manual on Commercial Leasing in Troubled Times: Forms, Checklists, and Advice, Εκδόσεις: ALI-ABA
  - Boobyer, C., (2003), Leasing and Asset Finance: The Comprehensive Guide for Practitioners, Εκδόσεις: Euromoney Books
  - Pawlowski, M., (2002), Leasing Commercial Premises, Εκδόσεις: Taylor & Francis Group
  - Nevitt, P., Fabozzi, F., (2000), Equipment Leasing, Εκδόσεις: John Wiley & Sons

-
- Posner, W., (2002), *The Leasing Process: A Guide for the Commercial Tenant*, Εκδόσεις: Captus Press
  - Nevitt, P., Fabozzi, F., (2000), *Project Financing*, Εκδόσεις: Euromoney Books
  - Bogart, D., Hammond, C., (2007), *Commercial leasing: a transactional primer*, Εκδόσεις: Carolina Academic Press
  - Krugman, P., Obstfeld, M., Melitz, M., (2012), *International Economics - Theory & Policy*, Pearson

ΑΡΘΡΑ

- Πάπα, Ι., (2009), Ο Έμπορος, ο Τραπεζίτης και ο 'Γύρος της Ντόχα', Δημοσιεύτηκε στην Ναυτεμπορική, 11/7/2009
- Χαρδούβελης, Γ., (2012), Το χρονικό της διεθνούς και συνακόλουθης ελληνικής και ευρωπαϊκής κρίσης: αίτια, επιπτώσεις, αντιδράσεις, προοπτική, Πανεπιστήμιο Πειραιώς
- Στεφανάδης, Χ., (2011), Πολιτική οικονομία εν μέσω κρίσης, Πανεπιστήμιο Πειραιώς
- Ταμουραντζής, Α., (2012), Οι Διεθνείς Οικονομικές κρίσεις από το 1973 έως σήμερα, Πάντειο Πανεπιστήμιο Αθηνών
- Καρούλια, Σ., Γάκη, Ε., Λαγός, Δ., (2013), Η επίδραση της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης στον τουρισμό: μια συγκριτική μελέτη, Η επίδραση της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης στον τουρισμό: μια συγκριτική μελέτη

-
- Καμπόλης, Χ., Τραυλός, Ν., (2008), Τα αίτια της πρόσφατης παγκόσμιας χρηματοπιστωτικής κρίσης, ALBA Graduate Business School

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Α.Τ.Ε.Ι ΚΡΗΤΗΣ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ

Ονομαζόμαστε Αγγελάκη Μαρία, Βασιλειάδης Ιωάννης και Νασόπουλος Γεώργιος και είμαστε φοιτητές του τμήματος Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής του ΑΤΕΙ Κρήτης. Στο πλαίσιο έρευνας για την πτυχιακή μας εργασία, παρακαλείστε να συμπληρώσετε το παρόν ερωτηματολόγιο.

Η βοήθειά σας για την διεξαγωγή αυτής της έρευνας είναι πολύτιμη. Για τη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου χρειάζονται μόνο λίγα λεπτά. Σας διαβεβαιώνουμε ότι όλες οι πληροφορίες που θα συλλεχθούν είναι εμπιστευτικές και θα χρησιμοποιηθούν αποκλειστικά για τα αποτελέσματα της έρευνας.

Ευχαριστούμε για τη συμμετοχή σας.

1. ΟΡΙΣΤΕ ΤΟ ΦΥΛΟ ΣΑΣ

ΑΝΔΡΑΣ ΓΥΝΑΙΚΑ

2. ΟΡΙΣΤΕ ΤΗΝ ΗΛΙΚΙΑ ΣΑΣ

18-24 25 - 30 31 - 36 37 - 45 46 και άνω

3. ΟΡΙΣΤΕ ΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΣΑΣ ΕΠΙΠΕΔΟ

Α' ΒΑΘΜΙΑ Β' ΒΑΘΜΙΑ Γ' ΒΑΘΜΙΑ ΜΕΤΑΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ

4. ΠΟΣΟΥΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΥΣ ΑΠΑΣΧΟΛΕΙ Η ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΣΑΣ ;

αυτοαπασχολούμενος 2 – 9 10 – 49 50 – 249

5. ΧΡΟΝΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ;

< 1 1- 3 3 – 5 5- 8 8 +

6. ΜΕ ΠΟΙΟ ΤΡΟΠΟ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΑΤΕ ΤΗΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΣΑΣ ; (μπορείτε να επιλέξετε περισσότερα από ένα)

ίδια κεφάλαια τραπεζικός δανεισμός δημόσια επιχορήγηση

άλλο.....

7. ΠΟΙΕΣ ΑΠΟ ΤΙΣ ΠΑΡΑΚΑΤΩ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΓΝΩΡΙΖΕΤΕ ;

- χρηματοδοτική μίσθωση (leasing) πρακτόρευση απαιτήσεων (factoring) επιχειρηματικοί άγγελοι (business angels) Venture Capital

8. ΘΕΩΡΕΙΤΕ ΟΤΙ Η ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΤΗΝ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΕΙΝΑΙ :

- Εύκολη Δύσκολη

Αιτιολογήστε την απάντησή σας.....

9. ΓΝΩΡΙΖΕΤΕ ΤΗΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΤΕΜΠΜΕ ; (Ταμείο Εγγυοδοσίας Μικρών και Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων)

- ναι όχι δεν είμαι σίγουρος

10. ΤΙ ΘΑ ΘΕΛΑΤΕ ΝΑ ΑΛΛΑΞΕΙ ΤΑ ΕΠΟΜΕΝΑ ΧΡΟΝΙΑ ΟΣΟΝ ΑΦΟΡΑ ΤΙΣ ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ;

	λίγο	αρκετά	πολύ	Πάρα πολύ
Πρόσβαση σε πηγές χρηματοδότησης				
Μείωση γραφειοκρατίας				
Επαρκής ενημέρωση				
Κρατικά κίνητρα				
Φορολογικό καθεστώς				
Περισσότερη Ενημέρωση των νέων επιχειρηματιών				

ΕΥΧΑΡΙΣΤΟΥΜΕ ΓΙΑ ΤΟΝ ΧΡΟΝΟ ΣΑΣ